

Regeringens proposition

1977/78:146

om olympiska vinterspel i Sverige år 1984;

beslutad den 16 mars 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa riktlinjer beträffande genomförande, organisation och ekonomiskt ansvarstagande för de olympiska vinterspelen år 1984, om dessa förläggs till Sverige.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Wirtén

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om olympiska vinterspel i Sverige år 1984

1 Inledning

Genom beslut den 2 juni 1977 bemyndigade regeringen chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en särskild utredare¹ för att utreda förutsättningarna för ett svenskt arrangemang av 1984 års olympiska vinterspel. Utredaren, som har fullgjort sitt uppdrag under benämningen 1977 års OS-utredning, avlämnade i oktober 1977 betänkandet (Ds Jo 1977:8) Förutsättningarna för Vinter-OS i Sverige 1984. Betänkandet bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter det att 1977 års OS-utredning avlämnat sitt betänkande har Göteborgs kommun hos Internationella Olympiska Kommittén (IOK) ansökt om att få arrangera de olympiska vinterspelen år 1984. På skilda sätt har såväl regeringen som Sveriges Olympiska Kommitté (SOK), Sveriges riksidrottsförbund och övriga berörda kommuner – dvs. Falun, Östersund, Åre och Ragunda – uttalat sitt stöd för ansökningen.

Göteborgs kommuns ansökan till IOK om att få arrangera de olympiska vinterspelen år 1984 kommer att behandlas vid IOK:s session den 16–20 maj 1978 i Aten. Konkurrenter om värdskapet är Sapporo i Japan och Sarajevo i Jugoslavien.

Efter bemyndigande av regeringen har chefen för jordbruksdepartementet den 8 december 1977 genom tilläggsdirektiv uppdragit åt den särskilde utredaren att ytterligare klarlägga förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige. Denne har i en rapport till regeringen i februari 1978 redovisat bl. a. förslag till avtal mellan staten och berörda kommuner. Nämda rapport bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

¹Riksdagsledamoten Rolf Rämgård

2 Utredningen

Med hänsyn till att betänkandet och rapporten som nyss sagts fogats till detta protokoll som bilagor lämnas i det följande endast en kortfattad redogörelse för huvuddragen i utredarens förslag.

Utredningen betonar att dess förslag tar sikte på ett OS-arrangemang som i största möjliga utsträckning utnyttjar befintliga idrottsanläggningar och som genom en rimlig ambitionsnivå begränsar de kostnader ett olympiskt arrangemang i Sverige skulle medföra.

Utredningens förslag innebär att de olympiska vinterspelen förläggs till fyra orter, nämligen Göteborg, Falun, Åre och Hammarstrand. Såsom huvudort för spelen föreslås Göteborg. Detta innebär att invigning och avslutning förläggs dit, liksom hastighetsåkning på skridsko, ishockey och konståkning. Till Falun förläggs längdåkning på skidor och backhoppning samt skidskytte och, i den händelse grenen blir aktuell, skidororientering. De alpina grenarna slalom, storslalom och störtlopp förläggs till Åre och rodel arrangeras i Hammarstrand.

Anläggningar finns redan för samtliga grenar utom för störtlopp. Störtloppsbana måste därför anläggas i Åre. I övrigt fordras endast begränsade insatser för upprustning och komplettering av befintliga anläggningar.

Vad gäller organisationen för de olympiska spelen måste enligt utredningen en klar gränsdragning göras mellan centralt och lokalt ansvar. Utredningen föreslår sålunda att lokala organisationskommittéer på tävlingsorterna bör ges en betydande självständighet inom givna ekonomiska förutsättningar.

Utredningens ekonomiska beräkningar visar att de investeringar och kostnader för spelens genomförande som tagits upp i kalkylerna för OS-arrangemanget torde uppgå till drygt 200 milj. kr. De beräkningar som gjorts av intäkterna slutar på ca 125 milj. kr. Underskottet skulle således bli ca 75 milj. kr.

Det samlade underskottet för OS-arrangemanget är, framhåller utredningsmannen, vad Sverige nu får betala för att hjuda igen för att vi tidigare deltagit i olympiska spel i andra länder. I utredningen betonas dock att de olympiska arrangemangen kan ge fördelaktiga effekter i flera olika avseenden. Tillströmning av publik och deltagare kan enligt utredningen gynnsamt påverka turismen och ge ökade skatteintäkter för såväl stat som kommuner och landsting. Ett ökat antal utländska besökare tillför också landet utländsk valuta.

Utredningsmannen framhåller att olympiska arrangemang är motiverade inte minst genom sitt idrottsliga värde. En förutsättning är dock att man framgent väljer former som möjliggör genomförande till rimliga kostnader. Vidare påpekar utredningsmannen att de olympiska arrangemangen och reglerna, även om de bör modifieras och moderniseras, innebär en motvikt till de kommersiella intressenas frammarsch inom idrotten. Även detta gör fortsatta olympiska tävlingar önskvärda.

Mot bakgrund av vad som redovisats rekommenderade utredningsmannen att man ställer sig positiv till att Göteborgs kommun ansöker om de olympiska vinterspelen år 1984.

I utredningsmannens rapport redogörs för avtalets bakgrund och innehåll. Vidare redogörs för de ytterligare kontakter som tagits med berörda verk och myndigheter. Avtalet mellan staten och berörda kommuner innebär i korthet följande.

Lokala organisationskommittéer svarar för tävlingsarrangemangen och övriga lokala arrangemang. En central organisationskommitté svarar för samordnande och för spelen gemensamma funktioner. För att de lokala kommittéerna skall kunna finansiera sina åtaganden garanterar staten de budgeterade biljettintäkterna. De investeringar i tävlingsanläggningar som erfordras skall utföras av kommunerna. Enligt beräkningar utgör kostnaden för dessa anläggningar 10 milj. kr. Staten åtar sig att vid eventuella fördyringar tillskjuta upp till 5 milj. kr. Eftersom vissa utgifter uppstår innan intäkter flyter in ges de lokala organisationskommittéerna kreditgarantier om totalt 15 milj. kr.

De ytterligare kontakter utredaren tagit med berörda verk och myndigheter har huvudsakligen bekräftat vad som redovisades i utredningens betänkande. Det har i flera fall framkommit att närmare preciseringar ej går att göra förrän vid en senare tidpunkt.

3 Föredraganden

Arrangörerna av de olympiska spelen har genom åren fått vidkännas kraftigt ökade kostnader för tävlingarnas genomförande. Även om de olympiska vinterspelen ännu inte dragit lika höga kostnader som sommarspelen, har de små nationernas möjligheter att arrangera olympiska spel under de senaste årtiondena starkt begränsats. Den internationella idrottsrörelsen kan genom den "svenska modellen" ges konkreta förslag som syftar till att begränsa kostnaderna för olympiska spel. Från svensk sida har under 1970-talet frågan om att sprida olympiska tävlingar till flera orter aktualiserats inom Internationella Olympiska Kommittén (IOK). IOK beslutade också i juni 1977 att frånga kravet på att olympiska vinterspel i princip skall äga rum på den ort som erbjuds värdskapet för spelen. Genom att IOK på så sätt medgivit att arrangemangen kan spridas till flera orter, har 1977 års OS-utredning som tillkallades den 2 juni 1977 funnit att goda förutsättningar finns för Sverige att arrangera 1984 års olympiska vinterspel till en rimlig kostnad.

Den särskilde utredaren har fått i uppdrag att ytterligare klargöra förutsättningarna sedan regeringen den 27 oktober 1977 uttalat sitt stöd för en ansökan och Göteborgs kommun den 28 oktober ansökt att få arrangera vinterspelen år 1984.

Utredaren har i en rapport bl. a. redovisat ett förslag till avtal mellan

staten å ena sidan och Göteborgs, Falu, Åre och Ragunda kommuner å andra sidan om anordnande av de olympiska vinterspelen år 1984.

Avtalet förutsätter godkännande av regeringen och berörda kommuner. För att Göteborgs kommun med medverkan av övriga föreslagna arrangerande kommuner skall kunna acceptera ett eventuellt erbjudet värdskap måste dessa godkännanden föreligga i god tid före IOK:s möte den 16–20 maj 1978. Jag redovisar avtalet i det följande. Vidare redogör jag tämligen översiktligt för vad arrangemanget av de olympiska vinterspelen år 1984 i övrigt skulle innebära för svenskt vidkommande. Jag vill dock stryka under att dessa frågor kräver ytterligare utredningsarbete och i vissa fall förhandlingar.

I detta sammanhang vill jag påpeka att enligt IOK:s regler måste den ort som anförtros värdskapet för olympiska spel förbinda sig att i sin helhet tillämpa dessa regler. Där sägs bl. a. att spelen skall handhas av en organisationskommitté som skall verka på IOK:s uppdrag och i dess anda. Avsteg från reglerna blir nödvändiga med hänsyn till den strikta ekonomi- och ansvarsavgränsning som utredningen har föreslagit. Vidare kan till följd av bl. a. spridningen till flera orter de olympiska spelen i Sverige år 1984 inte arrangeras helt i enlighet med IOK:s nu gällande regler.

Det bör påpekas att innan Göteborgs kommun slutligt kan acceptera ett värdskap måste det vara helt klarlagt att IOK accepterar dessa avsteg från reglerna.

Utredningen har vid sitt val av tänkbara tävlingsorter för 1984 års olympiska vinterspel haft som utgångspunkt att det på orten i fråga redan skall finnas anläggningar av olympiskt format eller anläggningar som till begränsade kostnader kan anpassas till olympiska tävlingar. Utredningen har därvid sett som sin uppgift att inte bara begränsa de direkta tävlingskostnaderna genom att utnyttja befintliga idrottsanläggningar, utan också att begränsa kostnaderna genom att undvika att tävlingarna förläggs till alltför många orter. En spridning av OS-arrangemangen till ett stort antal orter skulle, utöver de praktiska svårigheter en sådan spridning medför, leda till betydligt ökade kostnader för radio- och TV-bevakning samt övrig service till massmedia.

Utredningen har föreslagit att till Göteborg förläggs ishockey, konståkning, hastighetsåkning på skridsko och de för spelen gemensamma invignings- och avslutningsceremonierna. Till Falun förläggs de nordiska grenarna skidåkning, backhoppning och skidskytte, likaså skidorientering, för det fall denna gren blir aktuell. Slutligen föreslås Åre bli arrangörsort för de alpina grenarna och Hammarstrand för rodeltävlingarna.

Vissa andra frågor rörande de praktiska förutsättningarna för 1984 års olympiska vinterspel i Sverige har också undersökts. Utredningen har därvid överlagt med ett stort antal myndigheter och organisationer, vilka skulle komma att beröras av ett svenskt åtagande. Utredningen har funnit att de problem som kan uppstå i fråga om transporter och annan service till

deltagare och åskådare bör kunna lösas på ett förhållandevis enkelt sätt. För telekommunikationer, service till massmedia och bevakning av radio och TV krävs däremot omfattande investeringar. Jag återkommer till dessa frågor senare.

Utredningen framhåller att spridningen av de olympiska vinterspelen till fyra orter nödvändiggör särskilda hänsynstaganden i fråga om den administrativa organisationen. Mot bakgrund härav har man sökt sig fram till en organisationsform som ger största möjliga kostnadsmedvetande med en strikt ansvarsfördelning mellan de olika organisatoriska enheterna. Avtalet mellan staten och de berörda kommunerna bygger i huvudsak på utredningens förslag.

Enligt avtalet skall det finnas en central organisationskommitté (COK) med ett generalsekretariat. Spridningen på flera orter förutsätter vidare lokala organisationskommittéer (LOK). COK ansvarar för bl. a. följande centrala uppgifter, nämligen inledande genomförandeplanering, gemensam administration, samordning av marknadsföring och massmediaservice samt uppföljning av det ekonomiska utfallet inom fastställt budgetansvar. LOK ansvarar framför allt för genomförandet av tävlingarna.

Utredningen anser det inte möjligt att bereda alla av olympiska spel berörda intressenter plats i samtliga kommittéer. I stället föreslår utredningen att man för var och en av de fyra kommittéerna får avgöra den i varje enskilt fall lämpligaste sammansättningen. För att nå god kontakt mellan den centrala och de lokala kommittéerna bör samtliga lokala kommittéers ordföranden ingå i den centrala organisationskommittén. Vidare bör enligt utredningen idrottsrörelsen representeras på såväl central som lokal nivå, liksom t. ex. televerket och Sveriges Radio/TV. De olympiska specialförbunden bör vara representerade i den lokala kommittén på den ort där specialförbundens tävlingar genomförs. Slutligen föreslår utredningen att berörda kommuner bör besätta ordförandeposten i de lokala kommittéerna. Hithörande frågor har inte närmare behandlats i avtalet.

Jag anser att vad som här redovisats skapar goda förutsättningar för väl administrerade idrottstävlingar, liksom för väl fungerande arrangemang i övrigt. Vad gäller representationen i den centrala kommittén anser jag det angeläget att staten får ett avgörande inflytande, särskilt i ekonomiska frågor. Kommitténs sammansättning bör därför fastställas av regeringen efter samråd med av spelen berörda parter. De lokala kommittéernas sammansättning bör bestämmas av vederbörande kommun. Jag utgår från att kommunerna därvid samråder med den centrala kommittén.

Jag övergår nu till att behandla vissa frågor rörande ansvarsfördelningen m. m. Först tar jag upp LOK:s utgifter och intäkter, vilka förutsätts balansera. I utredningens betänkande redovisas vissa intäkter för COK. De föreslås i utredningens rapport inflyta direkt till staten eftersom de enligt förslaget skall administreras av statliga verk. Därför krävs i stället ett visst statligt bidrag till COK för att denna kommitté skall kunna fullgöra sina

åligganden i samband med spelens genomförande. Massmediakostnaderna för OS-arrangemanget beräknas inte kunna täckas av försäljningsintäkter m. m. Även för denna verksamhet förutses en nettoutgift för staten.

Mot bakgrund av att huvuddelen av intäkterna beräknas flyta in i planeringsperiodens slutfas redovisar jag slutligen översiktligt statens likviditetsåtaganden. Jag vill erinra om att samtliga angivna belopp är beräknade i prisläget den 1 juli 1977.

De lokala organisationskommittéerna. Enligt avtalet skall LOK svara för tävlingarnas genomförande och övriga lokala arrangemang samt kostnaderna härför. Tävlingsorterna har skilda förutsättningar för att genomföra spelen och därmed olika möjligheter att täcka investerings- och driftkostnader. På grund härav balanserar inte utgifter och intäkter för den enskilda orten. Intäkterna måste därför omfördelas mellan kommunerna. Sammanfattningsvis vill jag redovisa budgeten för de lokala kommittéerna enligt följande.

Utgifter:	Investeringar i tävlingsanläggningar	10,0 milj. kr.
	Tävlingsarrangemang m. m.	30,4 milj. kr.
		<u>40,4 milj. kr.</u>
Intäkter:	Försäljning av biljetter	33,6 milj. kr.
	Garanti för försäljning av reklamrättigheter m. m. lämnad av COK	
		<u>6,8 milj. kr.</u>
		<u>40,4 milj. kr.</u>

Utgifter för vissa nyanläggningar och kompletteringar av befintliga tävlingsanläggningar har beräknats till 10 milj. kr. Tävlingsanläggningarna bedöms därefter av utredningen vara lämpade för olympiska vinterspel. Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) och berörda specialförbund har i skrivelse till regeringen godkänt den i avtalet beskrivna lokala verksamhetens omfattning och standard. I avtalet beträffande de olympiska vinterspelen år 1984 har förutsatts att staten är beredd att tillskjuta ett belopp om högst 5 milj. kr. för kostnadsfördyringar utöver index. Vidare innebär avtalet att statliga bidrag i form av exempelvis arbetsmarknadsmedel skall frånräknas den av staten lämnade inkomstgarantin. Kommunerna ges också en statlig kreditgaranti om 15 milj. kr. För egen del ansluter jag mig till vad som sägs i avtalet. Jag vill dock påpeka att det i avtalet omnämnda indextillägget för investeringarna helt innefattas i den av staten lämnade inkomstgarantin.

De lokala kostnaderna för tävlingarnas genomförande har beräknats till 30,4 milj. kr. I denna post ingår kostnader för de lokala organisationskommittéernas administration, informationsinsatser, innefattande bl. a. tolkservice och informationscentraler. Vidare ingår kostnader för bl. a. lokal marknadsföring, sjukvård, trafikövervakning, ceremoniella arrangemang och direkta tävlingskostnader. Slutligen ansvarar LOK för bidrag till kostnader för kost och logi för särskilt inbjudna, IOK-medlemmar, deltagare,

funktionärer m. fl. samt kostnader för kulturellt utbud m. m. I avtalet mellan staten och berörda kommuner har inskrivits att varje kommun åtar sig att ombesörja och bekosta sådan kommunal verksamhet som normalt förekommer i samband med större idrottstävlingar. I avtalet finns också de ovan angivna kostnaderna specificerade på de olika arrangerande orterna.

Jag har ingen erinran mot de beräknade kostnaderna. Jag fäster särskild vikt vid att avtalet utformats så att de lokala organisationskommittéerna åläggs ansvaret för att ramarna hålls.

Olympiska vinterspel föranleder en mycket omfattande bevakning från massmedias sida. Den betydande serviceinsats som bör erbjudas journalister, radio och TV har utredningen sökt bedöma genom överläggningar med företrädare för intressenterna. De totala kostnaderna för lokalhyror, anpassning av lokaler för massmedias behov, kommentatorshytter m. m. beräknas till 16,8 milj. kr., varav 11,8 milj. kr. avser drift- och hyreskostnader medan 5 milj. kr. är investeringskostnader. Dessa hänför sig till belysning för färg-TV på Ullevi i Göteborg, TV- och kommentatorsutrymmen i Åre samt kommentatorsutrymmen i Hammarstrand. Vidare uppstår investeringskostnader för massmedias lokalbehov i form av stödfinansiering till en stugby med central servicebyggnad i Hammarstrand samt till en centrumbyggnad vid Åre torg. Härtill kommer de direkta kostnaderna för televerket och Sveriges Radio (SR). Jag är beredd godta de kostnadsberäkningar som utredningen gjort. Jag vill dock framhålla vikten av att kommittéerna ges ett ansvar för att kostnaderna håller sig inom den budgeterade ramen.

Utredningen räknar med ett genomsnittligt biljettpris av 42 kr. per åskådare inkl. förköpsavgift och bedömer antalet vändkorsmarkeringar till 800 000. Totalt skulle detta ge en intäkt av 33,6 milj. kr. För att säkerställa intäkterna för samtliga arrangörsorter har utredningen föreslagit upprättande av en regleringsfond som förvaltas av COK. Enligt avtalet skall LOK som uppnår större entréintäkter än de budgeterade behålla 40 % av överskottet och lämna 60 % till regleringsfonden. Medlen i denna fond skall i första hand användas för bidrag till kommun vars entréinkomster inte uppnår de budgeterade. Om fondens medel inte räcker för detta ändamål skall staten tillskjuta medel. Eventuell behållning i fonden sedan garantin uppfyllts skall tillfalla staten. Det sägs vidare i avtalet att det skall ankomma på COK att administrera och reglera biljettförsäljningen. Ansvaret för den lokala administrationen och för kostnader vid direktförsäljning i samband med tävlingarna förutsätts dock falla på LOK. Jag har ingen erinran mot vad som sålunda avtalats att en statlig garanti för biljettintäkterna lämnas till arrangörsorterna. Jag kan även i övrigt godta vad som föreslagits beträffande försäljningen av biljetter.

I utredningens rapport förutsätts att COK gentemot LOK garanterar 6,8 milj. kr. av intäkterna från försäljningen av reklamrättigheter, souvenirer, det särskilda OS-emblemet m. m. Närmare detaljer härom redovisas i det följande.

Den centrala organisationskommittén. COK svarar i första hand för samordningsfrågor och uppgifter av betydelse för spelen i deras helhet. Finansieringen förutsätts ske genom dels ett statligt bidrag, dels intäkter av en samordnad försäljning av reklamrättigheter, souvenirer m. m. Genom en sådan lösning ges den centrala kommittén ett direkt kostnadsansvar, vilket bör preciseras i överenskommelser mellan i kommittén representerade parter. Beräknade utgifter och intäkter för kommittén vill jag sammanfattningsvis redovisa enligt följande.

Utgifter:	Administration m. m.	26,0 milj. kr.
	Garanti till LOK	6,8 milj. kr.
	Ersättning till Sveriges Olympiska Kommitté för utnyttjande av OS- symbolen, förslagsvis	3,0 milj. kr.
		<u>35,8 milj. kr.</u>
Intäkter:	Försäljning av reklamrättigheter m. m.	19,8 milj. kr.
	Statligt bidrag	16,0 milj. kr.
		<u>35,8 milj. kr.</u>

Totalt har kostnaderna för administration beräknats till 26,0 milj. kr. De kan uppdelas enligt följande. Kommittékostnaderna, som är den största enskilda posten, uppgår till 12,5 milj. kr. För marknadsföring och representation avsätts 2,0 milj. kr. Ett ekonomiskt redovisningssystem för beställning av biljetter, resor och logi, m. m. beräknas kosta 3,5 milj. kr. För IOK-sessionen, medaljer m. m. samt förhandspresentation avsätts 2,4 milj. kr. Utredningen har vidare räknat med behov av en viss subventionering av resor mellan orterna och föreslagit att 3 milj. kr. avsätts för detta ändamål. Slutligen har 2,6 milj. kr. reserverats för oförutsedda utgifter. Utredningen framhåller att kostnader för säkerhetsfunktioner, utöver de av rikspolisstyrelsen angivna kostnaderna för ordnings- och trafikövervakning, inte har beräknats. I stället föreslås att staten skall garantera att vid behov täcka onormalt höga säkerhetskostnader. Jag delar utredningens uppfattning att COK bör ha ett fastlagt kostnadsansvar. Jag har ingen erinran mot de av utredningen gjorda beräkningarna av kostnader och intäkter för COK. Jag utgår från att kostnaderna begränsas så långt som möjligt under det fortsatta arbetet. Enligt utredningen skulle arbetet inom COK erfordra ett statligt tillskott av 16 milj. kr. Jag har ingen erinran mot att statliga medel senare anvisas för detta ändamål. Vid den fortsatta planeringen får beloppet 16 milj. kr. gälla som en maximal ram för statligt bidrag. Beträffande extra säkerhetskostnader vill jag framhålla avtalets klausul om force majeure.

Utredningen har bedömt att intäkter av programförsäljning, souvenirförsäljning m. m., upplåtelse av de olympiska ringarna samt försäljning av filmrättigheterna från spelen kan ge intäkter om 16,8 milj. kr. Dessa intäkter fördelas med 6,8 resp. 10,0 milj. kr. som bidrag till de lokala resp. den centrala kommitténs verksamhet. Avslutningsvis framhåller utred-

ningen att tidigare olympiska arrangemang erhållit visst ekonomiskt stöd genom s. k. sponsorintäkter. Dessa intäkter är emellertid ej medräknade i budgetförslaget.

I utredningens rapport avhandlas på nytt rätten att upplåta de olympiska ringarna. Därvid framkommer att IOK:s regler stadgar att för varje olympiskt vinterspel skall komponeras ett särskilt emblem som förvaltas av COK. Kommittén har rätt att marknadsföra emblemet och kan därmed få ett betydande ekonomiskt tillskott. För att detta skall bli så stort som möjligt föreslås SOK avstå från konkurrerande försäljning av den allmänna olympiska symbolen, till vilken kommittén har dispositionsrätt. Den uteblivna konkurrensen ökar COK:s intäkter jämfört med utredningens tidigare beräkningar. Såsom kompensation för SOK:s inkomstbortfall föreslås SOK erhålla förslagsvis 3 milj. kr. av COK, förutsatt att intäkter av emblemet ger det beräknade tillskottet till COK:s finansiering. SOK:s intäkter av symbolen finansierar normalt förberedelserna för svenskt OS-deltagande.

I avtalet mellan de arrangerande orterna och staten förutsätts såsom jag tidigare redovisat att den centrala kommittén garanterar de lokala kommittéerna en inkomst av 6,8 milj. kr. för försäljning av program, souvenirer, reklam och rätten att lokalt använda det särskilda emblemet. Intäkter i övrigt av försäljningen av emblemet, program m. m. avses lämna bidrag till COK:s finansiering.

Jag kan för egen del i allt väsentligt godta vad utredningen föreslagit. Jag bedömer det sålunda lämpligt att genom en samordnad insats marknadsföra de olika rättigheter m. m. som skulle följa av att 1984 års olympiska vinterspel förläggs till Sverige. Jag anser det också lämpligt att göra ett fördelningssystem för eventuellt överskott i syfte att stimulera parterna till aktiv marknadsföring.

Staten. Förutom de statliga garantier som följer av avtalet med de berörda kommunerna erfordrar OS-arrangemangen ett ytterligare statligt stöd. Jag har tidigare redogjort för behovet av bidrag till COK. Jag redovisar i det följande kostnaderna för massmediabevakningen. Jag vill först sammanfattningsvis beskriva de av utredningen beräknade utgifterna och inkomsterna enligt följande.

Utgifter:	Sveriges Radio, investeringskostnader	39,5 milj. kr.
	Sveriges Radio, driftkostnader	39,0 milj. kr.
	Televerket	40,0 milj. kr.
	Utgifter för lokala massmediaåtaganden	16,8 milj. kr.
	Bidrag till den centrala organisationskommittén	16,0 milj. kr.
		<u>151,3 milj. kr.</u>
Inkomster:	Försäljning av TV-rättigheter	45,0 milj. kr.
	Försäljning av minnesmynt, frimärken, lotteri	30,0 milj. kr.
		<u>75,0 milj. kr.</u>
Beräknad nettokostnad för staten		76,3 milj. kr.

SR har medverkat under utredningsarbetet och har därvid som en allmän utgångspunkt för sina åtaganden i anledning av vinter-OS i Sverige år 1984 hävdat att den ordinarie programproduktionen inte får störas. Detta innebär bl. a. för SR att de krav som ställs på företaget i samband med vinter-OS medför stort behov av teknisk personal. SR:s kostnadskalkyl bygger vidare på att varje tävling skall kunna erbjudas för direktsändning även om två eller flera evenemang äger rum samtidigt. Totalt uppgår de av SR beräknade driftkostnaderna till 39 milj. kr. och investeringskostnaderna till 64,5 milj. kr. Det är dock att märka att materiel som anskaffats för vinter-OS bedöms kunna få annan användning eller senare säljas till ca 40 % av inköpspriset. SR har därför i sina beräkningar redovisat en nettoinvestering av 39,5 milj. kr. Utredningen framhåller att en möjlighet till minskning av kostnaderna med ca 7 milj. kr. finns i den händelse man kan avstå från direkta TV-sändningar från rodeltävlingarna i Hammarstrand. I detta belopp har också inräknats de besparingar som televerket kan göra i nämnda fall. Utredningen föreslår i sin rapport att staten fortsätter förhandlingarna med SR om de villkor som skall gälla för SR:s åtaganden i samband med spelen.

Jag anser det väsentligt att få till stånd en tillfredsställande radio/TV-bevakning av de olympiska vinterspelen. Kostnaderna får emellertid inte bli orimligt stora. De av SR angivna drift- och investeringskostnaderna torde kunna bli föremål för ytterligare prövning vid de förhandlingar som måste föras mellan COK och SR.

Eftersom telekommunikationerna kommer att utgöra en betydande utgiftspost i samband med spelen har detaljerade utredningar i detta avseende gjorts av televerket. SR har tillhandahållit det underlag på vilket televerket gjort sina beräkningar. Televerkets uppgifter består i att tillhandahålla såväl teleförbindelser som möjligheter till radio- och TV-sändningar samt att ombesörja erforderlig utrustning härför. Huvuddelen av televerkets kostnader avser tillhandahållande av service för massmedia. Utredningen konstaterar att televerket, för att motsvara de krav ett OS-arrangemang ställer, behöver tidigarelägga investeringar för 79,2 milj. kr. Dessa investeringar skulle annars ha gjorts inom en tidrymd av fem år efter spelen. De ökade behoven är i första hand att se som en likviditetsfråga för televerket. I utredningens budgetförslag har därför projekt, vilka är att se som tidigarelagda investeringar, fått belasta utgiftssidan i form av räntekostnader om ca 19 milj. kr. Vidare framhåller utredningen att vissa investeringar måste göras på platser som inte ingår i televerkets normala planering. Till följd härav har vissa flyttningskostnader efter spelen också fått belasta budgeten. Tillsammans med värdeminskning på all använd materiel samt vissa driftkostnader uppgår denna kostnad till 21 milj. kr. De totala kostnaderna för televerkets engagemang uppgår därmed till 40 milj. kr.

I likhet med vad jag har anfört om SR:s åtaganden bör det vara en strävan att nedbringa kostnaderna för en tillfredsställande radio/TV-bevakning. I avvaktan på det ytterligare utredningsarbete som bör ske kan jag godta utredningens beräkningar som grund för en uppskattning av den kostnad som åsamkas staten om de olympiska vinterspelen år 1984 förläggs till Sverige.

Enligt utredningen äger COK rätt att teckna avtal för radio- och TV-rättigheter. Vid upprättande av sådant avtal skall IOK vara representerat. Inga avtal är bindande förrän de godkänts av IOK:s exekutivkommitté. Intäkterna från radio- och TV-rättigheter har vid tidigare olympiska spel fördelats enligt IOK:s regler på följande sätt.

<i>Intäkter</i>	<i>IOK</i>	<i>Arrangör</i>
1:a milj. dollar	3/3	—
2:a milj. dollar	2/3	1/3
3:e och därpå följande milj. dollar	1/3	2/3

På basis av radio/TV-intäkterna i Innsbruck år 1976 har utredningen beräknat intäkten för arrangören av vinter-OS år 1984 till 45 milj. kr. I avtalsrapporten anges att arrangörerna av OS i Lake Placid år 1980 tecknat avtal om ett belopp som ger arrangören ca 65 milj. kr. Jag anser därför att intäkterna för TV-rättigheterna skulle kunna föras upp med ett högre belopp än angivna 45 milj. kr. I avvaktan på kommande förhandlingar är jag emellertid inte nu beredd att ändra utredningens bedömning.

För att få bidrag till finansieringen av de olympiska spelen föreslår utredningen att minnesmynt och speciella frimärken ges ut med anledning av OS. Utredningen föreslår vidare att särskilda lotterier anordnas. De totala intäkterna av dessa arrangemang har beräknats till 30 milj. kr.

Vad avser utgivningen av minnesmynt har utredningen beräknat intäkterna till 16 milj. kr. I sin rapport framhåller utredningen att antal serier, utgivningstillfällen och upplagor bör ytterligare övervägas innan beslut fattas om utgivning.

Postverket har förklarat sig berett att ge ut speciella frimärken med olika olympiska motiv i förslagsvis två serier. Ett tänkbart sätt att tillföra OS-budgeten intäkter är att öka ett frimärkes valör med 5 öre. Utredningen har på grundval därav uppfört 2 milj. kr. i intäkt. I likhet med vad som gäller för myntutgivningen krävs emellertid ytterligare överväganden om antal märken, upplagor samt utgivningstillfällen.

Utan att ha gjort närmare bedömningar av vilken lotteriform som skulle vara lämplig eller av lotterimarknadens förväntade mättnadsgrad i framtiden, har utredningen beräknat intäkterna av ett eller flera lotterier till 12 milj. kr.

Jag har ingen erinran mot de beräkningar och förslag som utredningen gjort i fråga om intäkter av försäljning av mynt och frimärken samt anordnande av lotterier.

Utredningen har i sin rapport gjort en överslagsmässig beräkning av statliga utgifter och intäkter under de år som berörs av åtaganden i samband med vinter-OS år 1984. Utredningen framhåller att den årsvisa fördelningen får tolkas med viss försiktighet. I likhet med utredningen anser jag emellertid att planen kan ligga till grund för den bedömning som f. n. behöver göras. Jag vill dock framhålla att det utöver i likviditetsplanen redovisade belopp kan bli fråga om ytterligare statliga åtaganden i samband med de garantier jag tidigare omnämnt. Sammanfattningsvis innebär den av utredningen framtagna likviditetsplanen att den statliga nettoutgiften fram t. o. m. budgetåret 1982/83 uppgår till ca 25 milj. kr. Under budgetåret 1983/84 då de olympiska vinterspelen genomförs uppgår nettoutgiften till ca 77 milj. kr., medan staten får en nettointäkt på drygt 25 milj. kr. budgetåret efter OS.

För arrangemangen av de olympiska vinterspelen år 1984 har som nämnts i min tidigare framställning investeringskostnaderna begränsats och försiktighet iakttagits vid beräkningar av intäkter. Jag utgår därför från att underskottet inte skall bli högre än de 76,3 milj. kr. som angivits. Härtill kommer att de olympiska vinterspelen medför betydande positiva effekter i fråga om valutaintäkter och allmän goodwill för Sverige samt stimulans för den svenska idrottsrörelsen. Jag delar i det sammanhanget idrottsrörelsens uppfattning att ett svenskt åtagande att arrangera vinterspelen inte får tas till intäkt för att inskränka på anslagen till idrotten.

Sammanfattningsvis innebär vad här redovisats att jag för egen del anser mig kunna biträda vad som avtalats mellan staten och de berörda kommunerna om genomförande av de olympiska vinterspelen år 1984. Jag anser också att, om IOK beslutar att erbjuda Göteborgs kommun värdskapet för spelen, det fortsatta arbetet bör kunna bedrivas i enlighet med de riktlinjer som jag nu har redogjort för.

4 Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att godkänna avtalet mellan staten och Göteborgs, Falu, Åre och Ragunda kommuner om anordnande av de olympiska vinterspelen år 1984,
2. godkänna de riktlinjer för det fortsatta arbetet med de olympiska vinterspelen år 1984 som jag har förordat.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Förutsättningarna för vinter-OS i Sverige 1984

**Betänkande avgivet av
1977 års OS-utredning**

Till Statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet

Genom beslut 2 juni 1977 bemyndigade regeringen chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att utreda förutsättningarna för ett svenskt arrangemang av 1984 års olympiska vinterspel. Till sakkunnig att utreda frågan tillkallades samma dag ledamoten av riksdagen Rolf Rämgård, tillika jordbruksministerns sakkunnige i idrotts- och friluftslivsfrågor. Som experter tillkallades samma dag kanslirådet i jordbruksdepartementet Sören Ekström, verkställande direktören i Riksidrottsförbundet Bo Bengtson, tillika sekreterare i Sveriges Olympiska Kommitté, samt avdelningsdirektören i Riksidrottsförbundet Wolf Lyberg. Till sekreterare i utredningen förordnades departementssekreteraren Kjell Nyman och till biträdande sekreterare budgetkamreren Jan-Åke Widell.

Utredningen har arbetat under benämningen "OS-utredningen". Utredningsarbetet har bedrivits skyndsamt och har skett med biträde av kommuner, landsting, regionala och centrala statliga myndigheter, idrottens specialförbund och andra tänkbara intressenter i ett svenskt olympiskt arrangemang. Utredningen har i enlighet med sina direktiv utrett bl. a. ekonomiska, arrangemangsmässiga och andra tekniska förutsättningar för olympiska vinterspel i Sverige 1984.

Utredningen förutsätter att den, i den händelse en svensk ansökan inlämnas, bör fortsätta sitt arbete med de frågeställningar som därvid blir nödvändiga att ytterligare belysa för ett senare bindande åtagande att arrangera 1984 års olympiska vinterspel. Dessa frågeställningar redovisas i betänkandet.

Stockholm i oktober 1977

Rolf Rämgård

Sören Ekström

Bo Bengtson

Wolf Lyberg

/Kjell Nyman

Jan-Åke Widell

Innehållsförteckning

1	BAKGRUND	18
1.1	Internationella Olympiska Kommitténs regler	18
1.2	Tidigare utredningsarbete rörande olympiska vinterspel i Sverige	18
1.3	Diskussioner inom Sveriges Olympiska Kommitté	20
1.4	Utredning angående förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige 1984	20
1.4.1	Tillkallande och sammansättning	20
1.4.2	Direktiv	21
1.4.3	Utredningens arbete	21
2	TIDIGARE OLYMPISKA VINTERSPEL	23
3	DE OLYMPISKA VINTERSPELEN – FORMER OCH OMFATTNING	25
3.1	Idrotter på OS-programmet	25
3.2	Spelens organisation	26
3.3	”För-OS”	27
3.4	Inbjudningar, anmälningar m. m.	27
3.5	OS-by, förläggning m. m.	28
3.6	Den olympiska elden	28
3.7	Invigning och avslutning	28
3.8	Tävlingarna m. m.	28
3.9	IOK-session	28
3.10	Massmedia	28
3.11	Transporter	29
3.12	Medicinsk service	29
3.13	TV- och radorättigheter	29
3.14	OS-film, OS-redogörelse	30
3.15	Reklam	30
4	VAL AV TIDPUNKT OCH ARRANGÖRSORTER	30
4.1	Tidpunkt	30
4.2	Val av orter	30
4.2.1	Tänkbara orter	30
4.2.2	Utredningens förslag till ortsval	32
5	PRAKTISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT ARRANGERA 1984 ÅRS OLYMPISKA VINTERSPEL I SVERIGE	35
5.1	Vissa frågor av rikskaraktär	35
5.1.1	Allmänt	35
5.1.2	Transporter	35
5.1.3	Post- och bankservice	35
5.1.4	Polisiära insatser	37
5.1.5	Militär medverkan	37
5.1.6	Service till massmedia	37
5.1.7	Telekommunikationer	39
5.1.8	Radio/TV	40

5.2 Göteborg	43
5.2.1 Allmänna förutsättningar	43
5.2.2 Resor till och från orten	44
5.2.3 Förläggning av deltagare och publik	44
5.2.4 Utspisningsmöjligheter	44
5.2.5 Resor inom orten	44
5.2.6 Samhällelig service	45
5.2.7 Kommersiell service	45
5.2.8 Utbud av fritidsaktiviteter	45
5.2.9 Information	45
5.2.10 Marknadsföring	45
5.2.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier. Representation	45
5.2.12 Lokal administration	45
5.3 Falun	47
5.3.1 Allmänna förutsättningar	47
5.3.2 Resor till och från orten	47
5.3.3 Förläggning av deltagare och publik	47
5.3.4 Utspisningsmöjligheter	47
5.3.5 Resor inom orten	48
5.3.6 Samhällelig service	48
5.3.7 Kommersiell service	48
5.3.8 Utbud av fritidsaktiviteter	48
5.3.9 Information	48
5.3.10 Marknadsföring	48
5.3.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier. Representation	48
5.3.12 Lokal administration	49
5.4 Åre	49
5.4.1 Allmänna förutsättningar	49
5.4.2 Resor till och från orten	49
5.4.3 Förläggning av deltagare och publik	49
5.4.4 Utspisningsmöjligheter	49
5.4.5 Resor inom orten	50
5.4.6 Samhällelig service	50
5.4.7 Kommersiell service	50
5.4.8 Utbud av fritidsaktiviteter	50
5.4.9 Information	50
5.4.10 Marknadsföring	50
5.4.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier. Representation	50
5.5 Hammarstrand	51
5.5.1 Allmänna förutsättningar	51
5.5.2 Resor till och från orten	51
5.5.3 Förläggning av deltagare och publik	51
5.5.4 Utspisningsmöjligheter	51
5.5.5 Resor inom orten	51
5.5.6 Samhällelig service	51
5.5.7 Kommersiell service	51
5.5.8 Utbud av fritidsaktiviteter	51
5.5.9 Information	52
5.5.10 Marknadsföring	52

5.5.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier. Representation	52
5.5.12 Lokal administration	52
5.6 Östersund	52
6 ORGANISATION OCH ANSVARSFÖRDELNING.	
BUDGETERINGSPRINCIPER	52
6.1 Organisation	52
6.2 Ansvarsfördelning	53
7 EKONOMISKA BEDÖMNINGAR	56
7.1 Inledning	56
7.2 Budgetförslag byggt på den av utredningen föreslagna organisationsmodellen	57
7.2.1 Centrala organisationskommitténs budget	57
7.2.2 Lokala budgetar	59
7.3 Massmediakostnader	64
7.3.1 För OS gemensamma kostnader orsakade av massmedias behov	64
7.3.2 Kostnader orsakade av Sveriges Radios och televerkets behov	66
7.4 Intäkter av olympiska spelen	67
7.4.1 Ortsrelaterade intäkter	67
7.4.2 Frimärken med olympiska motiv	68
7.4.3 Mynt med olympiska motiv	68
7.4.4 Lotteriförsäljning	68
7.4.5 Reklamintäkter, rättigheter m. m.	68
7.4.6 Försäljning av TV-rättigheter	69
7.4.7 Sammanlagda intäkter	69
7.5 Kalkylerade utgifter och inkomster i OS-budgeten	70
7.6 Investeringskalkyl med företagsekonomiskt betraktelsesätt	73
7.7 Samhällsekonomisk kalkyl	74
7.7.1 Förutsättningar för kalkylen	74
7.7.2 Kalkylens slutsatser	75
8 SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	75

1 Bakgrund

1.1 Internationella Olympiska Kommitténs regler

Ansökan om värdskap för de olympiska vinterspelen 1984 skall vara inlämnad till Internationella Olympiska Kommittén (IOK) senast den 31 oktober 1977. Beslut om vem som skall få arrangera dessa spel 1984 kommer att fattas av IOK:s åttionde session, som äger rum i Aten 16–20 maj 1978.

När ansökan inges skall 100 000 schweizerfrancs deponeras hos IOK. Denna summa återbetalas omedelbart om den sökande ej erhåller värdskap. Den stad som erhåller värdskapet måste deponera 250 000 schweizerfrancs hos IOK som säkerhet. Den stad som erhållit värdskapet, men ej genomför sina förpliktelser, förlorar den deponerade summan. Genomförs arrangemanget dras de två angivna beloppen från den del av TV-intäkterna som värdstaden har att betala till IOK.

IOK:s regler har tidigare inneburit att endast en stad – inte ett land eller en region – kunnat erhålla olympiska spel ("the honour of holding the Olympic Games is entrusted to a city and not to a country or area").

Sedan åtskilliga år tillbaka har de nordiska länderna, på finskt initiativ, sökt få denna regel ändrad så att "ett land eller flera länder" skall kunna stå som värdar. Förslaget har varje gång förkastats av IOK.

Under senare år har emellertid frågan om en ändring av IOK:s regler på denna punkt diskuterats även inom IOK. Bl. a. har dess ordförande lord Killanin offentligt tagit upp frågan. Mot bakgrund av detta beslöt Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) att aktualisera frågan vid de nationella olympiska kommittéernas möte med IOK:s exekutivkommitté i Abidjan i Elfenbenskusten den 1–2 april 1977. Det svenska förslaget hade då förenklats gentemot tidigare finländska så att det gick ut på att "ett land eller en region" skulle kunna söka värdskap. Förslaget gällde dessutom endast olympiska vinterspel.

Förslaget från SOK väckte stor internationell uppmärksamhet och IOK:s exekutiv beslöt också att ta upp det svenska förslaget på dagordningen vid sin 79:e session i Prag den 15–17 juni 1977. Det beslut som IOK då fattade innebär att IOK nu accepterar att tävlingar i samband med olympiska spel sprids över ett större område, men att fortfarande en enda stad skall ansöka och vara huvudort för tävlingsarrangemangen. I praktiken har det förhållande som de nya reglerna anger rått redan vid några tidigare tillfällen. Sålunda arrangerades vid de olympiska sommarspelen i München 1972 seglingarna i Kiel (120 mil från München). Vid sommar-OS i Montreal 1976 arrangerades fotbollen i Toronto (60 mil från Montreal). 1980, då sommar-OS arrangeras i Moskva, kommer fotbollen att förutom i Moskva spelas i Kiew, Minsk och Leningrad. Seglingstävlingarna är förlagda till Tallinn.

1.2 Tidigare utredningsarbete rörande olympiska vinterspel i Sverige

Frågan om förutsättningarna att förlägga olympiska vinterspel till Sverige har tidigare diskuterats i olika sammanhang. En offentlig utredning har genomförts, nämligen inför 1976 års olympiska vinterspel. I maj 1968 tillkallade regeringen direktör Holger Bergérus att utreda förutsättningarna för att förlägga dessa vinterspel till Östersund. Utredningsuppdraget hade föregåtts av ett beslut i riksdagen. Utredningen överlämnade sitt betänkande i januari 1969.

Utredningen sammanfattade sitt förslag på följande sätt:

”Förutsättningarna för att Internationella Olympiska Kommittén skall bifalla en eventuell framställning om att de olympiska vinterspelen 1976 förlägges till Sverige är enligt utredningens uppfattning relativt goda. Spelens omfattning när det gäller antalet grenar bedömes bli densamma som i Grenoble 1968. Den föreslagna tiden, slutet av februari – början av mars, är lämplig. Väderleksförhållandena vid denna tid på året kan normalt betecknas som nära nog idealiska för vinterspel. Likaså är de föreslagna tävlingsplatserna Östersund, Åre och Hammarstrand lämpliga med hänsyn till terrängförhållandena.

De yttre arrangemangen kring olympiska spel har kommit att bli allt mer omfattande. Detta förhållande har starkt kritiserats. Enligt utredningens uppfattning bör spelen arrangeras så att idrottstävlingarna blir det dominerande inslaget.

Det sammanlagda antalet deltagare som tävlande, ledare, tränare och funktionärer beräknas komma att uppgå till 2 000. Spelen kommer att bevakas av uppskattningsvis 1 800 journalister, radio- och TV-reportrar samt tekniker.

För att förbereda och genomföra spelen erfordras en betydande medverkan av militära förband. Behovet av militär personal under själva tävlingarna beräknas bli 2 000–3 000 man. För trafikövervakning under spelen erfordras 350 poliser.

Olympiska vinterspel förutsätter uppförandet av en rad nya idrottsanläggningar. Det bör dock påpekas att Östersunds stad redan har planerat att bygga ett kombinerat fotbolls- och friidrottsstadion. Utredningen anser att denna anläggning bör konstrueras så att den kan användas också som isstadion. Den bör vidare planeras så att den kan sammanbyggas med den permanenta ishall som föreslås bli uppförd till spelen. Utredningen anser att den provisoriska ishallen kan uppföras i form av ett plasttält. Vidare måste ett särskilt skidstadion uppföras och om möjligt med placering i omedelbar anslutning till ishallen och stadion. Den tävlingsplats som kommer att iordningsställas för VM i skidskytte år 1970 kan efter ombyggnad användas för spelen. För hopptävlingarna måste två skidbackar med gemensamt torn men med skilda underbackar uppföras på Frösön. Tävlingsbanorna för de alpina grenarna i Åre behöver utbyggas och delvis ändras.

I Hammarstrand måste en bobsleighbana anläggas. Den befintliga rodelbanan behöver ombyggas.

Inkvarteringsfrågan kommer att bli mycket svårlöst. Tillgången på hotell och pensionat är särskilt i Östersund klart otillräcklig. Temporära lösningar måste sökas. Som exempel kan nämnas uthyrning av privaturum och utnyttjande av tillfälligt utrymda folkhögskolor, ålderdoms- och vårdhem.

Förslaget om att bygga ett storhotell på Frösön är ett minimikrav för förbättring av rumskapaciteten.

För att lösa de stora transport- och trafikproblem som kommer att uppstå vid spelen krävs en noggrann planering under medverkan av polis, militära myndigheter, lokala trafikföretag, SJ, Linjeflyg och SAS.

Flygplatsen på Frösön måste tillbyggas.

För medverkan av såväl Sveriges Radio som Televerket krävs stora investeringar.

Inkomsterna beräknas av utredningen komma att uppgå till 38,5 milj. kr. Bidragen från Östersunds stad, Frösö köping och övriga berörda kommu-

ner samt Jämtlands läns landsting har uppräknats till sammanlagt 20,9 milj. kr.

De totala direkta kostnaderna beräknas uppgå till 116,5 milj. kr.

Utredningen beräknar vidare att kostnaderna för vägarbeten, utbyggnad av flygplatsen på Frösön, Sveriges Radios inköp av extra teknisk apparatur m. m. uppgår till 78,0 milj. kr. Därtill kommer uppförandet eller ombyggnader av hotell m. m. vilket torde kosta 12,0–14,0 milj. kr.

De indirekta kostnaderna beräknas uppgå till 92,0 milj. kr.

Sammanlagda kostnader för spelens genomförande beräknas således uppgå till 208,5 milj. kr.

För att täcka de direkta kostnaderna för spelen erfordras ett bidrag från staten på 57,1 milj. kr. För de indirekta kostnaderna måste statliga medel utgå på annat sätt till ett belopp av 78,0 milj. kr.

De totala statliga bidragen kommer att uppgå till ett belopp av 135,1 milj. kr.

Den långsiktiga effekten blir begränsad i fråga om direkta arbetstillfällen. I stort sett rör det sig endast om den personal som behövs vid det planerade storhotellet på Frösön, som kommer att behöva anställa ca 200 personer. Ytterligare 10–20 arbetsplatser tillkommer vid de nyuppförda eller ombyggda idrottsanläggningarna. Antalet övriga arbetsplatser som tillkommer uppgår till högst 100. Antalet permanenta arbetsplatser som kan tillkomma genom spelen uppgår följaktligen till högst 300–320.

De olympiska spelen blir av stor betydelse för turismen i länet. De anläggningar som erfordras för vinterolympiaden är i stor utsträckning sådana som ändå måste komma till stånd för utbyggnaden av turistnäringen.

Det råder i dag allmän enighet om vikten av att stärka motionsidrotten. Detta behöver dock inte innebära något motsatsförhållande mellan motions- och elitidrott. Enligt utredningens uppfattning bidrar spelen och därmed också elitidrotten till att på längre sikt skapa och upprätthålla ett intresse för motionsidrotten. Spelens värde som underhållning för stora medborgargrupper bör också beaktas."

Utredningens förslag diskuterades intensivt. Någon svensk ansökan att få arrangera 1976 års olympiska vinterspel kom dock inte till stånd.

1.3 Diskussioner inom Sveriges Olympiska Kommitté

Frågan om en svensk ansökan att få arrangera olympiska vinterspel kom i den offentliga debatten att diskuteras på nytt under hösten 1976. Mot bakgrund därav beslöt SOK i januari 1977 att kalla representanter för de kommuner, som SOK bedömde mest lämpade att ta emot olika grenar vid ett eventuellt svenskt OS-arrangemang, till en överläggning. De kommuner som kallades var Stockholm, Göteborg, Falun, Östersund, Åre och Ragunda (Hammarstrand). Till mötet, som hölls i mars 1977 i Stockholm, inbjöds även representanter för Svenska Kommunförbundet och Sveriges Radio. De vid detta tillfälle deltagande parterna redovisade en positiv inställning till ett arrangemang av 1984 års olympiska vinterspel.

1.4 Utredning angående förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige 1984

1.4.1 Tillkallande och sammansättning

En förberedande granskning av förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige 1984 inleddes under våren 1977 inom jordbruksdepartementet. Den 2 juni tillkallades en särskild utredare för att fortsätta detta arbete,

riksdagsledamoten Rolf Rämgård. Till experter åt utredaren kallades verkställande direktören Bo Bengtson, avdelningsdirektören Wolf Lyberg och kanslirådet Sören Ekström. Till sekreterare utsågs departementssekreteraren Kjell Nyman och till biträdande sekreterare budgetkamreren Jan-Åke Widell.

1.4.2 Direktiv

Utredaren fick följande direktiv:

”År 1912 hölls de olympiska sommarspelen och år 1956 genomfördes ryttarolympiaden i Sverige. Idrottsrörelsen i Sverige har sedan länge visat ett intresse för ett svenskt arrangemang av olympiska vinterspel. Svensk vinteridrott har av tradition en stark ställning såväl nationellt som internationellt. År 1970 genomfördes utredningar om möjligheterna att genomföra sådana spel i Östersund år 1976. Någon ansökan från svensk sida gjordes dock aldrig. Internationella Olympiska Kommittén kommer under hösten 1977 att föreläggas förslag från de länder och orter som har intresse att arrangera 1984 års vinterolympiska spel. Kommittén kommer vid sammanträde i Aten våren 1978 att slutligt utse arrangör för 1984 års spel.

Enligt min mening bör – mot bakgrund av idrottsrörelsens positiva intresse – möjligheterna till ett svenskt arrangemang av olympiska spel närmare utredas. Innan ställning tas till en svensk ansökan för 1984 års tävlingar bör utredas huruvida ekonomiska, arrangemangsmässiga och övriga tekniska förutsättningar föreligger. Framför allt den eller de orter som är tänkbara arrangörer av spelen bör få villkoren för spelens genomförande klarlagda. Såsom utgångspunkt för utredningsarbetet bör gälla att tävlingarna bör kunna genomföras utan stöd av särskilda statliga insatser.

En särskild utredare bör tillkallas för att utreda dessa frågor i sådan tid att ställning kan tas till en ansökan för svenskt vidkommande under oktober 1977.”

1.4.3 Utredningens arbete

Utredningen har, som framgått av den redovisning som här lämnats, tvingats utföra sitt arbete skyndsamt. Såväl IOK:s regler som de direktiv regeringen givit utredningen innebär att i vart fall ett första svenskt ställningstagande är nödvändigt redan under oktober 1977. Utredningsarbetet har således måst koncentreras till några månader. Dock har utredningen haft överläggningar med en rad berörda parter. Kontakt har således tagits med:

- Berörda kommuner, dvs Stockholm, Göteborg, Falun, Östersund, Åre och Ragunda.
- Berörda länsstyrelser och landsting, dvs i Stockholms län, i Jämtlands län, i Göteborgs- och Bohus län samt i Kopparbergs län.
- Berörda specialförbund, dvs Sveriges militära idrottsförbund, Svenska bobs- och roddförbundet, Svenska ishockeyförbundet, Svenska skidförbundet, Svenska konståkningsförbundet och Svenska skridskoförbundet.
- De centrala myndigheter m. fl. som kan komma att beröras av ett arrangemang i Sverige av olympiska vinterspel, nämligen Överbefälhavaren, Televerket, Naturvårdsverket, Sveriges turistråd, Statens Järnvägar, Postverket, Myntverket, Rikspolisstyrelsen, Linjeflyg, SAS och Sveriges Radio.

Utredningen har vidare genomfört överläggningar med andra organisationer m. m. vilka bedömts kunna tillföra arbetet värdefulla synpunkter.

1. ex. Svenska sportjournalisters förbund och Tidningarnas Telegrambyrå.

Utredningen har under sitt arbete slutligen haft kontakt med berörda departementet, dvs. försvars-, utbildnings-, kommunikations-, handels- och jordbruksdepartementen.

De orter som berörs har i huvudsak utrett sina egna förutsättningar. Utredningen har emellertid svarat för att vissa centrala funktioner utretts, förmedlat kontakter mellan olika intressenter som klarlagt förutsättningarna för de ortsvisa analyserna.

De frågeställningar utredningsarbetet inriktats på har i första hand varit följande:

- a) Vilka lämpliga arenor finns i dag?
- b) Vilka kompletteringar behövs för att genomföra tävlingarna?
- c) Vilken kapacitet finns på tävlingsorten för de nödvändiga kringarrangemangen?
- d) Vilka kompletteringar behövs för att klara kringarrangemangen?
- e) Vilka effekter får en spridning till många orter beträffande de praktiska möjligheterna att genomföra spelen, kostnaden och publiktillströmning?
- f) Finns det möjlighet att rekrytera den personal som åtgår, administrativ personal, funktionärer, bevakningspersonal (inkl. polismän), TV-personal m. fl.?
- g) Vilka sammanlagda kostnader och intäkter medför de olympiska spelens förberedande och genomförande?
- h) Vilka icke direkt mätbara effekter, positiva och negativa, får olympiska spel för landet och för resp. OS-ort?
- i) Hur kan en organisation för olympiska spel tänkas se ut, med speciell hänsyn tagen till den spridning på flera orter som förutsatts?
- j) Vilka principer bör gälla för ansvarsfördelningar mellan olika intressenter?

Utredningen har av tidsskäl måst begränsa sitt arbete i så måtto att någon detaljerad genomförandeplanering ej eftersträfvats. I stället har syftet varit att belysa möjligheterna för ett svenskt OS-arrangemang, liksom att ge en så långt möjligt fullständig bild av de kostnader och intäkter som kan förutses. Utredningens material syftar i första hand till att ge underlag för ett beslut huruvida en svensk ansökan om värdskap skall inges.

Om ett sådant beslut fattas förutsätter utredningen att dess arbete skyndsamt måste fullföljas. Därvid fordras förhandlingar mellan berörda intressenter beträffande en bindande ansvars- och kostnadsfördelning och att beslut därefter fattas av såväl riksdagen som berörda kommuner.

Med tanke på att definitivt beslut beträffande arrangör för 1984 års olympiska spel fattas i maj 1978 bör det fortsatta utrednings- och förhandlingsarbetet vara definitivt slutfört senast under de första månaderna 1978.

I medvetande om att kompletterande undersökningar, förhandlingar och överväganden erfordras konstaterar utredningen att en svensk ansökan om värdskap för de olympiska vinterspelen 1984 kan innebära risk för förlust av ett hos IOK deponerat belopp om 100 000 schweizerfrancs. Skulle ansökan om värdskap återkallas kommer detta säkerligen också att medföra prestigeförlust. Samtidigt innebär en ansökan möjligheter för behövliga kompletteringar av utredningsmaterialet med bibehållande av de formella möjligheterna för Sverige att få arrangera vinter-OS 1984. Skulle däremot den bedömningen göras att ett mer detaljerat utredningsarbete, liksom nödvändiga förhandlingar, bör föreligga innan en svensk ansökan inlämnas kan denna ansökan inte avse 1984 års olympiska spel utan tidigast de spel som arrangeras 1988.

2 Tidigare olympiska vinterspel

Redan vid IOK:s session i Budapest 1911 vädjade den italienske ledamoten till Sveriges ledamot, som då var Viktor Balck, att 1912 anordna olympiska vinterspel i Stockholm. Balck avböjde kategoriskt under hänvisning till att de Nordiska Spelen skulle äga rum vintern 1912. Även 1914 gjordes en liknande framställning från den italienske ledamoten, men fortsatta diskussioner omöjliggjordes av första världskrigets utbrott.

Först vid IOK-sessionen i Lausanne 1921 lyckades tre länder – Frankrike, Kanada och Schweiz – emot IOK-presidenten de Coubertins önskan driva igenom ett beslut om att IOK skulle beskydda de vintersporttävlingar som planerades äga rum i Chamonix 1924. Dessa tävlingar godkändes i efterhand som de första officiella olympiska vinterspelen. Hittills arrangerade vinterspel liksom antalet idrotter och tävlingsgrenar i samband med dem framgår av tabell 1.

Tabell 1 Tidigare olympiska vinterspel

Nr.	Årtal	Plats	Antal idrotter ¹	Antal tävlingar
I	1924	Chamonix	5	14
II	1928	St. Moritz	6	13
III	1932	Lake Placid	5	14
IV	1936	Garmisch	5	17
V	1948	St. Moritz	6	22
VI	1952	Oslo	5	22
VII	1956	Cortina	5	24
VIII	1960	Squaw Valley	5	27
IX	1964	Innsbruck	7	34
X	1968	Grenoble	7	35
XI	1972	Sapporo	7	35
XII	1976	Innsbruck	7	37

¹⁾ Hastighetslöpning på skridsko och konståkning har räknats som separata idrotter, trots att de internationellt sorterar under ett och samma förbund.

De XIII:e olympiska vinterspelen 1980 arrangeras för andra gången i Lake Placid. Vinterspelen 1976 skulle ha anordnats av Denver i Colorado, men staden tvingades avsäga sig uppdraget sedan en folkomröstningen i delstaten uttalat sig emot vinterspelen av miljöskäl och staten därför beslutat att icke stödja tävlingarna ekonomiskt.

Av tabellen framgår att Europa anordnat nio vinterspel, medan fyra spel gått utanför Europa. Normalt sett bör det, med tanke på att vinterspelen går i USA 1980 bli en europeisk värdstad 1984, enligt den bedömning Sveriges Olympiska Kommitté gör.

Generellt kan om hittills arrangerade vinterspel sägas att de anordnats inom en radie av upp till högst 75 km från huvudorten.

De idrotter som stått på de olympiska vinterspelens program framgår av tabell 2.

Tabell 2 Tidigare spels omfattning

År	Skidor	Skridsko	Konst- åkning	Ishockey	Rodel	Bob	Skid- skytte
1924	x	x	x	x	—	x	—
1928	x	x	x	x	—	x	—
1932	x	x	x	x	—	x	—
1936	x	x	x	x	—	x	—
1948	x	x	x	x	—	x	—
1952	x	x	x	x	—	x	—
1956	x	x	x	x	—	x	—
1960	x	x	x	x	—	—	x
1964	x	x	x	x	x	x	x
1968	x	x	x	x	x	x	x
1972	x	x	x	x	x	x	x
1976	x	x	x	x	x	x	x
1980	x	x	x	x	x	x	x

Utvecklingen av antalet deltagande nationer och aktiva/ledare synes under de senaste vinterspelen ha nått ett tak som under tiden fram till 1984 inte torde komma att överskridas i någon högre grad. Antalet nationer som har möjlighet utöva vinteridrotter är begränsat och kravet på kvalitet hos de deltagande har alltmer ökat och satts framför strävandena att delta i spelen med stora trupper. Deltagarsiffrorna från 1924 och framåt framgår av tabell 3.

Tabell 3 Antal deltagare vid tidigare spel

År	Nationer	Aktiva Herrar	Aktiva Damer	Summa	Ledare
1924	16	280	14	294	
1928	25	475	29	494	
1932	17	280	27	307	
1936	20	712	44	750	
1948	28	636	77	723	
1952	30	624	108	732	459
1956	32	778	146	924	491
1960	30	521	144	665	388
1964	36	1 076	222	1 298	673
1968	37	837	228	1 065	619
1972	35	911	217	1 128	527
1976	37	1 013	248	1 261	751

Uppgifterna från vinterspelen före 1948 är inte fullständiga då deltagarsiffrorna inte finns angivna i de officiella redogörelserna eller på annan plats.

Vad gäller damtävlingarna kan som en kommentar till tabellen noteras att konståkning är den idrott som haft med kvinnliga deltagare längst, nämligen sedan 1924. Skidtävlingar för damer kom med på programmet först 1952 i Oslo, skridskotävlingar för damer i Squaw Valley 1960 och rodeltävlingar fr. o. m. 1964. I 14 av de 37 tävlingarna i Innsbruck 1976 deltog damer.

Antalet funktionärer vid spelen kan exemplifieras med exakta antal från Innsbruck för 1964 och 1976, vilka framgår av tabell 4.

Tabell 4 Antal funktionärer 1964 och 1976

	1964	1976
<i>Skidor:</i>		
Alpina tävlingar	297	310
Nordiska tävlingar	260	279
Backhoppning	165	249
Skidskytte	88	69
Rodel	61	81
Bobsleigh	60	52
Ishockey	65	62
<i>Skridsko:</i>		
Hastighetsåkning	57	52
Konståkning	51	41
Summa:	1 104	1 195

Av tabell 5 framgår vissa uppgifter beträffande antalet åskådare under de senaste vinterolympiaderna.

Tabell 5 Publikciffror (betalande åskådare) vid vinterspelen fr. o. m. 1952

År	Stad	Publik
1952	Oslo	541 407
1956	Cortina	354 608
1960	Squaw Valley	249 653
1964	Innsbruck	415 565
1968	Grenoble	411 176
1972	Sapporo	641 573
1976	Insbruck	732 724

3 De olympiska vinterspelen – former och omfattning

3.1 Idrotter på OS programmet

Grundregeln vad gäller antalet idrotter på vinterspelens program är att samtliga obligatoriska idrotter skall återfinnas på programmet. Därtill kan värdstaden om man så önskar tillföra två icke obligatoriska idrotter. En förutsättning är då att dessa två idrotter sorterar under förbund som av IOK godkänts som olympiska.

De förändringar vad gäller vinterspelens omfattning som beslutades vid IOK:s session i Prag 1977 var två:

1. Bobsleigh, som hittills varit en av de obligatoriska grenarna på vinterprogrammet, är fr. o. m. 1984 inte längre obligatorisk.
2. Beslut fattades om att utöka 1980 års program med 10 km skidskytte.

Vinterspelens obligatoriska program omfattar nu de idrotter som framgår av tabell 6.

Tabell 6 Idrotter som ingår i vinterspelens obligatoriska program

	Herrar	Damer	Mixed
Ishockey	A-grupp	—	—
	B-grupp		
Konståkning	Individuellt	Individuellt	Paråkning
	—	—	Isdans
Rodel	Individuellt	Individuellt	—
Skidor			
Nordiskt:	15 km	5 km	—
	30 km	10 km	—
	50 km	4×5 km	—
	4×10 km	—	—
	Nord. komb.	—	—
	Backe, 70 m	—	—
	Backe, 90 m	—	—
Alpint:	Slalom	Slalom	—
	Storslalom	Storslalom	—
	Störtlopp	Störtlopp	—
Skidskytte	10 km ind.	—	—
	20 km ind.	—	—
	4×7,5 km	—	—
Skridsko	500 m	500 m	—
	1 000 m	1 000 m	—
	1 500 m	1 500 m	—
	5 000 m	3 000 m	—
	10 000 m	—	—

Totalt omfattar således vinterprogrammet 38 obligatoriska tävlingar, varav 24 för herrar och 12 för damer och 2 blandade. Huruvida ytterligare tävlingar kan komma upp på programmet 1984 är ovisst. Den just nu mest troliga bland de tänkbara är 20 km längdloppning på skidor för damer, för vilken gren internationella skidförbundet inlämnat ansökan om upptagande på 1980 års program. IOK avslog dock denna ansökan i Prag. I princip skall IOK, enligt reglerna, göra en revision av programmet efter varje olympiad. Sedan städerna lämnat in sina ansökningar skall inga ändringar kunna göras i programmet. Som redan framgått har dock vissa tillägg gjorts till såväl Lake Placid som Moskva mindre än tre år innan tävlingarna skall hållas. I båda fallen torde dock städerna ha givit sitt medgivande till tilläggen. En för svenskt vidkommande aktuell gren är skidorientering. Denna gren är inte obligatorisk. Svenska skidorienterare ingår emellertid, tillsammans med finska, i värdseliten och skidförbundet har bedömt ett OS-arrangemang som ett lämpligt tillfälle att bredda intresset för grenen.

3.2. Spelens organisation

Enligt IOK:s regler ligger ansvaret för genomförandet av vinterspelen på en organisationskommitté som har att samarbeta med IOK i allt väsentligt och som måste ha legal status. Beträffande kommitténs sammansättning i den händelse spelen förläggs till Sverige stadgas att IOK:s svenska ledamöter skall ingå, liksom den svenska olympiska kommitténs ordförande och sekreterare. I övrigt har varje arrangör fria händer att utse medlemmar. Med ledning av tidigare erfarenheter kan dock antas att i kommittén kommer att ingå företrädare för regeringen, aktuella specialförbund, Riksidrottsförbundet och berörda kommuner m. fl.

För den exekutiva delen av organisationen upprättas ett centralt generalsekretariat under en generalsekreterare. Till detta sekretariat knyts heltidsanställd personal, bl. a. en presschef och en ekonomichef. I ett senare skede är det nödvändigt att personal anställs också för andra

funktioner, t. ex. transporter, medicinska frågor, ackrediteringar, tekniskt genomförande, inkvartering etc. I ett arrangemang enligt den modell som vore aktuell för svenskt vidkommande, dvs med utnyttjande av befintliga anläggningar på olika orter, torde även lokala organisationskommittér behöva upprättas med ansvarig heltidsanställd personal.

3.3 "För-OS"

Under senare år har det varit brukligt att arrangera ett s. k. "för-OS" året innan vinterspelen. Dessa tävlingar är avsedda att vara testtävlingar inför kommande års OS. Syftet är dels att ge de olika deltagande ländernas aktiva idrottsmän en möjlighet att pröva banor och förhållanden i övrigt, dels ge arrangörerna tillfälle att pröva funktionärsstab och arrangemang etc. Testtävlingarna är dock inte obligatoriska eller ens sanktionerade av IOK. Inte heller är det nödvändigt att arrangera dessa samtidigt, varför de mycket väl kan spridas över en längre period.

För svenskt vidkommande kan man således – mot bakgrund av det ortssval utredningen redovisar i kapitel 4 – tänka sig att testtävlingar inför eventuella olympiska spel i Sverige genomförs enligt följande:

- Svenska Skidspelen 1983
- de årligen i början av februari genomförda internationella rodeltävlingarna i Hammarstrand
- internationella inbjudningstävlingar i konståkning, skridsko, skidskytte och de alpina skidgrenarna på de olympiska orterna 1983
- ishockeyturnering i Göteborg med begränsat antal deltagande lag år 1983

Vad gäller dessa testtävlingar har de deltagande nationerna att själva svara för sina kostnader (resor och uppehälle), medan det däremot ankommer på arrangören att svara för t. ex. praktiska anordningar såsom transporter mellan förläggningar och tävlingsplatser.

3.4 Inbjudningar, anmälningar m. m.

På uppmaning av IOK sänder organisationskommittén en inbjudan till deltagande i de olympiska vinterspelen till samtliga anslutna nationella olympiska kommittér (NOK). Varje NOK har att senast åtta veckor före vinterspelens invigning anmäla dels de idrotter och grenar i vilka man avser delta, dels med vilket antal deltagare detta skall ske. Långt tidigare brukar arrangörerna genom förfrågningar skapa sig en bild av det troliga deltagarantalet.

IOK har en överenskommelse med de internationella specialförbunden beträffande antalet aktiva som får anmälas och starta i varje gren. Maximi-antalet startande per nation i varje tävling är tre, utom i skidor där antalet är fyra. I fråga om nationslag i bl. a. stafetter får endast ett lag delta per nation. Specialbestämmelser baserade på tidigare resultat uppnådda i VM gäller för deltagande i konståkning. I ishockeyturneringen gäller f. n. att 12 lag får delta, fördelade på en A- och en B-grupp. En kvalturnering om 6 matcher brukar föregå spelens öppnande och innan den definitiva gruppindelningen fastställs. Indelningen i A- och B-grupper diskuteras f. n. i IOK. Antagligen kan inför 1984 en begränsning komma att ske vad gäller i OS deltagande nationer, genom före OS genomförda kvalifikationstävlingar.

Senast tio dagar före varje idrotts första tävling skall de aktivas namn anges. Generellt kan sägas att denna namnanmälan brukar innebära en minskning av antalet anmälda med 20–25 %. För antalet ledare som får anmälas gäller också vissa begränsningar.

3.5 OS-by, förläggning m. m.

Enligt IOK:s bestämmelser skall finnas en olympisk by för aktiva och ledare. Kostnaderna för boendet liksom för maten skall vara "skäliga" ("a reasonable price"). Redan vid tidigare vinterspel har vissa nationer förlagt aktiva och ledare i vissa idrotter utanför OS-byn. Enda undantaget från detta tycks vara Sapporo, där samtliga deltagare och ledare förlades till OS-byn. I Grenoble 1968 fanns tre olika förläggningar. OS-byn (eller förläggningen) skall öppnas tre veckor innan invigningen och får inte stängas förrän en vecka efter avslutningsceremonien. I detta sammanhang bör noteras att arrangören har att låta varje deltagande nation fritt få disponera kontors- och i vissa fall sjukvårdsutrymme i anslutning till förläggningen. Även viss kontorsutrustning brukar ställas till förfogande. Även för massmedias företrädare finns behov av en omfattande förläggningsskapacitet.

3.6 Den olympiska elden

Den olympiska elden, transporterad från Olympia i Grekland till värdstaden, infördes vid de olympiska spelen i Berlin 1936. Första gången den förekom vid vinterspel var i Oslo 1952. En ceremoni i Olympia inleder eldens överförande. OS-arrangören svarar för kostnaderna att transportera elden och kan själv avgöra hur elden skall föras från Olympia.

3.7 Invigning och avslutning

Invigningsceremonien anordnas enligt IOK:s bestämmelser. Arrangören har dock möjlighet att ge invigningen en nationell prägel. Invigningen äger rum i tävlingarnas huvudort.

Spelens officiella avslutning äger rum efter det att alla tävlingar avslutats. Traditionellt har de ägt rum inomhus, ofta i samband med en uppvisning av segrarna i konståkning. IOK:s regler anger i princip innehållet även i avslutningsprogrammet, men liksom vid invigningen har arrangören rätt att utforma avslutningen enligt egna intentioner.

3.8 Tävlingarna m. m.

Senast ett år innan spelens öppnande skall för varje gren ges ut en broschyr som redovisar alla tävlingsbestämmelser jämte fakta som rör OS-arrangemangen i grenen. Broschyren trycks på arrangörsländets språk samt engelska och franska. För tävlingarna gäller de bestämmelser som varje internationellt specialförbund fastställer. Det tidsmässiga tävlingsprogrammet måste godkännas av specialförbundet. Specialförbunden skall också på arrangörens bekostnad sända tekniska delegater och vissa funktionärer till OS-tävlingarna.

3.9 IOK-session

Innan spelens invigning brukar IOK hålla en ordinarie session till vilken något mer än hälften av de ca 90 ledamöterna brukar infinna sig. Sessionen förutsätter vissa tekniska arrangemang som värdnationen har organisatoriskt och ekonomiskt ansvar för.

3.10 Massmedia

TV, radio, nyhetsbyråer samt skrivande och fotograferande press kräver

i samband med OS en mycket omfattande service. Det antal ackrediteringar som arrangörerna har att utställa fastställs efter överläggningar mellan IOK, AIPS (= det internationella sportjournalistförbundet) och arrangörerna.

För massmedias behov behövs bl. a.

- Presscentra, dels på huvudorten dels i anslutning till de olika tävlingsplatserna.
- Pressläktare med och utan skrivplatser
- Telex, telefon och telegraf i presscentra
- Presskonferenser.

Akcreditering av massmedia sker i samarbete mellan AIPS och respektive länders sportjournalistförbund. Härvid kan kvotering bli nödvändig.

I händelse av en förläggning av vinter-OS till Sverige blir – med hänsyn till den geografiska spridning av tävlingarna som förutsätts – en utökad service för pressen nödvändig.

3.11 Transporter

Vid ett OS-arrangemang ställs stora krav på transporterna av gäster, IOK:s ledamöter, massmediafolk, ledare och aktiva. För trupperna finns behov av t. ex. minibussar (i regel en per 10–12 aktiva). Särskilda anordningar är nödvändiga för funktionärernas och massmedias transporter. Detsamma gäller i fråga om IOK-ledamöter, de nationella Olympiska Kommittéernas ordförande och generalsekreterare och varje trupps chef-de-mission.

Med tanke på spridningen av tävlingsorterna skulle det, i den händelse spelen förläggs till Sverige, dessutom bli nödvändigt med regelbundna flygförbindelser mellan de olika OS-orterna. Snabba anslutningstransporter från flygplatserna till tävlingarna måste samtidigt kunna garanteras.

3.12 Medicinsk service

En omfattande medicinsk service är nödvändig. Denna organisation skall

- a) ta hand om sjukdoms- och olycksfall i anslutning till förläggningar och tävlingar,
- b) genomföra könstest av kvinnliga deltagare
- c) genomföra dopingtest av aktiva

Vid vissa tävlingsplatser (t. ex. de alpina grenarna) måste helikopter finnas tillgänglig för snabba transporter.

3.13 TV- och radorättigheter

Organisationskommittén äger rätt att teckna avtal om radio- och televisionsrättigheterna för spelen. Vid kontraktens upprättande skall IOK vara representerad. Inga kontrakt är bindande förrän IOK:s exekutiv godkänt dem.

Intäkterna från TV och radio fördelas mellan värdlandet, IOK och de nationella olympiska kommittéerna enligt följande fördelningsprincip:

	IOK	Arrangör
1:a miljonen dollar	3/3	–
2:a miljonen dollar	2/3	1/3
3:e och därpå följande	1/3	2/3

3.14 OS-film, OS-redogörelse

Arrangörerna kan sälja filmrätten för OS till ett företag som sedan äger rätt att kommersiellt visa denna film under fyra år. Därefter övergår filmen i IOK:s ägo. IOK skall utan kostnad erhålla ett exemplar av filmen.

Senast två år efter spelen skall arrangörerna också ge ut en officiell redogörelse i bokform.

3.15 Reklam

Enligt IOK:s regler får ingen reklam finnas uppsatt på tränings- eller tävlingsplatser.

4 Val av tidpunkt och arrangörsorter

4.1 Tidpunkt

Som framgått av tidigare sammanställning över olympiska vinterspel (tabell 1) har spelen arrangerats mellan tidigast den 25 januari (Chamonix) och senast 28 februari (Squaw Valley).

Enligt IOK:s regler får de olympiska vinterspelen vara högst 12 dagar.

Vid det tidigare omnämnda mötet mellan Sveriges Olympiska Kommitté och representanter för aktuella kommuner rådde den samstämmiga uppfattningen att den lämpligaste tidpunkten för ett OS-arrangemang i Sverige vore senare hälften av februari.

Den exakta tidpunkten för spelen torde inte vara av avgörande betydelse för ett ställningstagande till en svensk ansökan. Dock skall här antydast några synpunkter vilka under utredningsarbetets gång av vissa statliga myndigheter och kommuner framhållits beträffande valet av tidpunkt, om Sverige ansöker om värdskapet för vinter-OS 1984.

SJ har framfört att tågkapaciteten inte räcker för samtidigt infallande OS- och vintersportlovstrafik, samt att man önskar att av OS förorsakade trafiktoppar inte infaller under veckoslut då SJ ändå har en hård belastning.

Skolornas vintersportlov har vidare i utredningens analys av de tänkbara arrangörskommunerna framhållits som en viktig fråga även i andra avseenden. Jämtlandsregionen önskar att sportlovet för övriga Sverige icke sammanfaller med OS, då detta medför ett alltför hårt tryck på regionen under spelen, samtidigt som man ser en risk för en minskad turisttillströmning under resten av säsongen. För samtliga arrangerande orter gäller dock att man anser det vara en fördel om den egna ortens skollov sammanfaller med OS. Spelen ger i stor utsträckning sysselsättning och underhållning åt lediga barn och ungdomar. En viktig faktor är möjligheten att utnyttja sportlovslediga skollokaler som administrations- och förläggningsslokaler.

4.2 Val av orter

4.2.1 Tänkbara orter

I olika sammanhang, bl. a. i diskussionerna inom IOK, har under senare år från svensk sida hävdats att olympiska spel bör kunna ges en sådan utformning att redan befintliga investeringar kan tas i anspråk. Denna linje, som motiverats av kostnadsskäl, utgör också bakgrund till den möjlighet att arrangera vinter-OS på flera orter i ett land, som IOK ställt sig positiv till.

Mot bakgrund härav har utredningen vid sin inventering av tänkbara orter haft som grundläggande kriterium att anläggningar av olympiskt format, eller anläggningar som till relativt låga kostnader kan sättas i stånd för olympiska tävlingar, redan skall finnas på orten. Hänsyn har också tagits till det faktum att en av de utvalda städerna skall bli OS-arrangemangets huvudort. Denna stad skall söka vinterspelen, där skall invigning- och avslutningsceremonier äga rum, liksom en stor del av tävlingarna.

Sveriges Olympiska Kommitté har, som tidigare redovisats, funnit sex orter vara tänkbara inför vinter-OS 1984. Dessa orter är följande:

a) Göteborg

Tänkbara arrangemang i Göteborg är:

- invigning
- avslutning
- hastighetsåkning på skridskor
- konståkning
- ishockey

I Göteborg har tidigare VM i hastighetsåkning på skridskor arrangerats 1961, 1966, 1968 och 1971 samt VM i konståkning 1976.

Skridsko-VM 1978 förläggs till Göteborg.

b) Stockholm

Tänkbara arrangemang i Stockholm är:

- invigning
- avslutning
- hastighetsåkning på skridsko
- konståkning
- ishockey

I Stockholm har tidigare VM i ishockey arrangerats 1969 och 1970.

c) Falun

Tänkbara arrangemang i Falun är:

- längdlöpning på skidor
- backhoppning
- skidskytte
- skidororientering (ej obligatorisk gren som möjligen kan komma ifråga 1984)

I Falun har tidigare VM i längdåkning på skidor och i backhoppning arrangerats 1954 och 1974.

d) Östersund

Tänkbara arrangemang i Östersund är:

- längdlöpning på skidor
- skidskytte
- skidororientering
- hastighetsåkning på skridskor

I Östersund har tidigare VM i skidskytte arrangerats 1970. VM i hastighetsåkning på skridsko arrangerades 1957.

e) Åre

Tänkbart arrangemang i Åre:

- alpina skidtävlingar

I Åre har tidigare VM arrangerats 1954 och därtill World Cup 1971 och 1977, samt planeras World Cup ånyo.

f) Hammarstrand

Tänkbart arrangemang i Hammarstrand:

- rodel

I Hammarstrand har tidigare VM i rodel arrangerats 1967 och 1975. Därtill kommer VM 1980 att arrangeras i Hammarstrand.

På flertalet orter har EM arrangerats en eller flera gånger.

4.2.2 Utredningens förslag

De sex orter som redovisats i föregående avsnitt är således tänkbara som arrangörer av delar av de olympiska vinterspelen. En strävan hos utredningen har emellertid varit att inte bara begränsa de lokala kostnaderna genom att utnyttja befintliga idrottsanläggningar, utan också kunna lägga fram samlade förslag som innebär lägsta möjliga kostnad. En spridning av OS-arrangemangen till ett stort antal orter skulle, utöver de praktiska svårigheter en sådan spridning medför, leda till utomordentligt stora kostnader vad gäller en av de tyngsta posterna i en OS-budget, nämligen radio- och TV-bevakning samt övrig service till massmedia. Efter överläggningar med Sveriges Radio och med televerket har utredningen gjort den bedömningen att en ofrånkomlig strävan måste vara att begränsa antalet orter så långt detta är möjligt. En sådan begränsning torde också öka förutsättningarna för Sverige att få gehör för en ansökan hos Internationella Olympiska Kommittén. Vid sin bedömning har utredningen, utöver samtal med de berörda kommunerna, också samrått med representanter för Sveriges Olympiska Kommitté samt med berörda specialförbund.

Vid valet av arrangörsorter har utredningen granskat de sex tänkbara orternas förutsättningar. En redovisning gren för gren sker i det följande.

a) Alpin skidåkning

För denna idrott finns inget alternativ till Åre.

b) Nordisk skidåkning och backhoppning

I Riksskidstadion i Falun har redan stora investeringar gjorts. Man har där i dag en anläggning av god kvalitet, som kompletteras av Falu kommuns idrotts- och fritidsanläggningar vid Lugnet. Sammanlagt ges därmed mycket goda anläggningsmässiga förutsättningar att genomföra tävlingarna. Någon annan arena som utan dyrbar utbyggnad kan konkurrera finns inte.

c) Rodel

Den enda existerande banan i Sverige av internationell klass är belägen i Hammarstrand.

d) Skidskytte

Själva tävlingsarrangemanget kan utan stora kostnader genomföras på ett flertal platser. För valet av arena för skidskytte bör därför kringkostnader, beräknad publiktillströmning och behovet av insatser för radio- och TV-sändningar vara avgörande. Det är därför av praktiska och ekonomiska skäl lämpligt att skidskyttet förläggs till samma ort som längdloppning på skidor.

e) Skridsko

För hastighetsåkning på skridsko finns i Göteborg Nya Ullevi med en 400 meters konstfrusen bana, en publikkapacitet om 52 000 åskådare och därtill en god parkeringskapacitet och ett centralt läge. Som kompletterande bana för träning finns Ruddalens skridskobana (400 meters konstfrusen bana).

I Stockholm finns inte någon acceptabel bana för hastighetsåkning på skridsko, med mindre än att omfattande ombyggnader görs. Söderstadion, vars publikkapacitet är 22 000 åskådare, har endast en bana av 333 meters längd. Dessa banmått är inte tillräckliga för att Söderstadion skall accepte-

ras som olympisk skridskoarena. På Östermalms idrottsplats finns en tillräcklig konstfrusen bana för hastighetsåkning på skridsko (400 meter). Däremot finns på idrottsplatsen klart otillräckliga möjligheter att ta emot en publik av den storleksordning ett olympiskt arrangemang kräver. Östermalms idrottsplats tar endast 3 500 åskådare.

Beträffande skridsko har också Göteborgs bättre läge i förhållande till det betydande publikunderlag som finns i Holland och Norge förts fram som en faktor av intresse.

Östersund kan inte redovisa förutsättningar som är konkurrenskraftiga vid en jämförelse med Göteborg.

f) Ishockey

Beträffande ishockey gäller att Göteborg har två inomhushallar av tillräcklig storlek för att matcher ingående i de olympiska turneringarna skall kunna spelas där. Det är Scandinavium, som rymmer drygt 12 000 sittande åskådare, har en god parkeringskapacitet och centralt läge, samt Frölundaborg, som rymmer 11 000 åskådare, har goda parkeringsmöjligheter och acceptabla kommunikationer från Göteborgs centrum. Ishockeyförbundet karakteriserar Scandinavium som landets bästa anläggning för ishockey. Därtill kommer flera konstfrusna träningsarenor: Slottsskogshallen, Rambergshallen, Askims ishall, Slottsskogsvallens curlingbana (täkt), Åby isstadion (inomhushall), Kungsbacka ishall och Ytterby ishall.

I Stockholm finns Johanneshovs isstadion med träningshall. Stadion rymmer 11 000 åskådare och har begränsade parkeringsutrymmen men acceptabla kommunikationer från Stockholms centrum. Vidare kommer att finnas Stora Mossens ishall (klar 1978) med möjlighet att ta 2 000 åskådare. Även där är parkeringsmöjligheterna begränsade, medan däremot acceptabla kommunikationer i övrigt torde kunna arrangeras. Av de båda arenorna är det dock endast Isstadion som fyller minimikraven för en olympisk arena. Stora Mossens ishall skulle däremot kunna användas som träningshall.

Av intresse i sammanhanget är också Scaniarinken i Södertälje, vilken närmast skulle kunna användas som träningshall.

g) Konståkning

Den bästa arenan är enligt konståkningsförbundet Scandinavium i Göteborg. Johanneshovs isstadion är dock tänkbar.

h) Skidorientering

Av samma skäl som för skidskyttet är det lämpligt att förlägga skidorientering till samma ort som längdlopp på skidor, om grenen skall ingå i programmet vid 1984 års vinterolympiska spel.

i) Gemensamma öppnings- och avslutningsceremonier

Den vintersportarena som har störst publikkapacitet är Ullevi. Falun skulle dock kunna få plats med större publik i skidstadion, men där uppstår praktiska problem i form av avspärrningsanordningar som i dag saknas, samt svårigheter att ge samtliga åskådare tillräckligt goda möjligheter att se vad som sker.

Valet av arrangörsorter har skett på följande sätt. I första hand har valts ut de bästa arenorna för de grenar som kräver stora arrangemang. Därvid har Göteborg, Falun och Åre stått utan konkurrens. Därefter har av de skäl som tidigare redovisats en koncentration till så få orter som möjligt eftersträövats. I samband med denna prövning har möjligheten att bygga en helt ny rodelbana på någon av de i första hand aktuella större OS-orterna, i syfte att nedbringa kostnaderna för kringarrangemangen, övervägts. De studier som därvid gjorts beträffande alternativ förläggning, i första hand

till någon av falu- och göteborgsregionerna, har emellertid visat att anläggningskostnaden överstiger de besparingar som kan göras. Hammarstrands typiska inlandsklimat med låg luftfuktighet gör dessutom orten väl lämpad för en rodelbana. En högre luftfuktighet medför risker att isen på banan "växer" och banprofilen ändras, varvid såväl olycksrisker som kostnader för "hyvling" av banan uppstår. Även Åre har tidvis besvär med hög luftfuktighet. Hammarstrand kan alltså inte heller ersättas av någon annan ort utan att kostnaderna markant ökar. För att ändå så långt möjligt nedbringa kostnaderna diskuterar utredningen senare ett alternativ utan direkta TV-sändningar från rodeltävlingarna.

Såväl Hammarstrand som Åre är förhållandevis små orter. Trots detta har där genomförts EM- och VM-tävlingar. Båda orterna har därför erfarenhet av stora idrottstävlingar. Man har på bägge orterna tillgång till en kunnig och internationellt erkänd funktionärsstab. De problem som finns när det gäller förläggningsskapacitet och allmän samhällsservice torde i stor utsträckning kunna lösas genom att Östersunds resurser utnyttjas. Detta kräver dock, vilket beaktats i budgetförslaget, att transportapparatens tillfälligt förstärks. Dessutom räknar utredningen med temporär förstärkning av samtliga servicefunktioner i Åre och Hammarstrand under spelen.

Östersund har, som framgått av utredningens tidigare beskrivning, förutsättningar att genomföra såväl skidskytte som skidoriering (om grenen medtas i programmet). Ett förläggande av dessa arrangemang dit skulle emellertid innebära att antalet arrangörsorter med behov av bl. a. radio- och TV-täckning skulle öka från fyra till fem. En sådan vidgning av antalet OS-orter skulle medföra kraftigt ökade kostnader.

Till detta kommer att utvecklingen inom skidskyttet, där man nu utnyttjar finkalibriga vapen och skjutet på femtiometersbana, i hög grad gjort Riksskidstadion i Falun lämpad för grenen. Skjutmomentet kan förläggas till stadion och den betydande publik som där rymts kan, med hjälp av elektronisk resultatmarkering, väl följa tävlingarna.

Beträffande skidorieringen (om grenen blir aktuell) gäller samma grundläggande förutsättningar som beträffande skidskyttet. En förläggning till Östersund skulle, av de skäl som tidigare nämnts, vara ett avsevärt dyrare alternativ. En förläggning av skidorieringen till Åre eller Hammarstrand har också bedömts olämplig, varför endast Falun återstår.

Sammanfattningsvis kan således utredningens bedömning beskrivas på följande sätt:

I den händelse en svensk ansökan inges om arrangemang av 1984 års olympiska vinterspel, bör – mot bakgrund av de redovisade jämförelserna – Göteborg stå som huvudort. Till Göteborg bör därvid förläggas ishockey, konståkning, hastighetsåkning på skridsko och de för samtliga orter gemensamma invignings- och avslutningsceremonierna. Denna utredningens uppfattning har också fått ett brett stöd vid överläggningar med såväl representanter för Sveriges Olympiska Kommitté som de berörda specialförbunden. För Göteborg talar arenornas centrala läge samt deras närhet till varandra och det press- och TV-centrum som föreslås (Mässhallen alternativt Rondo-Liseberg).

På motsvarande sätt får, i den händelse man vill nedbringa antalet arrangerande orter, ett val göras mellan Falun och Östersund. Utredningen föreslår Falun, främst med tanke på de betydande insatser som gjorts vid uppbyggnaden av Riksskidstadion. Anläggningen erbjuder, framför allt

vad gäller backhoppning men också vad gäller längdlöpning på skidor, gentemot övriga orter överlägsna möjligheter.

Skidskytte och skidorientering skulle kunna arrangeras i Östersund, med en vidgning av antalet OS-orter skulle innebära för stora kostnadshöjningar för radio/TV-sändningar och telekommunikationer i övrigt.

De alpina grenarna jämte rodel bör förläggas till Åre resp. Hammarstrand.

5 Praktiska förutsättningar för att arrangera 1984 års olympiska vinterspel i Sverige

5.1 Vissa frågor av rikskaraktär

5.1.1 Allmänt

Utredningen har under arbetets gång, som redovisats tidigare (kapitel 1), överlagt med ett mycket stort antal myndigheter och organisationer som skulle komma att beröras av olympiska spel i Sverige. I detta avsnitt skall de viktigaste punkterna i de olika intressenternas utredningar och de därpå följande överläggningarna redovisas.

5.1.2 Transporter

Om de olympiska vinterspelen förläggs till Sverige blir en utökning av den ordinarie tågtrafiken nödvändig. Enligt SJ finns vissa, dock begränsade, möjligheter till en sådan utökning. Normalt sätter SJ in extra vagnar i tågen vid trafiktoppar, som t. ex. vid veckoslut, vintersportlov och större helger. Det är möjligt att i viss utsträckning utöka antalet turer med hjälp av insatta extravagnar under den tid spelen pågår. Ett mindre antal extratåg sätts normalt in på hårdtrafikerade sträckor vid tillfällen som de som här nämnts. Extratåg av detta slag kan möjligen utnyttjas kontinuerligt under den tid spelen pågår. Av den redovisning SJ givit utredningen framgår dock att större extrainsatser än vad som här antytts inte är möjliga.

Erfarenheterna från tidigare större internationella tävlingar i Sverige visar att en mycket stor del av publiken utnyttjar bil och buss för sina transporter. Långväga resenärer utnyttjar dock i betydande grad järnväg, vilket torde leda till att de största trafiktopparna för SJ skulle komma att inträffa vid spelens invigning och avslutning. I vilken utsträckning spridningen av tävlingarna till flera orter ökar behovet av tågkapacitet är i brist på erfarenheter svårt att bedöma.

Järnvägsförbindelsen mellan Östersund och Åre torde komma att belastas särskilt hårt under spelen. Den begränsade hotellkapaciteten i Åre innebär att såväl ett stort antal journalister som publik sannolikt måste förläggas till Östersund. Inte minst med tanke på massmediabevakningen krävs täta, säkra och snabba förbindelser mellan Östersund och Åre. Järnvägen synes därvid vara en god lösning. SJ har till utredningen framhållit att en temporär förstärkning av trafiken på sträckan Östersund-Åre är möjlig med hjälp av rälsbussar. Detta kräver dock omDispositionering av motorvagnar från andra delar av landet eller kompletteringar av vagnparken, samt en tillfällig bemanning med tågklarare på några mellanstationer.

Reguljära flygförbindelser finns till och från Göteborg, Falun/Borlänge, Östersund och Trondheim. Den senare flygplatsen är möjlig som alternativ

för trafik till Åre. Besökare från andra länder, inkl. deltagande nationers trupper, kan i stor utsträckning förväntas utnyttja charterflyg vid resor till och från Sverige. Ett visst ökat behov av flygresor mellan de olympiska orterna torde uppkomma. Såväl SAS som Linjeflyg har bedömt att detta behov inte blir av större omfattning än att det går att tillgodose.

Flygplatserna i Göteborg (Landvetter) och Falun/Borlänge är båda försedda med modern utrustning. De torde utan svårighet kunna klara den ökade belastning OS skulle kunna föranleda. Frösö flygplats i Östersund delas av civil och militär flygtrafik. En utredning om eventuell ombyggnad pågår f. n. Flygplatsen saknar vissa behövliga anordningar för utrikestrafik, vilket innebär behov av provisorier vid ett OS-arrangemang. Vidare torde parkeringsmöjligheterna vid flygplatsen behöva förstärkas tillfälligt, liksom kommunikationerna mellan flygplatsen och centrala Östersund. Samtliga dessa åtgärder torde vara självfinansierande genom de avgifter som blir möjliga att ta ut. Vid otjänlig väderlek kan start- och landnings-svårigheter uppstå på grund av att Frösö flygplats saknar ILS (instrument landing system). En förbättring av flygplatsen genom utbyggnad av en anläggning av detta slag kostar, enligt uppgift från luftfartsverket, ca 8 milj. kr. Anläggningen är inte motiverad av den ordinarie flygtrafiken. Med hänsyn till att såväl alternativa landningsplatser som väg- och järnvägsförbindelser finns har en upprustning av flygplatsen genom en investering av den omfattning det här rör sig om inte bedömts som motiverad för spelens genomförande.

Vid tidigare större idrottstävlingar i landet har en relativt omfattande charterbusstrafik förekommit. Så torde också bli fallet i samband med olympiska spel. Tillgången på bussar för detta ändamål i Sverige bedöms vara god. Någon anledning att anta en försämring under tiden fram till 1984 finns inte. Då samtliga aktuella orter har eller kan arrangera väl tilltagna parkeringsmöjligheter och vägförbindelserna till dessa orter är av godtagbar, i vissa fall hög standard, torde inga problem av större art vara att befara beträffande busstrafikens kapacitet.

Beträffande privatbilismens omfattning torde inga problem av allvarigare natur, orsakade av de olympiska spelen, vara att bevara.

Rikspolisstyrelsen har beräknat att betydande extrainsatser måste göras för bl. a. trafikövervakning. Dessa kostnader återfinns i utredningens ekonomiska kalkyler. Det är vidare möjligt att med hjälp av militärpolis, som ett inslag i denna personals utbildning, ytterligare förbättra trafikförhållandena under de trafiktoppar som torde vara ofrånkomliga i samband med olympiska spel.

5.1.3 Post- och bankservice

Postverket har till utredningen redovisat ett behov av extrainsatser på grund av ökad postgång på tävlingsorterna. Dessa kostnader motsvaras dock helt av de ökade frimärksintäkterna. Beträffande postkontorens kassarörelse torde också förstärkning behövas, bl. a. med ett tillskott av språkkunnig personal. Detta har av postverket bedömts kunna ske med hjälp av tillfälliga omdisponeringar. Även de ökade kostnaderna för kassarörelsen torde täckas av ökade inkomster.

För valutaväxling m. m. är en ökning av bankernas kapacitet nödvändig, främst i Åre och Hammarstrand. Detta kan till en del väntas ske spontant genom bankernas egna åtgärder. Speciella växlingskontor kan dock komma att behövas. Denna verksamhet torde dock vara självfinansierande genom ett normalt avgiftsuttag. Beträffande behovet av språkkunnig per-

sonal torde det vara lämpligt med en samordning med den värd- och värdinnekår som måste utbildas för informationstjänsten.

1.5.4 Polisiära insatser

Rikspolisstyrelsen har, som en sammanfattning av sin bedömning, till utredningen redovisat att en förläggning av de olympiska vinterspelen i Sverige för polisens del torde komma att kräva omdisponering av polispersonal till de aktuella orterna och därtill kräva betydande kostnader. Rikspolisstyrelsen har dock bedömt förutsättningarna för att trygga ordning och säkerhet vid spelen som gynnsamma.

5.1.5 Militär medverkan

Mot bakgrund av de erfarenheter som vunnits såväl i samband med tidigare OS-arrangemang, bl. a. i Innsbruck, som vid inhemska större idrottsarrangemang, bl. a. VM i skidor i Falun 1974 och World Cup i utförsåkning 1977 i Åre, finns skäl att betona den betydelse en militär medverkan i arrangemangen har. En sådan medverkan förutsätter dock regeringsbeslut.

Överbefälhavaren har till utredningen, som en allmän förutsättning för militär medverkan, angett att den skall kunna ses som ett led i den ordinarie utbildningen. Direkt polisiära uppgifter kan sålunda inte komma ifråga för militär personal. Uppgifter som däremot helt eller delvis kan tänkas lösas med militär medverkan är t. ex. trafikdirigering med hjälp av militärpolis och transportledningspersonal, inlåning av militära fordon med chaufförer, uppbyggnad av vissa provisorier, preparering av banor och sambandstjänst, inkl. tillhandahållande av sambandsmateriel.

De extra kostnader som uppstår för den militära organisationen, t. ex. i form av bränsleförbrukning och förslitning av materiel, belastar tävlingsarrangören. Om militär medverkan blir aktuell under kvällstid eller helger måste den ske på frivillig bas. Observeras bör att militär medverkan ej bör påräknas om den kan uppfattas som konkurrerande med befintliga företag eller eljest kan minska sysselsättningen för annan arbetskraft.

I utredningens ekonomiska kalkyler har dock under olika delposter de besparingar som en militär medverkan skulle möjliggöra inte medräknats.

5.1.6 Service till massmedia

Som redovisats tidigare (kapitel 3) föranleder olympiska vinterspel en mycket omfattande bevakning från massmedias sida. Detta leder i sin tur till en betydande serviceinsats till förmån för skrivande och fotograferande journalister, radio och TV. Genom överläggningar med såväl företrädare för tidningar som för radio och TV har utredningen sökt bedöma omfattningen av detta servicebehov. Utredningen har utgått från att till huvudorten behöver förläggas ett presscenter, utformat med hänsyn tagen till såväl press som etermedia. Detta presscenter föreslås förlagt till Svenska Mässans lokaler alternativt Rondo på Liseberg i Göteborg. Mindre presscentra bör förläggas till övriga tävlingsorter.

Ett speciellt problem utgörs av Åre och Hammarstrand. Med tanke på de begränsade lokal- och förläggningsresurser dessa orter kan erbjuda har utredningen, med televerkets hjälp, beräknat kostnaderna för ett alternativ där en viss del av servicen till massmedia tillhandahålls på två presshotell i Östersund som komplement till servicen i Åre och Hammarstrand. Hänsyn har därvid tagits till att en förläggning av journalister till Östersund, oavsett televerkets problem, kan bedömas nödvändig på grund av den brist på

hotellkapacitet som råder främst i Åre. Den service som ges massmedia kommer således att finnas dels i Åre/Hammarstrand, dels i Östersund.

Den lösning utredningen här redovisat har diskuterats med företrädare för styrelsen för Svenska sportjournalisternas förbund. Dessa har därvid visat förståelse för de problem utredningen redovisat och inte avvisat förslaget till lösning, trots att denna inte ger massmedia absolut bästa arbetsvillkor.

Förläggningen av presscentraler framgår av följande tabell:

Tabell 7 Föreslagna presscentraler

Göteborg	Mässhallen ¹ Nya Ullevi Scandinavium Förläggningshotell 3-4 st.
Falun	Lugnet Riksskidstadion Centralt i Falun
Hammarstrand	Borlänge Hotell Brage Förläggningshotell alternativt Kullerstaskolan (som 1984 ej längre används som skola)
Åre	Den planerade centrumbyggnaden, låg- och mellanstadieskola eller annan plats
Östersund	I Preliminärt nya hotellet II Preliminärt Esso motorhotell

¹Under utredningens gång har Rondo på Liseberg aktualiserats som alternativ lokal.

Denna tabell har utgjort förutsättning för bl. a. SR:s och televerkets beräkningar.

Sveriges Radio och Televerkets beräkningar bygger i huvudalternativet på att samtliga samtidigt pågående tävlingar skall kunna direktsändas till utlandet. Detta möjliggör för varje nationellt TV-bolag att välja den för dess publik mest intressanta tävlingen. Vidare har föreslagits av SR/TV som ovan nämnts att man via intern TV i varje ords presscentrum skall kunna se samtliga pågående tävlingar. Den sistnämnda möjligheten är dock starkt kostnadskrävande. För att nedbringa denna kostnad har utredningen föreslagit att låta samtliga pågående TV-sändningar gå endast till presscentrum i Göteborg. För övriga orter skulle endast en pågående tävling sändas. Väljer man detta mindre kostnadskrävande alternativ innebär detta att man centralt väljer vilken av de vid varje tillfälle pågående tävlingarna som skall sändas till övriga orters presscentra. Detta problem uppstår dock endast när flera tävlingar pågår samtidigt. Besparingen innebär att televerkets extrakostnader för OS-arrangemangen kan minskas med ca 2,5 milj. kr.

Beträffande denna fråga har delade meningar framförts under utredningsarbetets gång. Företrädarna för de svenska sportjournalisterna har bedömt det vara av begränsat värde att kunna se flera tävlingar samtidigt, medan däremot företrädare för Sveriges Radio framhållit att problem kan uppstå i det fall då en kommentator, placerad på en plats där tävlingar tillfälligt ej pågår, får i uppdrag att via TV bevaka en tävling på annan ort.

Utredningen har för sin del valt det minst kostnadskrävande alternativet, dels med tanke på att kostnaderna avsevärt minskas, dels med tanke på att det i Göteborg finns en möjlighet att se alla sändningarna.

Beträffande övrig service till massmedia behandlas denna översiktligt i de avsnitt som berör förläggning, resor och bespising i beskrivningen av de föreslagna orternas praktiska förutsättningar.

5.1.7 Telekommunikationer

Med tanke på den betydande utgiftspost som telekommunikationerna skulle komma att utgöra i samband med olympiska spel har noggranna utredningar i detta avseende gjorts av televerket.

Televerkets uppgifter kan i princip delas i två huvudgrupper: Dels *anordnande och drift av teleförbindelser* (huvudsakligen för pressen samt i mindre omfattning för administrationens och allmänhetens behov). Under denna rubrik faller vanlig telefonservice, telex, telefoto, telefax och data-transmission. Dels *anordnande och drift av utrustning för radio- och TV-sändningar*.

Vad gäller telekommunikationerna är ett eventuellt OS-arrangemang i första hand en kostnadsfråga. Några allvarliga tekniska problem bedömer televerket inte behöva uppkomma. Personellt behöver vissa omdisponeringar göras. Televerket har dock framhållit att den mycket snabba tekniska utveckling som sker innebär att de exakta tekniska lösningar som kan bli aktuella 1984 inte kan anges i dag. De beräkningar som gjorts bygger på antaganden att den nu kända tekniken kommer till användning. Med största sannolikhet kommer dock ny teknik att i de flesta avseenden innebära förbättrad utrustning till i stort samma kostnad. Vissa förbättringar, t. ex. i form av ett förstärkt kommunikationssatellitssystem, skulle dock innebära avsevärt lägre kostnader än de som beräknats i utredningen.

Den absoluta merparten av televerkets kostnader avser tillhandahållande av service för massmedia. Den föreslagna servicenivån kan bedömas som mycket hög, både vad gäller telekommunikationer och sändningsmöjligheter för radio och TV. Redovisningen av televerkets kostnadsberäkningar har, bl. a. på grund av den begränsade tid som stått till utredningens förfogande, koncentrerats på ett huvudalternativ jämte tillägg/avdrag i den händelse vissa av de angivna förutsättningarna förändras.

Televerkets redovisning till utredningen innebär att verket, för att motsvara de krav ett OS-arrangemang ställer, behöver tidigarelägga investeringar för 79.2 milj. kr. Då emellertid dessa investeringar ändå skulle ha gjorts inom en tidsrymd av fem år efter 1984 är de ökade behoven i främsta hand att se som ett likviditetsproblem. De aktuella resurserna behöver anskaffas i snabbare takt än vad som normalt skulle skett. I utredningens budgetförslag har därför projekt, vilka är att se som tidigarelagda investeringar, fått belasta utgiftssidan i form av räntekostnader. Vissa investeringar måste dock göras på för televerkets normala planering olämpliga platser. De kostnader som en flyttning efter OS förorsakar har likaså belastat budgetens utgiftssida. Slutligen har hänsyn tagits till en viss värdeminskning på all använd materiel.

Dessa och andra driftkostnader som orsakas av ett OS-arrangemang har utredningen självfallet helt karaktäriserat som kostnader för OS-arrangemanget.

Televerkets kostnader för service till pressen har baserats på att angivna presscentraler utrustas med televäxlar (i förekommande fall), ett antal telefonanknytningar, ett antal separata telefonabonnemang (för tidningar, nyhetsbyråer, bildbyråer m. fl.), ett antal telexapparater, ett antal telefaxapparater, ett antal bildförbindelser, ett antal modem-utrust-

ningar för anslutning till det allmänna datanätet, ett antal samtalsautomater samt ett antal SONAB ficktelefoner.

Härutöver har kostnader beräknats för nödvändiga teleförbindelser för den centrala och lokala OS-administrationen. Dessa teleförbindelser kan under spelen till vissa delar samutnyttjas av administration och massmedia. I denna post ingår bl. a. mobiltelefoner och personsökare.

Huvudsakligen på grund av massmedias mycket omfattande och i tiden hårt koncentrerade trafikbehov krävs förstärkning av linjenät och automatsstationer i anslutning till berörda orter.

5.1.8 Radio/TV

Sveriges Radio har, liksom televerket, medverkat under hela utredningsarbetets gång. Bl. a. har Sveriges Radio tillhandahållit en stor del av det underlag på vilket televerket gjort sina bedömningar.

Också för Sveriges Radios vidkommande skulle en spridning på många orter av de olympiska arrangemangen innebära betydande extra kostnader. Detta förhållande har, på samma sätt som televerkets bedömningar, fått påverka utredningens ställningstaganden.

Ett så omfattande engagemang som skulle bli nödvändigt för Sveriges Radio i samband med olympiska vinterspel i Sverige leder till utomordentligt stora behov av teknisk personal. Detta nödvändiggör att endera extra personal utbildas för att tillfälligt tjänstgöra eller telepersonal från andra länder hyrs in. Även i det senare fallet kvarstår dock ett visst behov av utbildning.

Som en allmän utgångspunkt för Sveriges radios beräkningar har vidare gällt att den ordinarie programproduktionen inte får störas av OS-engagemanget. Även med denna förutsättning kan dock viss materiel, t. ex. en del av den tillgängliga OB-utrustningen komma att tas i anspråk för OS. Likaså kan ett antal fast anställda tekniker delta i arbetet.

Sammanfattningsvis kan följande redogörelse lämnas beträffande Sveriges Radios OS-planer.

Allmänt

Sveriges Radio (SR) avser att under ett vinter-OS i Sverige 1984 ge service till de TV- och ljudradioblag som tillhör eurovisionen och intervissionen.

De som står utanför dessa organisationer (t. ex. USA och Japan) har att ordna sin egen bevakning, men kan naturligtvis mot ersättning begära tjänster av SR. Försättningsvis redovisas dock bara bevakningen för eurovision och intervission.

Television

Grundtanken hos SR är den att varje evenemang skall kunna erbjudas för direktsändning. Om två eller flera evenemang äger rum samtidigt erbjuder alltså SR signal från samtliga och varje enskild organisation har därmed möjlighet att själv avgöra vilket evenemang som skall visas i direktsändning. Detta är en nyhet i OS-sammanhang men har sedan åtskilliga år varit önskvärd för att ge alla största möjliga valfrihet i programsättningen.

På varje tävlingsplats ges möjlighet till kommentatorverksamhet på plats, men dessutom skall möjligheter finnas för t. ex. en kommentator placerad i Göteborg att därifrån kunna kommentera längdtävlingarna i Falun. SR:s beräkningar byggde ursprungligen på att möjlighet skulle finnas att på varje tävlingsort kunna se samtliga samtidigt pågående tävlingar på andra orter. Utredningen föreslår som nämnts i kostnadsbespa-

rande syfte att möjligheten begränsas. Det enklare alternativet innebär att samtliga samtidigt pågående sändningar kan ses i Göteborg och att därifrån väljs *ett* program som sänds till de övriga orterna.

Centralen för TV-verksamheten placeras i Göteborg, vilket bl. a. innebär att alla bildsignaler och ljudledningar samordnas till denna central för vidare distribution ut över Europa.

Ljudradion:

Den centrala verksamheten placeras i Göteborg och liksom på TV-sidan slussas alla förbindelser från arenorna via denna central till utlandet.

På varje arena skall ges möjlighet till direktsändningar. Radioreportrarna bör ha tillgång till TV-monitörer på sina kommentatorsplatser.

Göteborg:

Förutom täckning av själva tävlingsverksamheten ges möjligheter till studioverksamhet i TV-center i Göteborg. Tre studios för TV byggs, uppbyggda med sedvanliga faciliteter i form av videobandmaskiner och filmscannrar. För ljudradion inrättas 25 studioblock. I Göteborg skall dessutom inrättas redaktionslokaler för de olika radio- och TV-bolagen. Möjligheter för filmframkallning och filmredigering skall finnas, samt för redigering av ENG-material ¹⁾ På TV-sidan skall dessutom finnas plats och möjlighet för kommentatorer att därifrån kommentera varje enskild tävling, s. k. off tube- positioner.

Hammarstrand:

Ingen studioverksamhet på TV-sidan. Ljudradion inrättar ett studioblock.

Åre:

Två TV-studios byggs. Redigeringsmöjligheter för ENG-material anordnas. Två studioblock byggs för ljudradion.

Falun:

Två TV-studios byggs. Redigeringsmöjligheter för ENG-material anordnas. Tre studioblock byggs för ljudradion.

Film:

1984 räknar man med att en stor del av nyhetsbevakningen kring tävlingarna sker med den nya elektroniktekniken (ENG) och därmed koncentreras all filmframkallning och filmredigering till Göteborg. Ett utvecklat system för filmtransport måste därigenom inrättas.

Information:

Beträffande information och pressservice räknar SR med att radio och TV-sidan inkluderas i den allmänna pressservicen. För specialinformation avser SR bygga upp ett eget system.

Televerkets bedömningar angående radio- och TV- bygger på att i stort sett alla investeringar har ett klart "återanvändningsvärde", dvs. kan betraktas som tidigareläggning av planerade framtida investeringar. Viss värdeminskning har dock belastat OS-budgeten liksom flyttkostnader för materiel som tillfälligt installeras på "fel plats" för att möta OS-beho-

¹⁾Med ENG avses en ny elektronisk teknik för TV-inspelning.

ven. Vidare har OS-budgeten belastats med ränta för den för tidiga anskaffningen.

Som underlag för dimensionering har televerket använt de önskemål SR redovisat. Under utredningens gång har diskuterats alternativa redovisade kostnader för att arrangera s. k. tittmatning av TV-sändningar till t. ex. presscentralerna från alla övriga tävlingsorter. Därvid har utredningen funnit motiv att föreslå den reducering som beskrivs ovan. Vidare har diskuterats den relativt stora kostnadsbesparing som ett slopande av möjligheten till direkt TV-sändning från Hammarstrand innebär. På grund av de förväntade kvalitetskraven år 1984 har utredningen dock i sitt budgetförslag tagit med denna möjlighet och dess kostnader. Om de slutliga ställningstagandena innebär att direkta TV-sändningar från Hammarstrand skall ersättas av filmade sändningar reduceras de på budgeten redovisade medelsbehoven med ca 7 milj. kr.

Här refereras kortfattat det material televerket redovisar till utredningen.

Beräkningarna är som redan nämnts baserade på uppgifter från Sveriges Radio (SR) om deras tänkta verksamhet på de fyra tävlingsorterna. Falun, Göteborg, Hammarstrand och Åre. Göteborg förutsätts fungera som huvudproduktionsplats och dit ansluts alla utlandsförbindelser.

Bildförbindelser

SR räknar med att TV-sända ett antal program från olika tävlingsplatser till utlandet i stället för ett av SR sammanställt enhetligt program. Det föreslagna tävlingsprogrammet medför ofta två och ibland tre samtidiga direktsändningar till utlandet.

Önskemål om speciella TV-förbindelser från vissa länder kan uppkomma. Varken kostnader eller intäkter för detta har medtagits i beräkningarna.

Utredningen har, som redan nämnts, som en modifiering av SR:s förslag förutsatt att kommentatorer med flera skall ges möjlighet att på varje tävlingsplats kunna se en av de tävlingar som pågår på övriga tävlingsplatser. Därtill skall man i Göteborg kunna se samtliga pågående tävlingar. Som komplement till sända bilder erfordras s. k. internationellt ljud samt kommentatorljud på flera språk. För driftsäkerheten erfordras även separata reservförbindelser.

De satellitprojekt som f. n. diskuteras skulle avsevärt förenkla TV- och radiosändningarna, men det bedöms alltför osannolikt att de hinner tas i drift i tid till 1984.

Ljudförbindelser:

Antalet kommentatorer har beräknats till ca 40 (för radio och television) per tävlingsplats utom för Hammarstrand där man beräknat 20-25.

Lokala förbindelsebehov:

Under denna rubrik behandlas förbindelsebehovet inom resp. tävlingsplats och dess anslutning till det permanenta nätet.

Falun: Bildförbindelserna anordnas dels i befintliga kablar, dels med reportagelänk. Ljudförbindelserna anordnas i befintliga kablar. Förbindelserna mellan sporthallen och de olika tävlingsplatserna (dvs. inom produktionsstället) skall betalas av SR men ingår i teleområdets kalkyl.

Hammarstrand: Bildförbindelserna anordnas med reportagelänk. Ljud-

förbindelserna anordnas i kabel. Förbindelser inom tävlingsområdet anordnas av SR.

Åre: Bildförbindelserna anordnas med reportagelänk. Ljudförbindelserna anordnas i kabel. Förbindelser inom tävlingsområdet skall betalas av SR.

Göteborg: Bildförbindelserna anordnas dels i kablar och dels med reportagelänk. Ljudförbindelserna anordnas i kabel.

Scandinavium och Nya Ullevi är definierade som skilda produktionsställen och kostnaderna för dessa förbindelser ingår i televerkets kalkyl.

Lokalbehov:

Erfarenheterna från tidigare arrangemang, t. ex. VM i Falun, har gett vid handen att de erhållna lokalerna för rundradiocentralfunktionen (inkl. reportagelänkövervakning) varit små.

Med hänsyn till evenemangets storlek och varaktighet samt antalet kommentatorförbindelser och reportagelänkar har lokalbehovet beräknats till följande:

	lokal	effektbehov
Falun:	100 m ²	50 kVA
Göteborg:	200	150
Hammarstrand:	50	50
Åre:	100	50

Lokalerna bör vara så nära Sveriges Radio som möjligt för att reducera förbindelselängderna. Goda kanalisationsmöjligheter bör finnas. För montage behöver lokalerna vara åtkomliga en månad före OS samt, för nedtagning, en vecka efter OS. Om det inte är möjligt att få lokaler erfordras uppställningsplats för husvagnar eller dylikt.

Förläggning av personal bör ske så nära arbetsplatsen som möjligt med hänsyn till att det är fråga om skiftarbete. I Falun, Göteborg, Hammarstrand och Åre erfordras ca 10 övernattningsplatser på resp. ort. Övrig personal för Göteborg beräknas rekryteras från Göteborg.

Materiel:

Den materiel som finns för att klara sändningar från tillfälliga produktionsplatser räcker inte till så många platser som nu är aktuella. Möjligheterna att låna materiel bedöms som mycket begränsade och besparingarna ligger inom felmarginalen.

Vissa möjligheter – gäller närmast radiolänkutrustning – torde finnas att hyra utrustning från leverantörerna eller att sälja den till andra intressenter efter OS. Omfattningen härav är dock svår att uppskatta.

Stora svårigheter uppstår om en tävlingsplats i sista stund måste flyttas till en reservplats, t. ex. Falun till Bjursås. Under förutsättning att kommentatorerna är kvar på den ursprungliga platsen och kommenterar off-tube kan en bildförbindelse anordnas mellan ordinarie och reservplats med några dagars varsel. Kostnaderna härför är marginella.

5.2 Göteborg

5.2.1 Allmänna förutsättningar

Göteborg har ett centralt geografiskt läge, relativt god hotellkapacitet samt anläggningar av god klass. Göteborg står också årligen som värd för

idrottsliga storevenemang. Det finns sålunda en stor krets av erfarna, ideellt arbetande idrottsledare.

5.2.2 Resor till och från orten

Nyligen har Göteborgs nya storflygplats Landvetter, med en årlig kapacitet på 3 miljoner resande, invigts. Anslutning till Göteborg (ca 3 mil) beräknas ta 20 minuter och kan ske med buss.

Beträffande tåg finns i dag mycket täta tåglägenheter mellan Stockholm och relativt täta förbindelser med Falun och Östersund.

5.2.3 Förläggning av deltagare och publik

Beträffande deltagare i de olympiska spelen kan hotell användas. Från Göteborgs sida har emellertid framhållits som ett bättre alternativ t. ex. bostadshotell, nybyggda servicehus eller sjukhem vilka ännu ej tagits i bruk. Befintliga bostadshotell är Bergsjön, Ramberget, Backadalen och Svartödalen. Beträffande servicehus och sjukhem har Göteborg ett omfattande program för framtiden. Möjligheter finns troligen att med tanke på den långa planeringstiden kunna färdigställa några anläggningar av detta slag vid lämplig tidpunkt.

För Internationella Olympiska Kommitténs ledamöter och övriga prominenta gäster föreslås i första hand Park Avenue Hotell med en kapacitet av 325 rum och 550 bäddar.

För pressen gäller att inom 10 minuters gångavstånd från tävlingsarenan och det planerade presscentret i dag finns ca 2 000 hotellrum med 3 000 bäddar.

För publiken finns inom Göteborg ca 6 800 bäddar på hotell, samt inom Storgöteborg (35 km) totalt 7 500 bäddar. Till detta kommer de möjligheter kringliggande kommuner erbjuder. Inom 10 mils radie finns 15 000 hotellbäddar att tillgå.

Utöver detta kan man räkna med andra inkvarteringsresurser. Som exempel på sådana nämner Göteborgs kommun inackordering i skolor, sporthallar, fritidsgårdar etc. (2 000 bäddar), privathem (1 000), husvagnscamping (1 000), passagerarfartyg (1 000), förenings- och företagsgårdar, stugbyar etc (1 000) och eventuella outhyrda lägenheter (500). Slutligen bedöms att minst var femte resenär normalt bor hos släkt och vänner.

5.2.4 Utspisningsmöjligheter

Befintliga hotell och bostadshotell samt restauranger har tillräcklig kapacitet.

5.2.5 Resor inom orten

För Internationella Olympiska Kommitténs ledamöter och övriga prominenta gäster förutsätts särskilda arrangemang ske. Aktiva och deltagare och ledare transporteras omväxlande med buss och personbil. Även här kan särskilda arrangemang göras till begränsade kostnader.

Beträffande massmedia framhåller kommunen att inkvarteringen nära tävlingsarenor och presscentrum innebär begränsade behov av transporter.

Kollektiva transportmöjligheter för publiken, liksom parkeringsmöjligheter, bedöms av kommunen kunna arrangeras på tillfredsställande sätt.

5.2.6 *Samhällelig service*

Med tanke på Göteborgs storlek torde, t. ex. vad gäller post, tele och andra serviceanordningar av detta slag, inga särskilda problem uppstå. Beträffande sjukvård har Göteborgs kommun redovisat ett program för de insatser som behöver göras. Vad gäller bevakningsfrågorna har kommunen endast påtalat det faktum att arenor och presscentrum ligger nära varandra, vilket underlättar bevakningen. Kommunen framhåller också möjligheten att ta hänsyn till bevakningsfrågorna i samband med val av förläggning.

5.2.7 *Kommersiell service*

Med tanke på Göteborgs storlek torde inte några problem uppstå i detta avseende.

5.2.8 *Utbud av fritidsaktiviteter*

Göteborgs kommun har karaktäriserat utbudet av fritidsaktiviteter som relativt stort. Några problem av betydelse i detta avseende bör, menar kommunen, inte uppstå.

5.2.9 *Information*

Den i dag i kommunen befintliga organisationen för information till besökare måste i händelse av olympiska spel förstärkas, framhåller kommunen. Två informationscentraler finns idag, en i turistbyråns regi och en i stadskansliets. Dessa har tillsammans ca 20 fast anställda och under högsäsong utökas detta antal. Enligt turistbyrån är en utökning med ca 100 informatörer nödvändig. Även i kringliggande kommuner finns i dag turistbyråer som eventuellt behöver förstärkas.

5.2.10 *Marknadsföring*

Kommunen har inte redovisat något mer omfattande material i detta avseende. Dock hävdas att ett kvalitativt högklassigt material bör tas fram för att marknadsföra arrangemangen. Man räknar med relativt stora sponsorbidrag och anger att Göteborgs andel förmodligen inte underskrider en halv miljon kr. Vidare bör man, utöver ovannämnda summa, kunna tillgodoräkna sig i varje fall en stor del av Göteborgs ordinarie marknadsföringsmedel, menar kommunen.

5.2.11 *Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier. Representation*

Anläggningar för idrottsändamål redovisas i tabell 8. För ceremonierna föreslår kommunen att Nya Ullevi utnyttjas. Provisoriska anläggningar behöver göras för OS-elden. Kommunen redovisar också goda möjligheter till representation.

5.2.12 *Lokal administration*

I ett särskilt förslag har Göteborgs kommun redovisat en skiss till lokal administration för genomförande av spelen.

Tabell 8 Befintliga tävlingsbanor i Göteborg

Befintliga tävlingsbanor i Göteborg					
	Anläggningar Tävling	Träning	Publikkapacitet kapacitet	Parkerings- kapacitet	Kommunikation
Skridsko	Ullevi (400 m., konst- frusen)		52 000	9-10 000 bilar	Centralt läge
		Ruddalens skridskobana (400 m. konstfr)	2 000	1 500 bilar	buss - spårvagn 8 km fr. Göte- borgs centrum
		Ruddalens bandy bana (konstfrusen)	3 500	1 500 bilar	buss - spårvagn 8 km fr. Göte- borgs centrum
Ishockey - Konståkning	Scandinavium (Inomhushall)		12 273 (alla sittpl.)	9-10 000 bilar	Centralt läge
		Frölundaborg (Inomhushall)	11 000 1 500 sittpl. 9 500 ståpl. eller 2 800 sittpl. 5 000 ståpl.	2 500 bilar	buss - spårvagn 5 km fr. Göte- borgs centrum
		Slottsskogs- hallen	1 000	2 500 bilar	buss - spårvagn 5 km fr. Göte- borgs centrum
		Rambergshallen	1 000	2 000 bilar	Spårvagn 4 km fr. Göte- borgs centrum
		Askims ishall	1 000	1 000 bilar	buss 15 km fr. Göte- borgs centrum
		Slottsskogs- vallens Curling bana (täkt)	100	2 500 bilar	buss - spårvagn 5 km fr. Göte- borgs centrum
		Åby isstadion (inomhushall)			buss 7 km fr. Göteborgs centrum
		Kungsbacka ishall			buss 28 km fr. Göteborgs centrum
		Ytterby ishall			buss 25 km fr. Göteborgs centrum

5.3 Falun

5.3.1 Allmänna förutsättningar

Falu kommun bedömer förutsättningarna för att i Falun arrangera de nordiska grenarna, inkl. skidskytte och skidorientering, som goda. Kommunen hänvisar till erfarenheterna från tidigare arrangemang, dels skid-VM 1954 och 1974, dels de årligen återkommande Svenska skidspele. Vidare framhåller kommunen förutsättningarna beträffande anläggningar, kommunikationer och möjligheter att administrera spelen som goda. Kommunen påpekar emellertid samtidigt att förbättringar och kompletteringar i vissa avseenden är nödvändiga.

5.3.2 Resor till och från orten

Falu/Borlänge flygplats, Dala airport, är belägen ca 2 mil från Falun. Reguljära förbindelser finns med såväl Stockholm som Göteborg. Därtill finns goda möjligheter att ta emot charterplan i samband med olympiska spel. Flygplatsens tekniska utrustning är av god klass.

Järnvägs kommunikationerna betecknas av kommunen som goda. Restiden till Stockholm är ca 3 timmar och till Göteborg ca 6 timmar.

5.3.3 Förläggning av deltagare och publik

Beträffande förläggningen av deltagare föreslår kommunen hotell och pensionat samt Haraldsboskolan. Sammantaget ger detta möjlighet till 595 bäddar inom 0,5–8 km från Lugnet. Utnyttjandet av Haraldsboskolan förutsätter förlängning av sportlovet. Reservhotell i Falun om högst ca 100 bäddar. För Internationella Olympiska Kommitténs ledamöter och prominenta gäster föreslås Grand Hotell i Falun med 196 bäddar, 1,5 km från Lugnet.

För massmedia föreslår kommunen förläggning på hotell i Borlänge, där 675 bäddar skulle kunna finnas tillgängliga för ändamålet. Avståndet till Lugnet är 2 mil.

Till detta kommer att en eventuell disposition av studentbostäder i Falun skulle ge ett tillskott av ytterligare 200 enkelrum inom gångavstånd från Lugnet. I Borlänges omgivningar tillkommer 175 bäddar, 2–2,5 mil från Lugnet.

För publiken finns de hotellrum i Falun/Borlänge som inte utnyttjas. De båda orterna erbjuder dessutom mer än 3 000 bäddar i privatrum. Till detta kommer disponibla rum på hotell, pensionat och privat i regionen och angränsande områden (Siljansområdet, Säter, Hedemora, Hofors, Sandviken). Skolgårdar och idrottsplatser kan användas för t. ex. husvagnscamping. Så skedde under VM 1974.

Totalt finns i Falun/Borlänge på ett maximalt avstånd av 20 km från tävlingsplatsen 4 650 bäddar. På ett maximalt avstånd av 50 km finns 10 750 bäddar och på ett maximalt avstånd av 100 km finns 19 550 bäddar. Vissa andra möjligheter, men inte säkra, tillskott diskuteras av kommunen.

5.3.4 Utspisningsmöjligheter

Falu kommun har framhållit frukosten som största problem, med hänsyn till att den skall serveras på en relativt begränsad tid. Beträffande hotell och pensionat uppstår enligt kommunen inga problem. Vad gäller privat inkvartering torde frågan kunna lösas, bl. a. med hjälp av rekommendationer beträffande pris. Liksom vid VM torde också, genom särskilda åtgärder och med hjälp av lottorganisationen, problem kunna undvikas.

Kommunen påpekar vidare det positiva i att den planerade gymnasieskolan vid Lugnet, med planerad byggstart 1979, står klar vid tiden för OS. Skolan erbjuder utmärkta bespisningsmöjligheter.

5.3.5 Resor inom orten

Beträffande kommunikationerna inom Falun framhåller kommunen att inga speciella problem bör uppstå. Kommunen redovisar de alternativ som bjuds under ordinära förhållanden och kommenterar också de speciella åtgärder som blir nödvändiga i samband med olympiska spel. Parkeringsmöjligheterna är goda, liksom tillfarter. I det senare fallet framhålls dock önskvärdenheten av att den s. k. östra förbifarten färdigställs. Detta projekt ryms dock redan nu i kommunens planer före 1984.

5.3.6 Samhällelig service

För post, tele etc. utnyttjas befintliga tillgångar. Därtill kommer särskilda servicearrangemang vid tävlingsarena, förläggningar och centra. De sanitära arrangemangen i anslutning till arenor och förläggningar kan kompletteras genom provisorier.

Sjukvårdsresurserna karaktäriseras av kommunen som goda. Falun har länssjukhus och länsdelssjukhus. Liksom beträffande VM förutsätts insatser från bl. a. Röda Korset.

5.3.7 Kommersiell service

Det befintliga utbudet kan utnyttjas. Därtill, säger kommunen, utökas detta utbud erfarenhetsmässigt väsentligt i samband med stora arrangemang.

5.3.8 Utbud av fritidsaktiviteter

Möjligheterna till friluftsliv är goda. Kommunen framhåller vidare att nöjesutbudet erfarenhetsmässigt väsentligt utökas i samband med stora arrangemang.

5.3.9 Information

Kommunen antyder vissa upprustningar, bl. a. genom särskilda informationscentraler. Vidare framhåller man behovet av en samordning mellan central och lokal information.

5.3.10 Marknadsföring

Tyngdpunkten torde, enligt kommunen, ligga på central marknadsföring. Vissa möjligheter till lokal marknadsföring redovisas dock.

5.3.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier

Inom området Lugnet finns Riksskidstadion, omfattande dels en 90 meters och en 70 meters hoppbacke med erforderliga anordningar. Läktarplats finns för 15 000–20 000 stående. Vidare finns längdskidstadion med servicebyggnad och administrationsbyggnad, tekniska anordningar för tidmätning, resultatgivning etc. I anslutning till längdskidstadion finns permanenta spår. Träningsbanor finns vid Lugnet liksom i Bjursås. Kommunen framhåller dock att frågan om reservstadion har lämnats därhän.

I anslutning till Riksskidstadion finns dessutom sporthallen, innehållande sporthall och simhall. Sporthallen har använts och kan användas för ceremonier, tävlande/funktionärer, tävlingsledning/jury etc., press, radio/TV, televerket.

Kommunen har i sin redovisning påtalat behov av vissa nyanläggningar, kompletteringar och förbättringar. Vad gäller hoppbackarna behandlar kommunen möjligheterna att sänka farten i den stora backen, anläggande av kylvattenanläggning, sanitära anordningar i anslutning till domartorn m. m., lift för i första hand tävlande, utökning av läktare samt provisoriska kommentatorshytter. Beträffande längdskidstation diskuteras lån/hyra av provisoriska läktare, vissa schackningsarbeten, hyra av provisoriska kommentatorshytter, provisorisk nationsgård inkl. möjligheter till vallning och service, komplettering av stängsel m. m. samt interna telekommunikationer.

5.3.12 Lokal administration

I en särskild plan har kommunen redovisat förslag till lokal administration för spelens genomförande.

5.4 Åre

5.4.1 Allmänna förutsättningar

I sin sammanfattning av Åre kommuns förutsättningar som OS-ort påpekar kommunen de goda terrängförutsättningar som finns för alpina tävlingar, erfarenheterna från tidigare stora tävlingsarrangemang och de investeringar som redan gjorts eller ingår i befintliga planer. Samtidigt konstaterar kommunen att förlägnings- och utspisningsmöjligheterna för åskådare är begränsade inom Åre tätort. Emellertid framhåller man att dels sådana möjligheter finns på inte alltför långt avstånd från tävlingsorten, dels att man genom provisorier och temporära åtgärder kan klara de krav de olympiska spelen ställer.

5.4.2 Resor till och från orten

Närmaste inrikesflygplats är Östersund (Frösö flygplats). I Trondheim finns tillgång till internationell flygplats. Avståndet till Östersund är ca 10 mil, till Trondheim ca 15 mil. Tätorten Åre genomkorsas av Trondheimsleden (E75). Regionala förbindelser med buss och tåg finns till och från Östersund, samt centralorten Järpen. Genom Åre går järnvägslinjen Stockholm-Östersund-Trondheim.

5.4.3 Förläggning av deltagare och publik

Som en utgångspunkt för sina redovisningar anger kommunen att samtliga aktiva, deltagare och funktionärer skall förläggas inom en mils radie från Åre tätort. Inom denna radie finns i dag drygt 2 000 bäddar i hotell och pensionat därtill kan läggas ca 760 bäddar i privatum och privata stugor. Ser man till kommunen totalt finns i dag 2 900 bäddar på hotell och 1 100 i stugbyar. Vidare redovisar kommunen ett beräknat tillskott av 600–700 bäddar per år under perioden fram till 1984. Av dessa beräknas ungefär hälften tillkomma inom en milsradien. Kommunen har gjort upp en detaljerad plan för förlägningsfrågan.

5.4.4 Utspisningsmöjligheter

Åre saknar matserveringar som kan betjäna den stora mängd tillresande besökare som dagtid under arrangemangen kommer att besöka Åre. Provisoriska utspisningsmöjligheter av acceptabel standard kan ordnas. Där emot bedömer kommunen att antalet matplatser inom Åre/Duved bör räcka för deltagare, arrangörer och massmedia.

5.4.5 Resor inom orten

Förläggning och utspisning av nationstrupper samt delar av massmedia kommer att ske i Åres centrala delar, 1 000 meter från tävlingsarenorna. För dessa kategorier och besökande boende i Åre uppstår inga egentliga transportproblem. Emellertid föreslår kommunen vissa anordningar, i form av extrainsatta bussar m. m., för att underlätta för deltagare, press och funktionärer. Parkeringsmöjligheter kan anordnas inom Åre, vid tävlingsarenorna dock endast för en begränsad grupp funktionärer m. fl.

5.4.6 Samhällelig service

Av kommunens redovisning framgår att viss service av betydelse finns inom tätorten Åre. Kommunen framhåller att kompletteringar blir behövliga i samband med olympiska spel.

Sjukvårdsresurser finns i Åre, främst tack vare riks försäkringsverkets sjukhus.

Beträffande den samhälliga servicen konstaterar kommunen att den kan kompletteras genom de resurser som finns i Östersund, tio mil från Åre.

5.4.7 Kommersiell service

Kommunen drar samma slutsatser som beträffande den samhälliga servicen, nämligen att de befintliga resurserna bör kompletteras samt att Östersunds möjligheter kompenserar brister som kan finnas i Åre.

5.4.8 Utbud av fritidsaktiviteter

Utbudet av fritidsaktiviteter i Åre är anpassat till den mängd gäster som kan övernatta på orten och i dess närmaste omgivningar. Goda möjligheter finns till skidåkning, såväl i backar som längdlopp. Samtliga backar i Åre torde dock behöva reserveras för träning och tävling. Vidare finns möjligheter till utflykter och nöjen. Några svårigheter i detta avseende nämns inte av kommunen.

5.4.9 Information

Turistbyråer med anställd personal finns i dag i Åre, Storlien och Mattmar. För OS måste ytterligare informationsställen upprättas under tävlingsdagarna för att ge service till allmänheten. Också andra serviceanordningar som underlättar för deltagare och publik föreslås av kommunen.

5.4.10 Marknadsföring

Åre kommun förutsätter att marknadsföringen av de olympiska spelen sker centralt.

5.4.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier

Åre har en lång tradition som tävlingsort i utförsåkning. I samband med tidigare tävlingar och genom Åreprojektet har back- och liftsyste men byggts ut. Befintliga backar behöver i vissa avseenden förbättras och kompletteras, främst avseende tävlingsteknisk utrustning. De mer betydande investeringar som måste göras i tävlingsarenor är dels en störtlopps bana med stollinbana, dels en snökanonanläggning, menar kommunen. Utbyggnaden av störtloppsbanan inkluderar en broöverfart över E75 vilket givetvis måste ytterligare utredas i samråd med vägverket. De äldre banorna i Åre torde behöva relativt omfattande kompletteringar.

5.5 Hammarstrand

5.5.1 Allmänna förutsättningar

Ragunda kommun bedömer möjligheterna att arrangera rodel under de olympiska vinterspelen som goda. Erfarenheter finns från tidigare tävlingar, främst VM 1975 och EM 1976.

Då rodeltävlingarna kan antas samla ett begränsat antal tävlande och publik jämfört med vissa andra grenar, torde Hammarstrand kunna erbjuda en tillfredställande service. Tidigare erfarenheter bekräftar detta.

5.5.2 Resor till och från orten

Hammarstrand hänvisar, liksom Åre, till Frösö flygplats i Östersund, 10 mil från Hammarstrand. Därtill kan Sundsvalls flygplats utnyttjas, avståndet till denna är ca 11 mil.

Goda möjligheter till järnvägsförbindelser finns. Kommunen hänvisar dels till förbindelserna över Östersund, men också till förbindelser över Långsele (7 mil från Hammarstrand) Bispgården (2 mil från Hammarstrand) och Ragunda (5 km från Hammarstrand).

Parkeringsmöjligheter finns, även med beaktande av att en stor del av publiken vid rodeltävlingarna kommer till Hammarstrand över dagen och företrädesvis per bil.

5.5.3 Förläggning av deltagare och publik

Inom 600 meter från tävlingsområdet finns 500 bäddar i hotell och stugor. Inom 20 km finns ytterligare 224 hotellbäddar. Om Östersund och Sollefteå utnyttjas finns än fler möjligheter inom relativt rimligt reseavstånd. Vissa planer finns att uppföra en stugby med central servicebyggnad, vilket skulle ge ytterligare ca 240 bäddar i närheten av tävlingsbanan.

5.5.4 Utspisningsmöjligheter

Möjlighet att servera mat finns på hotellen. Dessutom kan två skolor användas för detta ändamål.

5.5.5 Resor inom orten

Transport av aktiva, ledare, officiella representanter och i viss mån massmedia förutsätts ske genom särskilda insatser, främst lån av bussar och/eller bilar.

5.5.6 Samhällelig service

Post och bankservice måste troligen förstärkas under spelen. Sjukvårdstjänsten förutsätts samordnas för Jämtlandsregionen.

5.5.7 Kommersiell service

Kommunen har i tabellform redovisat de servicefunktioner som finns i Hammarstrand och närliggande tätorter. Alla viktiga funktioner finns men kapacitetsförstärkning måste förutsättas bl. a. genom anlitande av extra personal.

5.5.8 Uthud av fritidsaktiviteter

Goda förutsättningar finns enligt kommunen, främst för utomhusaktiviteter av typ skidåkning.

5.5.9 Information

Kommunen redovisar planer på att bygga upp särskilda informationspunkter.

5.5.10 Marknadsföring

Marknadsföringen förutsätts av kommunen huvudsakligen skötas centralt för OS.

5.5.11 Idrottsanläggningar. Anläggningar för ceremonier

Hammarstrand har landets enda rodelbana av internationell klass. Vissa förbättringsarbeten är dock nödvändiga i rodelbanan. Alternativa ambitionsnivåer har därvid diskuterats.

5.5.12 Lokal administration

Kommunen har, på grundval av erfarenheterna från bl. a. VM 1975 och EM 1976, lämnat förslag till lokal administration.

5.6 Östersund

För Östersunds vidkommande har utredningen inte föreslagit några tävlingar. Däremot får den gemensamma organisationskommittén antas bli förlagd dit. Tidigare i detta kapitel har också redovisats att förläggning av och service till massmedia till stora delar måste ha Östersund som basort. Vidare måste såväl Åre som Hammarstrand falla tillbaka på de resurser som finns i Östersund vad gäller samhällelig och kommersiell service, sjukvård, förläggning av publik m. m. Östersund har goda förutsättningar att svara för de insatser som här redovisats. Resemöjligheterna till och från orten är goda, liksom hotellkapacitet, utbud av fritidsaktiviteter och sjukvårdsmöjligheter. Som sammanhållande punkt för jämtlandsarrangemangen är såldes Östersund självklar.

6 Organisation och ansvarsfördelning. Budgeteringsprinciper

6.1 Organisation

Den modell för genomförande av de olympiska vinterspelen som föreslås i detta betänkande bygger, som tidigare utförligt redovisats, på utnyttjande av befintliga idrottsanläggningar på flera olika orter. Utredningens förslag innebär att spelen arrangeras i Göteborg, Falun, Åre och Hammarstrand.

Spridningen på fyra orter nödvändiggör särskilda hänsynstaganden då den administrativa organisationen för spelen utformas. Utgångspunkten för utredningen har varit att söka en organisationsform som ger största möjliga kostnadsmedvetande. Vidare har en strävan varit att nå en strikt ansvarsfördelning mellan de olika organisatoriska enheterna.

Utredningen har utgått från att det skall finnas en central organisationskommitté med ett generalsekretariat. Samtidigt har förutsatts att spridningen på olika orter kräver lokala organisationskommittéer med motsvarande sekretariat.

Den *centrala organisationskommittén* och dess kansli ansvarar för centrala uppgifter. Några exempel på sådana:

- Viss gemensam administration.
- Egen budget och uppföljning av det ekonomiska utfallet.
- Genomförandeplanering, främst i ett tidigt stadium.
- Samordnad marknadsföring och massmediaservice.
- Vissa frågor rörande de tävlandes, publikens m. fl. resor mellan de olympiska orterna.
- Den slutliga dokumentationen av de olympiska spelen.
- Övriga samordningsfunktioner.

De lokala kommittéerna och deras sekretariat åvilar bl. a.:

- Lokal administration.
- Ansvar för arenor och tävlingar.
- Ansvar för lokala transporter, inkvartering och sjukvård.
- Cereemonier.
- Övriga uppgifter som ej åvilar den centrala kommittén.

Utredningen föreslår att tre lokala organisationskommittéer inrättas, nämligen en för Göteborg, en för Falun och en gemensam för jämtlandsregionen.

Till de lokala organisationskommittéerna i Göteborg och Falun knyts sekretariat på resp. orter. För Jämtlands vidkommande föreslås att den lokala organisationskommittén får sin placering i Östersund, där också ett samordningssekretariat inrättas. Detta samordningssekretariat kompletteras med enheter för vissa arbetsuppgifter i Åre och Hammarstrand.

6.2 Ansvarsfördelning

En organisation som bygger på flera enheter av det slag som här presenteras förutsätter en strikt ansvarsfördelning. Detta gäller dels mellan olika intressenter inom de olika organisationskommittéerna, dels mellan de olika kommittéerna.

Tidigare har klart framgått att olympiska spel skulle komma att beröra en mängd olika intressenter. Det torde inte vara möjligt att bereda alla intressenter plats i samtliga kommittéer. I stället torde man för var och en av de fyra kommittéerna få avgöra den i varje enskilt fall lämpligaste sammansättningen. Här skall bara kort skisseras utredningens syn på vissa av dessa frågor.

Sveriges Olympiska Kommitté, riksidsrottsförbundet, de olympiska specialidsrottsförbunden, de berörda kommunerna och de regionala myndigheterna, Sveriges Radio/TV och flera centrala ämbetsverk skulle vara direkt berörda av olympiska spel i Sverige. Dessa intressenter har olika förutsättningar och motiv för sitt engagemang. För vissa av dem gäller att de har ansvar för genomförandet av tävlingarna, för andra att de som serviceorgan har ansvar för genomförandet. Bland de berörda myndigheterna och organisationerna finns även motstridiga intressen, vilka – t. ex. inom ramen för de givna ekonomiska förutsättningarna – måste jämkas samman för att spelen skall få en rimlig och för alla parter godtagbar ambitionsnivå.

Det övergripande målet måste vara att goda förutsättningar skapas för väl genomförda idrottstävlingar, liksom för väl fungerande kringarrangemang. Utredningen har stannat för lösningen att ge de lokala organisationskommittéerna största möjliga självständighet, med direkt ansvar för spelens genomförande och för den lokala ekonomin. Den centrala organisationskommitténs uppgift blir därför att ansvara för dels samordningsar-

betet, dels sådana arbetsuppgifter som av rationella eller ekonomiska skäl lämpligen bör falla på en central organisation. Exempel på sådana uppgifter har tidigare redovisats.

Vidare bör den centrala organisationskommitténs samordningsansvar ta sikte på att de olika orterna får möjlighet att genomföra sina olympiska tävlingar på ungefärligen jämförbar ambitionsnivå. Den centrala kommittén torde också i vissa situationer kunna ta ansvar för samordnande arbetsuppgifter som t. ex. de lokala organisationskommittéerna bedömer kräva lokal assistans.

Slutligen förefaller det naturligt att den centrala organisationskommittén ansvarar för den tidiga genomförandeplaneringen och för merparten av kontakterna med utanför den samlade OS-organisationen stående parter, då de ej rör rent lokala frågor.

De lokala organisationskommittéerna bör, som redan poängterats, planera och genomföra sina delar av de olympiska spelen. Detta leder till att den centrala kommitténs sekretariat kan begränsas personellt. Den centrala styrningen av den lokala verksamheten kommer i stället att ske dels genom de ekonomiska villkor de lokala kommittéerna ges, dels genom sammansättningen av de lokala kommittéerna.

Det yttersta ekonomiska ansvaret bör delas mellan staten och de lokala intressenterna. Utgångspunkten bör vara att den centrala organisationskommittén ger de lokala kommittéerna möjlighet att självständigt genomföra sina delar av OS-arrangemanget inom en från början fastlagd ekonomisk ram. Denna ram bör anpassas till den på förhand uppskattade publiktillströmningen. Om den ekonomiska ramen överskrids är den lokala kommittén ansvarig för att det ökade medelsbehovet täcks. Det yttersta ekonomiska ansvaret torde därvid falla på de kommunala myndigheterna på resp. ort. På motsvarande sätt bör eventuella vinster av arrangemangen tillfalla de lokala intressenterna.

Utredningen föreslår vidare att bindande avtal tillkommer inom de lokala kommittéerna. Dessa avtal, vilka bl. a. bör omfattas av de specialförbund som är representerade på resp. tävlingsort, anger de ekonomiska relationerna inom den ram de lokala kommittéerna fått att arbeta efter. Den part i kommittén som ytterst bär det största ekonomiska ansvaret – vanligen kommunerna – bör ges sådan representation i omfattning eller form att den lokala kommittén kan utgöra ett fungerande beslutsforum, i synnerhet i de ekonomiska frågorna.

Den av utredningen föreslagna budgetmodellen innebär att vare sig staten eller den centrala organisationskommittén kan påta sig något ansvar att täcka något eventuellt underskott på lokal nivå, med mindre än att överenskommelse därom nåtts i samband med att de lokala kommittéernas ramar fastställts. Undantag från denna princip kan endast göras i vissa, mycket speciella fall. Så kan t. ex. kraftigt ökade kostnader av säkerhetsskäl eller väsentliga avvikelser vad gäller publiktillströmningen leda till att den centrala organisationskommittén träder in. Ansvaret faller därvid, i den händelse den centrala organisationskommitténs intäktskällor inte möjliggör en insats, ytterst på staten.

Med de olympiska spelen förlagda till fyra olika orter, var och en med skilda förutsättningar såväl när det gäller intäkter som utgifter, blir emellertid också en samordning och omfördelning av bl. a. biljettintäkterna nödvändig mellan de olika orterna. En sådan omfördelning är motiverad bl. a. med hänsyn till att ingen av de fyra orterna ensam kan arrangera spelen. Göteborg är t. ex. beroende av att Åre kan genomföra de alpina

tävlingarna. En principiell modell för omfördelningen mellan de fyra orterna bör fastställas innan Sverige åtar sig arrangemanget av de olympiska spelen.

I den centrala organisationskommittén bör de olika lokala kommittéernas ordförande återfinnas. Därigenom kan man nå en god kontakt mellan den centrala kommittén och de lokala. På så sätt tillförsäkras de lokala representanterna med tyngst ekonomiskt ansvar ett betydande inflytande. Idrottsrörelsen bör representeras på så väl central som lokal nivå, liksom t. ex. televerket och Sveriges Radio/TV. De olympiska specialförbunden bör representeras i de lokala kommittéer där resp. specialförbunds tävlingar genomförs. Kommuner och/eller regionala myndigheter skall representeras i de lokala kommittéerna. Endera av dessa bör besätta ordförandeposten. Med en representation av detta slag, innebärande att varje ekonomiskt ansvarig part ingår på relevant nivå i OS-organisationen, bör en tillfredsställande ekonomisk styrning av verksamheten kunna ske.

Då ställningstagande sker till de ekonomiska ramar inom vilka de lokala kommittéerna skall arbeta måste besluten bygga dels på de kostnader resp. ort har att bära i samband med arrangemangens genomförande och dels målsättningen att samtliga orter skall ges likvärdiga förutsättningar att genomföra spelen. I kapitel 7 redovisas översiktligt budgetförslag för de lokala kommittéerna. Utredningen har vid sin beräkning av de olika orternas medelsbehov utgått från orternas egna förslag och kostnadsberäkningar. Vissa korrigeringar har dock blivit nödvändiga under arbetets gång. I de lokala budgetförslagen ingår även vissa investeringar som bedömts oundgängligen nödvändiga för dels det idrottsmässiga genomförandet, dels vissa serviceuppgifter.

I det lokala budgetförslaget ingår inte den service som är nödvändig för massmedias arbete. De kostnader denna service föranleder belastar i kalkylen den centrala budgeten eller annan finansieringskälla. Dock förutsätts betydande delar av dessa uppgifter åvila de lokala kommittéerna, dock med finansiering från i första hand de centralt beräknade inkomsterna. Dessa uppgifter – som omfattar lokaldispositioner och hyror för massmedias behov, vissa massmediaarrangemang som t. ex. kommentatorshytter på arenorna, m. m. – bedöms bättre kunna fullgöras på lokal nivå. Vissa kommunala investeringar, vilka i och för sig bedömts nödvändiga för de olympiska spelens genomförande men som efter OS har annan användning i den kommunala eller regionala servicen, har inte heller bedömts böra belasta de lokala OS-budgeterna. Dessa kostnader åvilar kommunernas ordinarie verksamhet.

De investeringar och driftskostnader, vilka ingår i de efter dessa principer uppbyggda förslagen till lokala budgetar, har i huvudsak bedömts böra finansieras genom orternas gemensamma biljettintäkter. Utredningen har i sitt arbete fäst stor vikt vid det tidigare påtalade förhållandet att orterna här är beroende av varandra för att olympiska spel skall kunna genomföras i Sverige. Således har t. ex. investeringar i störtloppsbanan i Åre, elektronisk anläggning på Ullevi, upprustning av rodelanläggningen i Hammarstrand eller kylvattenanläggning i Falun fått belasta de olika budgetförslagen med olika stora investeringsbelopp. På samma sätt har hänsyn tagits även till rescavstånden i Jämtland, vilka förorsakar högre kostnader – främst i förhållande till Göteborg. Å andra sidan har hänsyn tagits till att väsentligt högre kostnader faller på den lokala budgeten för Göteborg beträffande administration, ceremonier, marknadsföring och information samt för tävlingarnas genomförande. Utredningen har vidare förutsatt att

vissa kostnader, vilka i och för sig kan rubriceras som av OS förorsakade kostnader, inte belastar den olympiska budgeten om tjänsterna är av sådant slag eller sådan storleksordning att de kan rymmas inom redan befintlig kommunal verksamhet.

En förutsättning för att de arrangerande orterna skall acceptera en ansvarsfördelning av här redovisat slag, innebärande stor självständighet och ett betydande kostnadsansvar, torde vara att vissa garantier anges för att intäkterna inte i allt för hög grad skall avvika från dem som angetts i budgetförslagen. Utredningen har också tidigare förutsatt att vissa centrala garantier skall ges härvidlag. I sammanhanget bör emellertid konstateras att de enkla beräkningar av de kommunala skatteinkomsterna som presenteras i det samhällsekonomiska avsnittet, ger vid handen att publik-tillströmningen ger kommuner och landsting inkomster vilka inte kan avläsas omedelbart. Mot bakgrund härav råder enlighet mellan utredningen, samtliga berörda orter och andra intressenter om att i utredningen redovisade intäkter på lokal nivå kan ligga till grund för inkomstberäkningarna och därmed också för fastställande av en nivå vid vilken den centralt givna inkomstgarantin bör inträda.

Utredningen har utgått från att den tekniska utvecklingen fram till 1984 torde möjliggöra en samordnad och databaserad hantering av rums-, rese- och inträdesbiljettbokning. Därigenom torde biljettintäkterna ända fram till spelens omedelbara början kunna inflyta till ett samlat konto. En sådan ordning underlättar den av utredningen förutsatta omfördelningen mellan orterna av de influtna biljettinkomsterna. Som framgått av utredningens diskussion i detta kapitel är förhandlingar nödvändiga mellan de kommuner och övriga intressenter vilka skulle beröras av de olympiska arrangemangen. Dessa förhandlingar, vilka främst berör de fyra föreslagna arrangörskommunerna, bör lämpligen kunna föras med biträde av Svenska Kommunförbundet. Kommunförbundet har vid överläggningar med utredningen förklarat sig berett härtill.

7 Ekonomiska bedömningar

7.1 Inledning

I det följande redovisas kostnader och intäkter för genomförande av olympiska vinterspel enligt den modell utredningen föreslagit. Alla belopp är beräknade i 1977 års kostnadsläge. Avsnitten 7.2–7.5 anger de kostnader och intäkter som fått belasta OS-budgeten. Det är naturligt att ett arrangemang av den storleksordning som ett olympiskt spel utgör leder till betydligt större ekonomiska transaktioner än vad som framgår av den framlagda budgeten. Redan för vissa av de poster som återfinns i budgetkalkylen gäller att den egentliga omslutningen är större än kalkylen anger. Detta gäller främst vissa inkomstposter, men även vissa utgifter t. ex. av inrednings- och utrustningskaraktär beträffande vilka endast nettokostnaderna redovisats. Således har t. ex. redan från början största möjliga hänsyn tagits till utgifter nödvändiga för inkomstens förvärvande liksom till inkomster av efter spelen avyttrat material. Endast de egentliga kostnaderna belastar således OS-budgeten. Vissa investeringskostnader har också bedömts ha den karaktären att de inte helt bör belasta budgeten, t. ex. i de fall investeringarna oberoende av OS – men vid en senare tidpunkt – skulle komma till stånd. I sådana fall har dock räntekostnader

betingade av tidigareläggning eller värdeminskning belastat OS-budgeten. Om de totala utgifterna och inkomsterna skulle redovisas och således de hänsynstaganden som här nämnts ej skulle göras torde omslutningen öka väsentligt, uppskattningsvis till 350–400 milj. kr. Utredningen har av andra skäl, nämligen för att få till stånd klara ansvarsförhållanden och ett starkt kostnadsmedvetande, valt att redovisa en budgetrelaterad kalkyl.

En budgetredovisning har således gjorts för att möjliggöra ställningstagande till huruvida en svensk ansökan bör inges eller ej. Till ledning för jämförelser av annan karaktär redovisar utredningen i avsnitt 7.6 en totalkalkyl, utan samband med budgetkalkylen eller med frågan om utgifternas finansiering. I avsnitt 7.7 redovisas en samhällsekonomisk kalkyl som redovisar samlade ekonomiska effekter på t. ex. den offentliga sektorns inkomster, möjliga sysselsättningsförändringar och effekterna på valutareserven. Dessa två redovisningar skall ses som kompletterande belysningar av de olympiska spelens kostnader och intäkter.

7.2. Budgetförslag byggt på den av utredningen föreslagna organisationsmodellen

7.2.1 Centrala organisationskommitténs budget

Med utgångspunkt i den redovisade organisationsmodellen i avsnitt 6.1 faller vissa kostnader på den centrala budgeten.

Utredningen har stannat för lösningen att ge de lokala organisationskommittéerna största möjliga självständighet, med direkt ansvar för spelens genomförande och för den lokala ekonomin. Den centrala organisationskommitténs uppgifter blir därvid att ansvara för vissa funktioner som kan bidra till likformighet mellan de olika orternas arrangemang i de fall då detta kan anses lämpligt, till ett rationellare arbete eller till minskade kostnader. Därtill är det naturligt att den centrala kommittén aktivt ansvarar för den tidiga planeringen inför spelen och för vissa sammanhållande funktioner.

Önskemålet att de olika orterna skall kunna genomföra kvalitativt och servicemässigt jämförbara arrangemang talar för att den centrala kommittén skall ta ansvar för t. ex. en gemensam marknadsföring, liksom för en för orterna gemensam databaserad bokning av inträdesbiljetter, resor och logi. Den centrala kommittén bör också ansvara för presentationer och information kring förberedelsearbetet. Rationella skäl talar för att ansvaret för t. ex. frågor sammanhängande med resor mellan orterna bör vara en central uppgift. Likaså bör hanteringen med medaljer och minnesmärken falla centralt. Även vissa uppgifter i övrigt faller naturligt på den centrala kommittén, t. ex. det för orterna gemensamma värdskapet, ansvaret för IOK-sessionen samt samordning av spelens planering och genomförande.

I OS-kalkylen har tills vidare kostnaderna för massmediabevakningen (exkl. televerkets och SR/TV:s direkta kostnader), dvs. kostnader för lokalhyror, anpassning av lokaler för massmedias behov, kommentatorshytter m. m., uppförts separat. De har inte anknyts till någon ansvarsnivå, centralt eller lokalt. I ett senare skede räknar utredningen med att dessa uppgifter, liksom kostnaderna för dem, förs till det lokala ansvarsområdet – dock med kostnadstäckning. Denna kostnadstäckning bör åstadkommas genom att särskilda medel, utöver de intäkter som förutsatts gå till den lokala organisationen, avsätts på OS-kalkylens inkomstsida.

Den centrala budgetens utgiftssida har beräknats till 26 milj. kr. Utredningen har beräknat kostnaderna för den centrala organisationen med

utgångspunkt dels från kostnaderna vid OS i Innsbruck 1976, dels med hjälp av Östersunds beräknade kostnader för spelen 1976. Pris- och lönenivåer har beräknats med utgångspunkt från den statliga förvaltningen.

Personalkostnader har beräknats för en successivt utbyggd organisation som omfattar högst ca 15 personer. Beräkningarna inkluderar lönekostnader, arvoden, sjukvård, reseersättningar, lokalkostnader och expenser för kontorsdrift. Den totala kostnaden blir då ca 12,5 milj. kr. Därav har inredningskostnaderna beräknats till ca 8 000 kr. per anställd eller totalt ca 0,2 milj. kr. I beloppet ingår även kostnader för behov av tillfällig personal och konsulter till ca 0,65 milj. kr. Härtill har beräknats kostnader för informationsverksamhet, representation, marknadsföring m. m. – vilket inkluderar informationsinsatser i form av pressmeddelanden och bulletiner med tillsammans 2 milj. kr.

Vidare har beräknats att central biljettdistribution, bokning av resor och logi – bl. a. med hjälp av datorbaserade system – och bokföring, slutlig dokumentation m. m., i form av köpta tjänster drar en kostnad av 3,5 milj. kr. I beloppet ingår även vissa centrala marknadsföringskostnader och tryckning av slutrapport.

Som en post för oförutsedda utgifter har bedömts ett behov av ca 10 % av den centrala budgetens utgiftssumma, eller ca 2,6 milj. kr.

I den centrala budgeten har i övrigt följande kostnader beräknats.

a) Internationella Olympiska Kommitténs session: Lokalkostnader, administration, simultantolkning, subvention av förläggning m. m. för ca 50 personer samt vissa representationskostnader torde dra en kostnad av ca 0,3 milj. kr.

b) Medaljer och diplom i valörerna guld, silver och brons samt diplom m. m. till tävlande i 36 deltävlingar torde med prägling, inskriptioner, administration dra en kostnad av ca 0,4 milj. kr.

Minnesmedaljer till delegater, honorarios och deltagare i övrigt samt gåvor m. m. torde dra en kostnad av ca 0,2 milj. kr. I övrigt s. k. olympiamärken, deltagarbevis, kontrollkort etc. torde kunna uppföras till ca 0,2 milj. kr.

c) I central regi utövad representation i form av mottagningar, förhandsrepresentationer m. m., såväl på orterna som utomlands, kan översiktligt beräknas till 1 milj. kr. Detta inkluderar avrapportering till IOK m. fl. av förberedelsearbetet. Kostnaderna för erhållande av spelen har begränsats till i huvudsak resekostnader till IOK-sessionen i Aten i maj 1978, jämte framtagande av ett presentationsmaterial inför denna session. En mindre svensk delegation kan väl fylla de syften som avses. Kostnaderna beräknas till ca 0,3 milj. kr.

Utredningen har vidare räknat med behov av en viss subventionering av resor mellan orterna. Utan att ha egentligt underlag för bedömning av resefrekvensen mellan orterna har en kostnad av 3 milj. kr. tagits upp. De grupper som i första hand kommer att ha behov av resor mellan orterna är tävlande, ledare, administration, press, serviceorgan m. fl. Att behov av reguljära och snabba förbindelser kommer att föreligga dagligen är tämligen uppenbart. Det torde också vara nödvändigt att eftersträva att negativa effekter i tids- eller kostnadshänseende, orsakade av förläggningen till flera orter, skall kunna undvikas. Av dessa skäl har utredningen valt att under 15 dagar räkna med minst 3 dagliga förflyttningsmöjligheter med flyg i en linje Göteborg – Falun – Jämtland. Med en genomsnittlig kapacitet av 80 personer per flygplan skapar detta en kapacitet av de 240 förflyttningar

per dag utmed hela linjen tur och retur. Om subventionen kalkylmässigt uppgår till 50 % kan kostnaden beräknas till ca 3 milj. kr.

Varken i den centrala organisationskommitténs budget eller de lokala organisationskommittéernas har kostnader för säkerhetsfunktioner, utöver de av rikspolisstyrelsen angivna behoven för ordnings- och trafikövervakning, beräknats. Olympiska vinterspel har hittills förskonats från störningar. Rikspolisstyrelsen har angett att en bedömning av säkerhetsläget bör göras tidigast under hösten 1983, förutsatt att det allmänna "säkerhetsklimatet" inte påkallar en tidigare bedömning. Utredningen har därför nu avstått från kostnadsberäkningar i detta avseende. Denna fråga bör istället – förutsatt den senare får aktualitet – omfattas av en garanti från statens sida att vid behov svara för exceptionellt höga kostnader. Det är utredningens bedömning att spridningen på flera orter kan ha en positiv effekt, genom att arrangemangen på de olika orterna blir begränsade. Från bevakningssynpunkt bör därför – förutsatt att en tillfredsställande alarmberedskap föreligger – insatserna vid incidenter kunna begränsas. För att möta behovet av kunskap i detta avseende bör, som rikspolisstyrelsen föreslagit, en representant för styrelsen i vart fall ingå i den centrala organisationskommittén.

De sammanlagda kostnaderna för den centrala organisationskommittén kan på de grunder som här redovisats beräknas till sammanlagt 26 milj. kr. enligt följande.

Tabell 9. Kostnader för central organisationskommitté

Centrala organisationskommittén	
Löner, sjukvård, resor, lokaler, expenser samt arvoden, resor för underkommittéer och tillfälligt anställda	12,5
Marknadsföring och representation	2,0
Datatjänster och dokumentation (innefattande bl. a. köpta tjänster för biljettdistribution, bokning av resor och logi, bokföring m. m.)	3,5
IOK-session	0,3
Medaljer, diplom, deltagarbevis m. m.	0,8
Spelens erhållande, förhandspresentation och information m. m.	1,3
Subvention av resor mellan orterna	3,0
Oförutsedda utgifter för centrala uppgifter	2,6
Totalt för central budget	26,0

7.2.2 Lokala budgetar

De uppgifter som faller på orterna kan enklast karaktäriseras som alla andra uppgifter vad gäller spelens genomförande än de som enligt föregående avsnitt beskrivits som centrala uppgifter. I avsnitt 6 om ansvarsfördelning och budgetmodell har de olika orternas självständiga ansvar beskrivits i samband med att den principiella organisationen redovisats. Orternas budgetar, för vilka ansvaret således ytterst faller på intressenterna i den lokala organisationskommittén, innefattar ett sammantaget medelsbehov av ca 40 milj. kr. Detta medelsbehov skall täckas av inkomster genom dels biljettförsäljning i samband med tävlingar och träning, dels andra till orterna knutna intäkter som tävlings- och arrangemangsprogram, souvenirförsäljning m. m. ger. Till ansvars- och budgetmodellen föreslås att en ekonomisk garanti grundad på de beräkningar som gjorts av publiktillströmningen knys (se avsnitt 6). De kostnader som resp. lokal budget skall täcka kan exemplifieras med följande funktioner.

a) Lokal organisationskommittés administrativa kostnader i form av löner, arvoden, resor, expenser m. m. Kommittéerna torde dock ofta kunna repliera på de administrativa resurser de i kommittén ingående intressenterna förfogar över.

b) Kostnader förknippade med de särskilda kommittéer eller referensgrupper som en lokal organisationskommitté inrättar för tävlingarnas genomförande, särskilda serviceinsatser m. m. Vidare återfinns här samtliga de kostnader som förorsakas av de internationella specialförbundens inspektion av de tilltänkta tävlingsarenorna.

c) Informationsinsatser, innefattande en värd- och värdinneorganisation, tolkservice, temporära informationscentraler samt den utåtriktade information som ej kan betecknas som central uppgift.

Arrangemang av den storleksordning som olympiska spel utgör, ställer krav på god information och service. Av tradition har man vid de olympiska spelen använt sig av särskilda värdinnor för att möta dessa behov. Dessa har deltagit i ceremoniella sammanhang, som t.ex. prisutdelning. De har vidare svarat för delar av servicen till massmedia, funnits på större förläggningar och på arenorna. Denna service har – utöver för massmedia – främst ställts till förfogande för tävlande, ledare och speciellt inbjudna gäster, men även i viss mån för publiken.

I Innsbruck 1976 engagerades ca 200 värdinnor, vilket enligt vissa bedömare ansågs vara mer än tillräckligt. Utredningen har stannat för ett behov av högst 150 värdar och värdinnor. Sannolikt behövs dock färre, bl. a. med hänsyn till att vissa informationsinsatser bör kunna samordnas med eller övertas av de olika orternas reguljära informationsverksamhet i form av turistbyråer m. m.

Utredningen bedömer att de kostnader som blir erforderliga för en service av här redovisat slag bör innefatta utbildning under 15 dagar samt tjänstgöring under 25 dagar. Vidare tillkommer kostnader för inkvartering, daglön, resor, beklädnad m. m. Kostnaderna kan sannolikt begränsas om utbildningen förläggs till de blivande tjänstgöringsorterna.

d) Den lokala marknadsföringen för de olympiska arrangemangen. Det förutsätts att sådana kostnader enligt c) och d), vilka normalt ingår i regionens eller kommunens information och marknadsföring, inte belastar den lokala OS-budgeten.

e) Direkt av tävlingar och tävlingsarrangemang föranledd sjukvård eller olycksfallsberedskap. Dopingkontroll och könstest av tävlande.

f) Trafikövervakning och övervakning av ordning genom polismyndighetens försorg. Härvid avses de kostnader som extra polisinsatser leder till enligt de i avsnitt 5.1.4 redovisade uppgifter från rikspolisstyrelsen om ca 1,7 milj. kr.

Bevakning i övrigt av lokaler m. m. som OS kan påkalla, t. ex. bevakning av televerkets och SR/TV:s utrustning m. m.

Vidare bör slitage av, eller skador på, anläggningar och andra inom resp. lokala organisationskommittés ansvarsområde använda anläggningar och materiel kostnadsmässigt falla på de lokala intressenterna. Såväl försäkrings- som direkta ersättningskostnader kan rymmas i detta belopp.

g) Vissa servicefunktioner i övrigt, som t. ex. extra sanitära anordningar, administrativ service till nationstrupperna m. m.

Lokala transportmöjligheter för såväl deltagande som publik i form av utökad linjetrafik med buss, parkeringsmöjligheter genom provisorier etc.

h) Ceremoniella arrangemang.

i) Kostnader för förläggning och bespisning, särskilt inbjudna, IOK-medlemmar, deltagare, funktionärer m. fl. torde bli ofrånkomliga, bl. a. med hänsyn till IOK:s föreskrifter om "rimliga priser". I det senare fallet har som norm antagits att 20 US-dollar/dag och deltagande kan vara en rimlig uppehållskostnad för tävlande och ledare. Den genomsnittliga subventionen har med utgångspunkt från gällande marknadspriser satts till 75 kr/dag och deltagande. Vissa orter har emellertid redovisat möjligheter till logikostnader under den angivna normen, andra orter har redovisat tänkbara åtgärder för kostnadsbegränsningar för vissa kategoriers kost och logi. Med ett visst hänsynstagande till dessa förslag torde kostnaden för subventionering kunna begränsas.

j) Planhyror samt tävlings- och träningskostnader i övrigt, inkluderande funktionärer, ordningsvakter, förhyrning av t. ex. provisoriska läktare eller annan utrustning etc.

k) Kurativ och religiös service i den utsträckning orten inte normalt har förutsättningar att tillhandahålla sådan.

l) Nöjesarrangemang och kulturprogram i de fall där behov av särskilda insatser finns.

Härutöver har i den lokala budgeten hänsyn tagits till orternas skilda förutsättningar att genomföra olympiska arrangemang.

Utgifter omfattande sammanlagt knappt 10 milj. kr. för vissa nyanläggningar och kompletteringar av befintliga tävlingsanläggningar ingår. Dessa utgifter motsvarar investeringar i bestående värden. Dessa investeringar har bedömts böra falla inom budgetarna för de lokala kommittéerna och således finansieras helt av biljettintäkter, trots att de har ett efter OS kvarstående värde. Motiveringen härför är det faktum att samtliga orter är beroende av varandras arenaresurser för att olympiska spel överhuvudtaget skall kunna arrangeras i Sverige. Samtidigt kan dock konstateras att de nya anläggningarna har ett betydande kvarstående värde för såväl idrottsrörelsen som de olika orterna även efter OS. Den företagsekonomiska kalkylen som redovisas i avsnitt 7.6 tyder på att orterna tillförs bestående värden motsvarande drygt 9 milj. kr. inklusive vissa återanvändbara anläggningar för annat ändamål än massmedias temporära behov under OS.

Utredningens hänsynstagande till orternas skilda förutsättningar har lett till att i Göteborgs lokala budget har hänsyn tagits till de effekter huvudortsansvaret för OS ger. På Göteborg faller vissa tyngre representationsplikter, marknadsföringsåtgärder, officiell invigning m. m. I Faluns lokala budget har hänsyn tagits till de kvalitativa förbättringar av transportsystemet i regionen som är nödvändiga med hänsyn till att en relativt omfattande förläggning även i Borlänge och Siljansbygden är ofrånkomlig. Vidare har marknadsförings- och informationsåtgärder räknats högre än vad som skett i Falu kommuns egna kostnadsberäkningar.

I Åres lokala budget har i stor utsträckning de föreslagna åtgärderna för att undvika trafikstörningar – bl. a. med hjälp av provisoriska insatser för parkeringsplatser, bussterminal m. m. – bedömts motiverade, bl. a. med hänsyn till att ett spritt boende i västra Jämtland och Östersund är nödvändigt. Av samma skäl ställs i likhet med i Falun krav på ett väl fungerande lokalt och regionalt transportsystem. Speciell hänsyn har också tagits till det erforderliga samarbetet mellan jämtlandsorterna och placeringen av ett för Åre och Hammarstrand gemensamt presscentrum i Östersund. Utredningen bedömer att effekter av ett regionalt samarbete väsentligt kan reducera de av Åre kommun redovisade organisationskostnaderna på

orten. I Hammarstrands lokala budget har förutsatts transportkapacitet av god kvalitet och med en kapacitet anpassad till samma förhållanden som redovisats beträffande Åre. Det nybyggnadsbehov, som redovisats av Åre och Hammarstrand för att möjliggöra en fullständig förläggning av och service till pressen till de båda tävlingsorterna har av utredningen bedömts vara alltför kostnadskrävande.

De sammanlagda kostnaderna – vilka i kalkylen grovt fördelats mellan orterna – bedöms av utredningen uppgå till 40,4 milj. kr. Därav utgörs ca 10 milj. kr. av de investeringar som bör inrymmas i de lokala budgetarna. Resterande 30,4 milj. kr. är direkt av OS förorsakade driftkostnader. De utgifter som återfinns i orternas egna redovisningar kan inte i alla avseenden jämföras med denna summa, främst med tanke på att utredningen från orternas redovisade uppgifter dragit de kostnader som förts till annan budget, t. ex. den centrala OS-budgeten eller massmediabudgeten. Effekter av sådana investeringar som av utredningen ej bedömts absolut behövliga för OS-arrangemanget har likaledes förts bort, liksom vissa direkt kommunala utgifter som brandskydd m. m. I kalkylerna har heller inte hänsyn tagits till att orterna lagt vissa utgifter utanför sitt förslag till OS-budget t. ex. med motiveringen att kostnaden kan bäras av kommunen själv. Principen har varit att samtliga kostnader, om de bedömts som OS-kostnader, lagts in i OS-budgeten.

De i förhållande till orternas egna beräkningar tillkommande kostnader utgörs främst av sådana utgifter som betingas av lokal service och information samt ett utrymme för oförutsedda utgifter. Det lokala självständiga ansvaret möjliggör dock för orterna att söka olika lösningar, vilka i många avseenden kan minska det lokala utgiftsbehovet. I vissa avseenden kan givetvis också särskilda förhållanden eller de skilda förutsättningarna på de olika orterna leda till avvikelser.

Tabell 10. Orternas beräkningar av utgifterna samt av utredningen beräknade utgifter

Utgiftsposter	Göteborg redo- visat	utredn	Falun redo- visat	utredn	Jämtland redo- visat	utredn	Alla orter redo- visat	utredn
Administration, service till del- tagande och publik	4	5	3	5	6	6	13	16
Tävlingar	7	7	2	3	2	3	11	13
Totalt	11	12	5	8	8	9	24	29

Till de av utredningen beräknade kostnaderna om 28,7 milj. kr. läggs kostnader för ordnings- och trafikövervakning enligt rikspolisstyrelsens kostnadsberäkningar (1,7 milj. kr.). Därtill kommer investeringar och kompletteringar av tävlingsarenorna till en kostnad av knappt 10 milj. kr. De av utredningen totalt beräknade kostnaderna i de lokala budgetarna sammantaget uppgår till 40,4 milj. kr.

Beträffande investeringar och kompletteringar av arenorna bör noteras att i orternas redovisningar upptagna kostnader för massmediaåtgärder (t. ex. kommentatorshytter, TV- eller presslokalutrymmen) ej ingår, utan redovisas i den särskilda massmediabudgeten (avsnitt 7.3). Följande kostnader har beräknats.

Tabell 11 Behov av kompletteringar betr. tävlingsarenorna

		Milj. kr.
Göteborg:		
Utrustning för elektronisk tidtagning vid skridskotävlingarna på Ullevi	<u>1,0</u>	1,0
Falun:		
Kylvattenanläggning för konstsno vid skidstation	0,2	
Vissa arbeten för utökade publikplatser samt avspärrningsanordningar	0,2	
Intern telekommunikationsanordning samt sanitära anläggningar	<u>0,1</u>	0,5
Åre:		
Störtloppsbana, nyanläggning	4,0	
Ombyggnad av slalombanan för damernas störtlopp m. m.	1,5	
Snökanonanläggning	<u>1,7</u>	7,2
Hammarstrand:		
Förbättringsarbeten i rodelbanan	<u>1,2</u>	<u>1,2</u> 9,9

Orterna har i sina redovisningar till utredningen av investeringsbehoven utgått från av utredningen givna förutsättningar angående investeringarnas framtida värde och finansiering. Utgångspunkten har varit att bedöma föreslagna investeringar med hänsyn till såväl deras nödvändighet för genomförande av vinter-OS 1984 som med beaktande av ortens eget framtida behov. Därvid har önskemål framförts om tidgareläggning av vissa redan planerade anläggningar i syfte att förbättra möjligheterna att genomföra OS. Vid utredningens prövning har den bedömningen gjorts att flertalet föreslagna investeringar av detta slag ej bör genomföras inom ramen för den olympiska budgeten. Vissa investeringar har dock ett betydande värde för olympiska spelens genomförande, samtidigt som de kan motiveras av t. ex. regionalpolitiska skäl. I det följande skall dessa problem kommenteras något.

Vissa investeringar, som t. ex. nya eller ändrade vägsträckningar i Falun och Åre, är för orterna angelägna men kan inte rubriceras som av OS föranledda eller för OS nödvändiga investeringsbehov. Om dessa investeringar skulle komma till utförande före 1984 underlättar de dock helt givet genomförande av OS.

Åre kommun har föreslagit att vissa investeringar i det s. k. Årestrandsområdet utförs. Dessa investeringar – bl. a. simhall, isbana, sporthall, parkeringsplatser och gångvägar – diskuteras f. n. inom ramen för Åreprojektet och prövningen av deras utförande bör i första hand ske inom Åreprojektet. Om de inom Åreprojektet planerade investeringarna kommer till utförande kan spelens genomförande underlättas men anläggningarna kan inte betraktas som för OS nödvändiga. Göteborgs kommun har föreslagit att konstisbanor för bandy och inläggning av isparkett skall tillkomma på Ullevi för OS-inigningsprogrammet. Detta har utredningen sett som en investering vilken bör avgöras och bekostas av arenans huvudman. Den bör däremot ej belasta OS-budgeten med tanke på att de aktiviteter investeringarna avser att möjliggöra inte är obligatoriska i OS-programmet.

Falu kommun har tagit upp kostnader för fartsänkande åtgärder i hoppbacken. Det är Svenska skidförbundets bedömning att regländringar torde komma till stånd beträffande hopparnas utrustning som undanröjer behovet av en sådan investering. Vidare har Falu kommun påpekat att

ytterligare förläggningsmöjligheter på Rommehed planeras på grundval av ett från länsstyrelsen till försvarsdepartementet avlämnat förslag. Detta tillskott av bäddar är välkommet om framställningen leder till ett utförande och skulle underlätta spelens genomförande. Falu kommun har vidare föreslagit uppförande av nya läktare, liksom en stollinbana vid hoppbackarna i skidstadion. Utredningens bedömning är att dessa investeringar skulle bidra till anläggningens funktion, men att kostnaderna för deras utförande inte tillhör de av OS oundgängligen motiverade kostnaderna. Av samma skäl har utredningen ej heller beräknat kostnader för en stollinbana i Åre i anslutning till den planerade störtloppsbacken. För störtloppstävlingarnas genomförande räknar utredningen med att upptransporter kan ske via den närbelägna kabinbanan. För det fall start av tävlingen med hänsyn till dåligt väder måste ske längre ned i banan bör upptransporter kunna ske på annat sätt. I samband med anläggande av banan måste transportvägar anläggas. Dessa bör vid tävlingarna kunna fungera som vintervägar och trafikerats av i vart fall terrängfordon.

Vad gäller Åre kommuns förslag om träningsbackar för störtlopp och Hammarstrands förslag om betongförstärkningar i rodelbanan utöver de kvalitetsförbättrande åtgärder som utredningen beräknat kostnader för, bedömer utredningen att de föreslagna investeringarna innebär en så omfattande ambitionsnivåhöjning att de inte bör inrymmas i den olympiska budgeten.

Utredningen har således sammantaget beräknat omslutningen för de lokala kommittéernas budgetar till 40,4 milj. kr. Utgiftsprogrammet finansieras enligt utredningens förslag genom biljettintäkter och andra till orterna bundna intäkter. En statlig garanti, baserad på den förväntade publiktillströmningen, föreslås. Denna garanti omnämns även i avsnitt 6.2. Till sammans med den centrala budgeten kan dessa 40,4 milj. kr., således 66,4 milj. kr., betraktas som tävlingarnas och dess kringarrangemangs totala budget exklusive massmediakostnader. Utredningen är medveten om att en sådan budget även inrymmer investeringar som ur finansieringshänseende skulle kunna betraktas på annat sätt på grund av sina bestående värden. Härvid avses främst investeringar som helt finansieras med direkta OS-intäkter. Ett alternativt synsätt på dessa investeringars finansiering – med företags- och samhällsekonomiska utgångspunkter, redovisas i avsnittet 7.7.

7.3 Massmediakostnader

7.3.1 För OS gemensamma kostnader orsakade av massmedias behov

I avsnittet behandlas inte SR/TV:s och televerkets kostnader, vilka redovisas i ett senare avsnitt.

De utgifter som kommenteras i detta avsnitt har till stor del beräknats med utgångspunkt från de bedömningar som gjorts av Sveriges Radio och televerket angående de åtgärder som bör vidtas för att möjliggöra en massmediabevakning av den kvalitet som varit bruklig vid tidigare vinterolympiska spel. Utredningen har ej haft möjlighet ta ställning till den ambitionsnivå som de redovisade åtgärderna utgör i förhållande till tidigare olympiska spel. I avvaktan på ytterligare belysning av denna frågeställning och förhandlingar om kostnader för åtgärdernas utförande beräknar utredningen sammantaget 11,8 milj. kr. i drift/hyreskostnader och 5 milj. kr. i

investeringskostnader. De utgifter som behandlas här är av en sådan karaktär att utredningen funnit lämpligt att redovisa dem samlat. Härvid har hänsyn tagits till att den totala ambitionsnivån beträffande massmedia-service är en principfråga av sådan vikt att utformningen av den bör bli föremål för en gemensam bedömning för hela spelen. Likaså har hänsyn tagits till att utgifterna för massmediaservice kommer att belasta de olika föreslagna orterna mycket ojämnt. Det praktiska genomförandet av de i detta avsnitt kommenterade åtgärderna bör dock åvila de lokala organisationskommittéerna eller de enskilda kommunerna.

Utgifterna uppstår huvudsakligen för tillhandahållande av lokaler för SR/TV och televerket samt för press-, radio- och TV-medarbetare. Denna service sker i första hand genom inrättandet av s. k. presscentra. I Göteborg (Svenska Mässans lokaler, alternativt Rondo-Liseberg) och Falun (sporthallen vid Lugnet) förutsätts behov av stora press- och TV/radio-centra. För detta kommer, förutom hyreskostnader, mycket stora kostnader för tillfällig inredning och inventarier för TV- och radiostudios, kontrollrum m. m. Denna typ av lokaler kräver speciella åtgärder med hänsyn till ventilation, ljudisolering, belysningsförhållanden m. m. Härtill kommer hyra, alternativt kostnader för värdeminskning (dvs. inköpspris ./, försäljningspris), för vissa kommentatorshytter vid tävlingsarenorna.

Som investeringar med ett efter OS bestående värde kan följande objekt betraktas:

1) Belysning för färg-TV på Ullevi i Göteborg (500 000 kr.)

Denna investering har självklart ett framtida värde för Ulleviarenan vilket skulle kunna motivera att inte hela investeringsutgiften belastar OS-kalkylen.

2) TV-utrymmen vid de två målområdena i Åre (ca 600 000 kr.)

Åres ursprungligen redovisade önskemål (ca 1 200 000 kr.) har fått belasta kalkylen. Halva utrymmet i de två målbyggnaderna (motsvarande resterande ca 600 000 kr.) har fått belasta den lokala budgeten med tanke på att utrymmena har direkt till tävlingarna knuten användning för domarfunktioner m. m. Om full utbyggnad enligt Åre kommuns förslag blir aktuell har denna ett klart bestående värde.

3) Kommentatorsutrymmen vid de två tävlingsbanorna i Åre (1 000 000 kr.)

Dessa är helt avsedda för massmedias behov.

4) Stugby med central servicebyggnad för täckande av SR/TV:s redovisade lokalbehov samt för förstärkning av förlägningskapaciteten i Hammarstrand (stödfinansiering 1 000 000 kr.)

Hela stugbyprojektet, inklusive utökad servicebyggnad, har kostnadsberäknats till ca 3 milj. kr. Hur stor del av denna utgift som bör belasta OS-kalkylen kan diskuteras. Utredningen har gjort det förenklade antagandet att intäkter från OS får finansiera 33 % av anläggningen. Ett lokal-tillskott är nödvändigt i Hammarstrand för radio/TV:s behov i form av en anpassad servicebyggnad i stugbyn, vilket motiverar täckning genom medel från OS-budgeten. Därutöver har såväl servicebyggnaden som hela stugbyn ett bestående värde, vilket förstärks av att den är belägen vid Indalsleden och ligger inom det inre stödområdet.

5) Kommentatorsutrymmen i Hammarstrand (150 000 kr.)

Dessa är direkt föranledda av Radio/TV:s behov.

6) Centrumbyggnad Åre torg (stödfinansiering 1 750 000 kr.)

Utredningen bedömer att ytterligare lokaler, utöver de i dag befintliga, måste tillkomma i Åre för att motsvara främst TV:s men även pressens

lokalbehov. Vid prövningen av de olika alternativ till lokalförsörjning i detta avseende som Åre kommun presenterat torde en föreslagen centrumbyggnad vid Åre torg kunna tillgodose huvuddelen av lokalbehoven. Utredningens förslag innebär att det för Åres del finns behov av lokaler för ett televisionscentrum och av ett mindre centrum för pressen. I jämtlandsregionen förutsätts som tidigare nämnts ett för Åre och Hammarstrand gemensamt presscentrum, förlagt till Östersund. Därvid blir servicen till pressen på de bägge tävlingsorterna av begränsad omfattning. Lokalbehoven för ett begränsat presscentrum torde kunna tillgodoses inom annan för ändamålet lämplig lokalyta. TV:s lokalbehov skulle således kunna tillgodoses inom centrumbyggnaden med komplementtytor i en låg- och mellanstadieskola som av kommunen bedöms kunna tas i anspråk för massmediaändamål. Utredningens motiv för valet av centrumbyggnaden är i huvudsak två, nämligen dels att en centrumbyggnad i ett långsiktigt perspektiv skulle få positiv betydelse för Åres vidkommande och dels att lokalen som den planeras sannolikt kommer att tillfredsställa TV:s lokalbehov.

Utredningen beräknar på samma sätt som beträffande stugbyinvesteringen i Hammarstrand 33 % bidrag i form av investeringsbidrag från OS-budgeten.

7.3.2 *Kostnader orsakade av Sveriges Radios och televerkets behov*

Sveriges Radio/TV

För närmare uppgifter om vad SR/TV:s förslag innebär hänvisas till avsnitt 5.1.7. Här beskrivs endast kortfattat vilka alternativ som ingår i utredningens budgetförslag. Beträffande möjligheten till s. k. tittmatning mellan de olika orterna har utredningen tagit ställning för det begränsade alternativ som beskrivits i avsnitt 5.1.8. Detta har inneburit en kostnadsminskning på ca 2,5 milj. kr. Möjlighet till direkta TV-sändningar från Hammarstrand finns medräknade i utredningens budgetförslag. Utredningen vill därför framhålla att en möjlighet till en minskning av kostnaderna med ca 7 milj. kr. finns i den händelse man kan avstå från direkta TV-sändningar från Hammarstrand.

De av SR/TV redovisade kostnaderna som belastar OS-budgeten, dvs. 39 milj. kr. i driftkostnader och 39,5 milj. kr. i investeringsutgifter, innebär alltså direktsändningar från alla tävlingsplatserna. Utredningen har i huvudsak redovisat den av SR/TV föreslagna servicen som sitt förslag, även om detta som nämnts tidigare med hänsyn till de stora kostnader som redovisats bör bli föremål för ytterligare prövning. Därvid bör såväl den föreslagna kvaliteten på som omfattningen av den erbjudna servicen granskas.

SR/TV räknar i sitt förslag med att det totala investeringsbehovet uppgår till 65,5 milj. kr., förutsatt att SR kan låna viss materiel från utlandet och i någon mån använda redan befintlig materiel till ett värde av ca 20 milj. kr. Den för OS speciellt anskaffade materielen bedöms av SR kunna få annan användning eller säljas till ca 40 % av inköpspriset varför ca 25 milj. kr. av de 65,5 milj. kr. ej fått belasta OS. Kvar blir därvid 39,5 milj. kr. Inom denna summa ryms dels den förlust som uppkommer vid försäljning av viss materiel, dels kostnader för materiel som saknar återanvändningsvärde. 39,5 milj. kr. belastar därför OS-budgeten.

Televerket

Innebörden av televerkets förslag har beskrivits närmare i avsnitt 5.1.6 och 5.1.7. Kostnader för televerket har i budgetförslaget (avsnitt 7.5) upptagits under rubriken Massmediakostnader med 40,0 milj. kr. Härvid har räknats med det förenklade alternativ beträffande TV-bilder till presscentra o. dyl. som tidigare redovisats.

Televerket har inte belastat OS-budgeten med några investeringar. I stället ingår i de 40 milj. kr. som redovisats, ca 19 milj. kr. som utgör räntor för den tidigareläggning televerket beräknar göra av vissa investeringar, liksom kostnader för montering och flyttning av materiel som i anledning av OS tillfälligt placeras på "fel ställe" från televerkets ordinarie planeringssynpunkt.

7.4 Intäkter av olympiska spelen

7.4.1 Ortsrelaterade intäkter

Biljettintäkter

Utredningen har med hjälp av tidigare arrangörers och specialförbunds erfarenheter och bedömningar av publikomslutningen samt erfarenheterna från tidigare vinterolympiska spel, beräknat den förväntade publiktillströmningen. Utredningens ursprungliga kalkyler i detta avseende har successivt korrigerats uppåt av ovan nämnda bedömare. Trots detta påpekas från några håll att de av utredningen nu presenterade bedömningarna är för pessimistiska. Som underlag för en bedömning av intäkterna räknar utredningen med ca 800 000 vändkorsmarkeringar. Denna bedömning har i huvudsak accepterats av bl. a. de berörda orterna.

I tidigare avsnitt har uppgifter om publikfrekvenser vid olympiska vinterspel och andra tävlingar redovisats. Med ett genomsnittligt pris vid 1984 års tävlingar på 40 kr. per inträdesbiljett (i 1977 års prisnivå) blir de samlade biljettintäkterna ca 33,6 milj. kr. Därvid ingår även inkomster vid träningsarrangemang, invignings- och avslutningsceremonier samt förköpsersättningar. Ett villkor för att den statliga ekonomiska garanti som redovisats i kap. 6 skall kunna ges en tillfredsställande innebörd för de berörda orterna är – med tanke på att denna garanti bygger på de beräknade biljettintäkterna – en indexuppräkning av biljettpiserna i takt med prisutvecklingen fram till 1984. Detta kan å andra sidan möjligen leda till problem med tanke på att biljettefterfrågan erfarenhetsmässigt börjar tidigt, eventuellt redan under 1980.

Utredningen räknar med att bl. a. biljettförsäljningen kan förläggas till den centrala organisationskommittén och databaseras. Detta kan öppna möjligheter för att sent fastställa biljettpriser, men att tidigt ta emot beställningar med icke fastställda priser. Utredningen bedömer att denna fråga måste omfattas av det ytterligare utredningsarbetet.

Övrigt

I sina redovisningar har orterna i flera fall angivit möjligheter till finansiering genom olika direkt till arrangemangen knutna intäkter. Utredningen har bedömt att bl. a. intäkter av programförsäljning för tävlingsarrangemangen och för kringarrangemang, souvenirförsäljning m. m. kan beräknas ge ca 6,8 milj. kr.

De till orterna knutna intäkterna utgör tillsammans 40,4 milj. kr., huvudsakligen biljettintäkter.

7.4.2 *Frimärken med olympiska motiv*

Vid kontakter med postverket angående utgivning av speciella frimärken med anledning av OS har verket meddelat att sådana märken kommer att utges vid ett eventuellt OS i Sverige. Ett tänkbart sätt att tillföra OS-budgeten intäkter är att öka ett frimärkes valör med 5 öre. Intäkterna av denna femöring skulle oavkortad kunna tänkas tillfalla organisationskommittén för OS. Utredningen har på grundval därav i kalkylen uppfört ca 2 milj. kr. som intäkt.

7.4.3 *Mynt med olympiska motiv*

Enligt myntverket kan utgivningen av minnesmynt med anledning av eventuellt OS 1984 i Sverige under vissa förutsättningar tillföra statskassan ca 20 milj. kr. netto. Beräkningen har gjorts schablonmässigt. För att dessa intäkter skall kunna tillgodoräknas OS-budgeten krävs emellertid regeringsbeslut med denna innebörd. Samtidigt är de olympiska symbolerna skyddade som varumärke av olympiska kommittén, varför tillstånd krävs i varje enskilt fall för deras användande.

Utredningen har i sina intäktskalkyler antagit att ett positivt regeringsbeslut i denna fråga är möjligt om Sverige ansöker om spelen 1984. Med viss försiktighet har dock intäktsbeloppet reducerats till 16 milj. kr.

7.4.4 *Lotteriförsäljning*

Utredningen har förutsatt att möjligheter finns att anordna särskilda lotterier under en femårsperiod före spelen. Lotterianordnande kräver statsmakternas tillstånd, vilka tillstånd bl. a. ges efter prövning av lotterimarknadens möjligheter att rymma ytterligare större lotterier med kalkylerade vinster. Det finns olika former av lotterier som skulle kunna bli aktuella. De lotterier som idag i permanenta former drivs och skulle kunna få en OS-motsvarighet är Penninglotteriets konslotteri och olika s. k. kvicklotterier. Utan att ha gjort närmare bedömningar av vilken lotteriform som skulle vara lämplig eller av lotterimarknadens tänkbara mättnadsgrad under perioden 1979/80 till 1983/84, har utredningen kalkylerat med följande. Ett kvicklotteri – som är den mindre omfattande av de nämnda formerna – kan erfarenhetsmässigt beräknas ge en avkastning av ca 20–25 % av omslutningen sedan vinstvärden, administration, marknadsföring, försäljningskostnader samt avdrag för 10 % osålda lotter gjorts. Om lottpriserna sätts till 5 kr/lott och 2 milj. lotter ges ut årligen innebär detta en behållning av drygt 10 milj. kr. Förutsatt att vinstskatten – som utgör 30 % av vinstsumman, vilken i sin tur utgör 50 % av den beräknade omslutningen av lotteriet – kan återföras som inkomst i den olympiska budgetkalkylen har utredningen bedömt att intäkter av lotterier kan beräknas till ca 12 milj. kr.

7.4.5 *Reklamintäkter, rättigheter m. m.*

Vid olympiska spel medger inte IOK:s regler att reklam av för idrottsarenor sedvanlig karaktär är uppsatt. Reklam utanför arenorna torde dock förekomma i stor utsträckning.

De olympiska ringarna är ett inregistrerat varumärke, vars upplåtelser ger de olympiska arrangemangen intäkter. De här nämnda posterna har i

tidigare olympiska sammanhang inneburit för arrangörerna stora inkomster.

I samband med olympiska spel har tidigare filmrättigheterna från olympiska tävlingar upplåtits till kommersiella företag. Filmrättigheterna innebär att företaget under en femårsperiod har exklusiv rätt till fimproduktionens inkomster, varefter denna rättighet upphör och IOK återfår såväl filmen som med den förknippade inkomstmöjligheter.

Till följd av spridningen av tävlingarna på flera orter torde från den centrala organisationskommitténs sida finnas utrymme för en olympisk programförsäljning, vars innehåll täcker såväl samtliga orters tävlingar och kringarrangemang som riksintressanta programpunkter. Detta program – som således skulle tillkomma utöver de enskilda orternas program – kan anses ha en kompletterande funktion till orternas program samt i högre utsträckning än dessa säljas även före tävlingsdagarna.

Utredningen har med ledning av tidigare redovisade intäkter från olympiska spel, samt i vissa avseenden bedömningar från tidigare svenska arrangörer av större tävlingar, kalkylerat med inkomster beskrivna i detta avsnitt vilka lågt uppskattats till 10 milj. kr.

Härutöver bör nämnas att tidigare olympiska arrangemang ekonomiskt stötts av olika företag genom s. k. sponsorintäkter. Utredningen har vare sig i kalkylerade utgifter eller inkomster beräknat värdet av dessa intäkter eller tjänster eller låtit dessa påverka kostnadsbedömningarna.

7.4.6 Försäljning av TV-rättigheter

Som framgår av avsnitt 3.13 försäljs sändningsrätten för televisions-sändningar från tävlingarna på sätt som är reglerat av IOK:s bestämmelser. Dessa inkomsters storlek kommer att bli föremål för förhandlingar mellan arrangören och de internationella TV-bolagen. Förhandlingsbas mellan parterna är i huvudsak kvaliteten på den tekniska service som erbjuds, men även de olika TV-bolagens möjligheter att genomföra sändningar från orterna. I avsnitt 5.1 redogörs för den service och kvalitet som är beräknad kunna erbjudas vid ett svenskt arrangemang 1984. Utredningen har i sin kalkyl över inkomsten för TV-rättigheterna följt utvecklingen av förhandlingarna inför 1980 års olympiska tävlingar i Lake Placid, USA, och översiktligt försökt översätta den erbjudna kvaliteten och servicen till svenska förhållanden. Förhandlingarna inför 1980 är ej slutförda. En jämförelse med de intäkter arrangören i Lake Placid i nuvarande förhandlingsstadium kan påräkna tyder på att högre intäkter bör vara möjliga att nå än dem som nu återfinns i utredningens kalkyl. För att emellertid ange en intäkt som har faktisk grund och som inför en eventuell förestående förhandling inte kan utgöra en belastning har utgångspunkt för en kalkyl tagits i Innsbrucks 1976 erhållna intäkter. Utredningen har, med anpassning till 1977 års penningvärde, tagit upp 45 milj. kr.

7.4.7 Sammanlagda intäkter

De av utredningen angivna intäkterna kan som framgått dels påverkas av senare förhandlingar, och dels av bl. a. behov av senare marknadsanalyser. De totala intäkterna har i kalkylen upptagits till 125,4 milj. kr. De kostnader som är förknippade med förvärvandet av intäkterna har därvid redan dragits av. Den angivna summan är således en ren intäkt i OS-budgeten.

7.5 Kalkylerade utgifter och inkomster i OS-budgeten

Sammanfattning av avsnitten 7.1–7.4 i milj. kr.

A. Genomförandekostnader**Lokala organisationskommittéerna¹****Utgifter**

<i>Driftkostnader</i>		<i>Milj. kr</i>
Göteborg:	administration och service	5
	tävlingskostnader	<u>7</u>
Falun:	administration och service	<u>5</u>
	tävlingskostnader	<u>3</u>
Jämtland:	administration och service	<u>6</u>
	tävlingskostnader	<u>3</u>
Ordnings- och trafikövervakning; alla orterna		1,7
	delsumma	<u>30,4</u>

Investeringsutgifter

Göteborg:	Elektronisk utrustning för skridskotävlingar m. m.	1,1
Falun:	Kylvattenanläggning för konstsnö på skidstadion	0,2
	Åtgärder för åskådarplatser m. m.	0,3
Åre:	Nyanläggning störtloppsbana	4,0
	Åtgärder i storslalombanan för damernas störtlopp m. m.	1,5
	Snökanon i storslalombanan	1,7
Hammarstrand:	Förbättringsarbeten i rodelbanan	1,2
	delsumma	<u>10,0</u>
	Summa utgifter	<u>40,4</u>

Intäkter

Biljetter inkl. förköpsersättningar	33,6
Till orterna knutna intäkter (program, souvenirer m. m.)	6,8
Summa intäkter	<u>40,4</u>

Central organisationskommitté¹**Utgifter**

<i>Driftkostnader</i>	
Enligt specifikation avsnitt 7.2	26,0
Bidrag till massmediautgifter	<u>14,0</u>
Summa utgifter	40,0

Intäkter

Frimärksförsäljning	2,0
Försäljning m. m. av mynt med olympiska motiv	16,0
Lotteriförsäljning	12,0
Reklamintäkter, vissa rättigheter m. m.	<u>10,0</u>
Summa intäkter	40,0

B. Massmediakostnader

Utgifter	<i>Milj. kr.</i>
<i>Drifkostnader</i>	
Organisationskommittéerna för hyra och anpassning av lokaler, pressservice	11,8
Televerket inkl. kostnader för tidigare-lagda investeringar	40,0
Sveriges Radio/TV	39,0
delsumma	90,8
<i>Investeringsutgifter</i>	
Organisationskommittéerna för vissa investeringar och bidrag för massmedias lokalbehov ²	5,0
Sveriges Radio/TV: förlust vid försäljning av materiel	39,5
delsumma	44,5
Summa utgifter	135,3
Intäkter	
Bidrag från centrala organisationskommitténs budget	14,0
Försäljning av televisionsrättigheter enligt avsnitt 7.4.6	45,0
Summa intäkter	59,0
Underskott/täckningsbehov (135,3–59,0)	76,3

Kommentarer till A och B

1) I kapitel 6 har utredningen beskrivit organisation och ansvarsfördelning samt budgetprinciper avseende organisationskommittéerna. Härvid har utredningen även angett behovet av vissa statliga garantier som avser förändringar i publikvolym eller åtgärder av säkerhetskaraktär. I organisationskommittéernas budgetar förutsätter utredningen att överföringsposter kan bli aktuella med hänsyn till publikvolymgarantin i de fall då den kalkylerade publikvolymen överstigs.

2) Som framgår av avsnitt 7.3 kan de uppgifter som föranleder dessa utgifter – således utgifter för massmedias lokalbehov – komma att ansvarsmässigt falla på resp. ort.

C. Finansiering

Hela det för spelen budgeterade täckningsbehovet utgör enligt ovan 76,3 milj. kr. Vad gäller genomförandekostnaderna för tävlingarna och kringarrangemangen finansieras dessa helt av intäkter av spelen utom massmediaintäkter. Härtill kommer statliga garantier för publikvolym och force majeure. Den centrala budgeten lämnar ett täckningsbidrag om ca 14 milj. kr. till massmediakostnaderna. Vad gäller massmediakostnaderna – i OS-budgeten beräknade till 135,5 milj. kr. – täcks dessa delvis av en förhandlingsbar sändningsrätt för television med internationella TV-bolag. Utredningen har preliminärt och med vissa förutsättningar (avsnitt 7.4.6) tagit upp 45 milj. kr. i intäkter för försäljningen av dessa rättigheter. Finansieringen av det framräknade medelsbehovet för massmediakostnader föreslår utredningen sker dels genom intäkter från försäljningen av sändningsrätten, dels genom den centrala budgetens täckningsbidrag och dels genom direkta anslag från staten och investeringsbemyndiganden för Sveriges Radio/TV och televerket.

Utredningen har funnit det rimligt att inkomsterna från TV-rättsförsäljningen i första hand bidrar till täckningen av televisionssändningarnas

kostnader. Kostnaderna för detta kan återföras till delar av televerkets beräknade driftkostnader och Sveriges Radio/ TV:s drift- och investeringskostnader. Den centrala budgetens täckningsbidrag bör bidra till kostnadstäckningen av massmedias driftkostnader.

Utanför OS-kalkylen redovisar televerket ett investeringsbehov av 79,2 milj. kr. Dessa investeringar bedöms som tidigareläggning av verkets ordinarie investeringsbehov och har således efter spelen till hela sitt belopp återanvändningsvärde. Detta innebär att dessa 79,2 milj. kr. bärs helt av televerkets ordinarie verksamhet. Sveriges Radio/TV redovisar ett faktiskt investeringsbehov av 64,5 milj. kr. Den förlust som enligt Sveriges Radio uppstår vid försäljningen (se avsnitt 7.3.2), nämligen 39,5 milj. kr., redovisas som utgift inom OS-budgeten.

Under utredningens gång har SR klargjort att man inte är beredd att göra inskränkningar i den ordinarie programverksamheten. Några omDispositioner av betydelse för att nedbringa kostnaderna för radio- och TV-bevakningen har SR inte varit beredd att göra. SR har därvid hänvisat till avtalet med staten. Kommande förhandlingar mellan SR och staten i anledning av radioutredningens förslag kan leda till en förändring av den kostnadsberäkning som gjorts.

Vidare har i OS-budgeten redovisats 33 % bidrag till uppförandet av lokaler för massmedias behov i Åre och Hammarstrand i form av en centrumbyggnad resp. stugby (se avsnitt 7.3.1). Det är sannolikt att denna finansiering måste kompletteras med ytterligare stöd eller bidrag för att anläggningarna med säkerhet skall komma till utförande till 1983/84. Utredningen bedömer det rimligt att statliga lån och/eller bidrag aktualiseras. Bedömningen av investeringarnas värde, utöver det lokalbehov som påkallas av spelen, bör ske av annan än utredningen.

Utöver de här redovisade täckningsbehoven krävs investeringsbemyndiganden för televerket och Sveriges Radio.

För att OS-budgeten skall balansera krävs följande tillskott av medel:

Förlusttäckningsbidrag avseende Sveriges Radios	
icke återanvändbara materiel	39,5 milj. kr.
Extra driftbidrag till televerket	36,8 milj. kr.
Summa	76,3 milj. kr.

Utanför OS-budgeten har utredningen förutsatt att följande finansieringsbehov blir lösta:

Återstående finansieringsbehov, utöver det av OS-budgeten täckta behovet för stugby i Hammarstrand	2,0 milj. kr
Återstående finansieringsbehov, utöver det i OS-budgeten täckta behovet för centrumbyggnad i Åre	3,5 milj. kr
Summa	5,5 milj. kr.

Eventuella finansieringsbehov för privata investeringar har inte beaktats, då dessa förutsatts uppkomma i objekt som av huvudmännen bedöms lönsamma.

D. Likviditet

Utöver de i föregående avsnitt redovisade finansieringsbehoven tillkommer i några avseenden ett ytterligare likviditetsbehov.

Sveriges Radios investeringar är tidigare nettoredovisade, men som antytts är det faktiska utgiftsbehovet 64,5 milj. kr. för OS. De ca 25 milj.

kr. som utgör återanvändningsvärdet måste tillfälligt finansieras till dess materielen försäljs, eller till vissa delar kan belasta SR:s ordinarie anslag.

Televerkets för OS nödvändiga investeringar, omfattande 79,2 milj. kr., måste till stor del tidigareläggas i förhållande till planeringen för ordinarie verksamhet. Som tidigare nämnts har ränta för detta inräknats i OS-budgeten, men själva likviditetsanskaffningen måste lösas för televerket, t. ex. genom ett investeringsbemyndigande som finansieras med lån.

Eftersom utgifterna för OS i hög grad kommer tidigare än intäkterna, uppstår ett behov av tillfällig likviditetsförstärkning såväl inom den centrala budgeten som de lokala budgetarna, som t. ex. kan ske genom statligt garanterade lån.

7.6 Investeringskalkyl med företagsekonomiskt betraktelsesätt

I avsnittet 7.5 Kalkylerade utgifter och inkomster i OS-budgeten, har kostnader och intäkter grupperats med hänsyn till den ansvarsfördelning som beskrivs i avsnitt 6. Därvid utgör de redovisade beloppen ej de faktiska utbetalningarna, utan är i vissa stycken (speciellt beträffande investeringarna) uttryck för överföringar mellan olika intressenter.

För att ge en riktig uppfattning av de faktiska utbetalningarna för de investeringar som bedömts vara oundgängligen nödvändiga för spelens genomförande redovisas följande uppgifter.

Med ett rent företagsekonomiskt betraktelsesätt har OS-budgeten belastats med alltför stora kostnader för investeringar som har ett klart värde för de berörda orterna och idrottsrörelsen. Att utredningen ändå valt att belasta OS-budgeten så hårt med bidrag till investeringar beror på att vissa anläggningar bedömts absolut nödvändiga för spelens genomförande och att det är mycket troligt att de ej skulle uppförts i tid till spelen utan det bidrag till finansieringen över OS-budgeten som föreslås av utredningen.

Nedanstående tabell visar i sina två sista kolumner utredningens bedömning av hur investeringskostnaderna med ett företagsekonomiskt betraktelsesätt borde fördelas, med hänsyn till anläggningarnas bestående värde efter de olympiska spelen.

Tabell 12 Investeringar i samband med eventuella olympiska vinterspel i Sverige 1984
(i milj. kr. i 1977 års penningvärde)

Totala investeringar	Har i budgeten belastat			Annan finansier	Bör företags-ekonomisk belasta OS	Bör belastas annan finansier
	Mass-media	Central org.	Lokal org.			
Televerket	79,2			79,2 ¹	–	79,2 ¹
SR/TV	64,5	39,5	–	25,0 ²	39,5	25,0 ²
Övrigt	20,5	5,0	10,0	5,5	5,7	14,8
Totalt	164,2	44,4	10,0	109,7	45,2	119,0
		54,5				

¹Investeringar har belastat driftbudgeten i form av bl.a. räntekostnader. Investeringarna bärs helt av televerkets ordinarie verksamhet men tidigarefälggs till en del. Att de ändå redovisas här sammanhänger med att de skapar ett tidigarelagt likviditetsbehov.

²Dessa 25 milj. kr. är endast det tillfälliga likviditetsbehov som uppstår till dess SR/TV:s "överflödiga" materiel sålts eller fått annan användning och då givetvis skall belasta annat anslag.

Därav framgår vid summeringen att OS-budgeten med detta betraktelsesätt belastats med 9,3 milj. kr. för mycket. De i OS-budgeten beräknade driftkostnaderna berörs ej av detta. Tidigare har i avsnitt 7.5 i OS-budgeten redovisats ett underskott om 76,3 milj. kr. Om man tar hänsyn till att de 9,3 milj. kr. som här redovisats har ett framtida värde på det sätt som tidigare nämnts skulle således kostnaderna för genomförande av OS kunna sägas vara begränsade till 67 milj. kr.

7.7 Samhällsekonomisk kalkyl

Utredningen har låtit genomföra en begränsad samhällsekonomisk kalkyl med utgångspunkt från de förutsättningar som angetts i utredningens beskrivande avsnitt och ekonomiska beräkningar. Sammanfattningsvis utmynnar kalkylen i att den offentliga sektorn (staten och kommunerna) får *ökade skatteintäkter* – huvudsakligen före och under de olympiska spelen, men även i någon mån de närmaste åren efter – på ca 65 milj. kr.

Med samma utgångspunkt har för samma tidsperiod den bedömningen gjorts att *valutainflödet* ökar (i olika valutor) med ca 130 milj. kr.

7.7.1 Förutsättningar för kalkylen

Utredningen har beräknat det totala antalet "vändkorsmarkeringar" till 800 000. Av dessa har 20 % eller 160 000 bedömts härröra från 11 000 utländska besökare av olika nationaliteter. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt från erfarenheterna från Innsbruck 1976. Beräkningarna har sedan anpassats till svenska förhållanden. Resterande "vändkorsmarkeringar" härrör från uppskattningsvis 91 000 svenskar med varierande hemorter i Sverige.

De 11 000 utländska besökarna spenderar under 14 dygn, förutom entréavgifter, 350 kr./dygn i hotell, restauranger, varuhus etc. Var femte svensk OS-besökare bor i genomsnitt 4 dygn på annan ort än hemorten och spenderar 250 kr./dygn förutom entréavgifter. Återstående publik, bestående av dagtillresande och ortsbefolkning spenderar totalt, förutom entréavgifter, 20 kr./person. Tävländare, ledare, funktionärer, journalister och inbjudna från utlandet är ca 4 000 personer som spenderar 250 kr./dygn under tre veckor. Även före och efter OS 1984 ökar turismen, genom såväl utländska som svenska besökare, vilket låtits påverka beräkningarna.

För att beakta bieffekter av den ökade omsättning OS ger upphov till, har använts ett omräkningsvärde som ökar omsättningen med 10 % (dvs. en multiplikator på 1,1 har använts).

Den beräknade omsättningsökningen, 186 milj. kr., har med beaktande av multiplikatoreffekten uppräknats till 205 milj. kr. ($186 \times 1,1$). Detta belopp antas till 60 % bestå av löner och ge företagsvinster på 10 %. Dessa omsättningsökningar faller i huvudsak på servicenäringar och medför där ett stort antal extraanställningar (t. ex. av skolungdomar, hemarbetande m. fl.). Dessa har till stor del låg skattekraft, vilket föranlett antagandet om en låg statlig skattesats. På samma sätt alstrar genomförandekostnaderna för själva spelen merskatteintäkter för stat, kommuner och lands-ting.

7.7.2 Kalkylens slutsatser

Kommunernas och landstingens skatteintäkter ökar med 31 milj. kr. Statens skatteintäkter ökar med 35 milj. kr. genom inkomstskatt, moms och punktskatter. På grund av kommunal skatteutjämning på vissa orter kommer delar av den kommunala skatteintäktsökningen att tillgodogöras staten.

Totalt beräknas de olympiska spelen medföra drygt 3 000 årsverken av temporär karaktär och i form av deltidsarbeten (dvs. betydligt fler än 3 000 människor kommer att beröras) under en 3–4 års-period, huvudsakligen inom servicenäringarna. Därutöver kan ca 300 årsverken i anläggningsarbeten förväntas tidgareläggas på grund av OS-investeringar.

Den totala valutaeffekten av utländska besökares konsumtion beräknas, som tidigare nämnts, bli ett extra tillskott på 129 milj. kr. under åren kring OS.

Allmänna PR-värden, t. ex. exportstimulans, har ej kunnat beräknas. Kalkylen har inte heller tagit hänsyn till alla bieffekter av spelen, t. ex. sysselsättningseffekter och skatteeffekter av den förbrukning av svensk-tillverkad materiel som OS ger upphov till. Den minskning av svenskt utlandsresande, jämfört med ett OS-arrangemang i annat land, som kan förutses (speciellt om alternativet är annat europeiskt land) har inte beaktats i kalkylerna, inte heller det faktum att vissa svenskar väljer att besöka OS i stället för att turista utomlands.

8 Sammanfattande slutsatser

Sverige har goda möjligheter att arrangera 1984 års olympiska vinter-spel. En förutsättning är dock att de olympiska arrangemangen kan spridas till flera orter.

Utredningen betonar att de förslag som nu läggs fram tar sikte på ett OS-arrangemang som i största möjliga utsträckning utnyttjar redan i dag befintliga idrottsanläggningar. Vidare är en strävan att genom en rimlig ambitionsnivå nedbringa de kostnader ett olympiskt arrangemang i Sverige skulle medföra.

Utredningens förslag innebär att de olympiska vinterspelen förläggs till fyra orter: Göteborg, Falun, Åre och Hammarstrand. Huvudort för spelen bör enligt förslaget Göteborg bli. Detta innebär att invigning och avslutning förläggs dit, liksom hastighetsåkning på skridsko, ishockey och konståkning. Till Falun förläggs längdåkning på skidor och backhoppning samt skidskytte och, i den händelse grenen blir aktuell, skidororientering. De alpina grenarna förläggs till Åre och rodel arrangeras i Hammarstrand.

Endast för störtloppet saknas anläggningar helt. Banor måste därför anläggas i Åre. I övrigt fordras endast begränsade insatser för upprustning av de anläggningar som redan i dag finns.

Utredningens ekonomiska beräkningar redovisar att de investeringar och genomförandekostnader som tagits upp i kalkylerna för OS-arrangemang torde komma att bli av storleksordningen drygt 200 milj. kr. De beräkningar som gjorts av intäkterna slutar på cirka 125 milj. kr. Underskottet skulle således bli cirka 76 milj. kr.

Beträffande vissa intäkter har en återhållsam bedömning gjorts. Skulle de olympiska vinterspelen 1984 placeras i Sverige förutsätter detta omfattande förhandlingar vad gäller flera av de tunga inkomstposterna. Dessa

förhandlingar bör kunna ge ett bättre utfall än det vi räknat med i vårt betänkande. Detta gäller bl. a. intäkterna från radio/TV-sändningar.

Vad gäller utgifterna har OS-budgeten belastats dels av de investeringar som är direkt nödvändiga för spelens genomförande, dels med de räntekostnader som kan uppkomma i samband med tidgareläggning av vissa investeringar. Samtidigt måste dock en strävan vara att även de investeringar som görs direkt i anledning av OS planeras på ett sådant sätt att de kommer till nytta även efter spelens genomförande. De olympiska tävlingarna med den uppläggning utredningen föreslagit beräknas ge ett mindre överskott. Detta sker med hjälp av biljettintäkter, programförsäljning, myntutgivning, lotterier m. m.

De utgifter om ca 200 milj. kr. som utredningen räknar med att olympiska spel i Sverige drar, utgörs till drygt 65 milj. kr. av kostnader för tävlingar och kringarrangemang. Det återstående beloppet, dvs. 135 milj. kr., utgör kostnader för främst massmedias bevakning.

Det underskott som redovisas utgörs av skillnaden mellan utgifter och inkomster för massmedias bevakning. Den dominerande inkomstposten är därvid försäljningen av TV-rättigheterna. De dominerande utgiftsposterna – vilka således inte kan finansieras och utgör underskottet – är dels försäljningsförluster av TV-materiel som ej kan återanvändas och dels televerkets driftkostnader för främst televisionssändningen.

Det samlade underskottet för OS-arrangemang, som alltså är ca 76 milj. kr. och helt kan hänföras till underskottet för massmediabevakningen, är enligt utredningsmannens bedömning vad Sverige nu får betala för att bjuda igen för att vi tidigare deltagit i de olympiska spelen i andra länder.

De olympiska arrangemangen skulle emellertid ge fördelaktiga effekter i flera olika avseenden. Tillströmningen av publik och deltagare påverkar gynnsamt turismen och ger ökade skatteintäkter för såväl stat som kommuner och landsting. Dessa ökningar beräknas till sammanlagt 65 milj. kr. Ett ökat antal utländska besökare innebär också förbättringar av valutareserven. Vissa positiva effekter på sysselsättningen i de berörda orterna kan också bli resultatet av de olympiska spelen.

En grundläggande förutsättning för utredningens förslag beträffande organisation för de olympiska spelen är en klar gränsdragning mellan centralt och lokalt ansvar. De lokala organisationskommittéerna tilldelas sålunda en betydande självständighet inom de ekonomiska ramar som kan komma att fastställas.

Betänkandet syftar endast till att ge underlag för ett beslut om huruvida en svensk ansökan skall inges eller ej. Ett fortsatt och fördjupat utredningsarbete blir nödvändigt i den händelse ansökan inlämnas. Samtidigt är förhandlingar nödvändiga mellan de intressenter som skulle komma att beröras av ett svenskt OS-arrangemang, främst mellan de berörda kommunerna samt staten, idrottsrörelsen m. fl. För att den svenska ansökan skall kvarstå fordras att dessa förhandlingar leder till ett av samtliga parter godtagat bindande avtal. Utredningen förutsätter således att den, i den händelse Sverige ansöker om spelen, fortsätter sitt arbete i detta syfte.

De olympiska spelens fortsatta existens har under senare år diskuterats. Spelen har enligt utredningsmannen ett idrottsligt värde genom att de samlar idrottsmän från hela världen till såväl tävlingar som samvaro. Fortsatta olympiska arrangemang är inte minst av detta skäl motiverade – detta dock endast under förutsättning att man framgent väljer former som

möjliggör genomförande till rimliga kostnader. Vidare bör påpekas att de olympiska arrangemangen och reglerna, även om de bör modifieras och moderniseras, innebär en motvikt till de kommersiella intressenas frammarsch inom idrotten. Även detta gör fortsatta olympiska tävlingar berättigade.

Mot bakgrund av vad som redovisats i utredningens betänkande är det utredningsmannens rekommendation att Sverige bör ansöka om de olympiska vinterspelen 1984. Denna ansökan kan också tjäna syftet att visa den internationella idrottsvärlden, inklusive Internationella Olympiska Kommittén, att möjligheter finns att arrangera olympiska spel till avsevärt lägre kostnader än vad som skett hittills. Skulle Sverige därtill få spelen innebure detta att en för framtida internationella stortävlingar, bl. a. "olympiska" spel, betydelsefull insats kunde utföras. Att grogrund finns för "den svenska linjen" visar det positiva intresse som redan visats från skilda håll.

*Bilaga 2***Rapport ang. fortsatt utredningsarbete beträffande eventuella olympiska vinterspel i Sverige 1984 samt förslag till avtal mellan staten och berörda kommuner***Bakgrund*

Utredningens betänkande (Jo 1977:07) Föresättningar för olympiska vinterspel i Sverige år 1984 avlämnades i oktober 1977. Göteborgs kommun inlämnade den 28 oktober 1977 en ansökan till Internationella Olympiska Kommittén om att få arrangera 1984 års olympiska vinterspel. Regeringen, Sveriges Olympiska Kommitté och övriga berörda kommuner dvs. Falun, Östersund, Åre och Ragunda har uttalat sitt stöd för ansökan.

Utredningsmannen fick genom tilläggsdirektiv den 8 december 1977 i uppdrag att ytterligare klarlägga föresättningarna för att den av Göteborg inlämnade ansökan skall kvarstå samt att lämna förslag till de avtal som erfordras för att genomföra spelen. I samband därmed har en representant för budgetdepartementet biträtt utredningen som expert.

En avgörande fråga i samband med arrangemang av olympiska vinterspel i Sverige är på vilket sätt staten och berörda kommuner kommer att engageras.

Avtal mellan staten och berörda kommuner

För att klarlägga statens och berörda kommuners åtaganden upptogs i december 1977 förhandlingar med berörda kommuner med biträde av Svenska kommunförbundet. Som utgångspunkt för förhandlingarna togs det förslag till organisation och ansvarsfördelning som presenterats i OS-utredningens betänkande. Förhandlingarna ledde den 13 januari 1978 fram till ett förslag till avtal mellan staten och berörda kommuner. Förslaget redovisas i bilaga.

Föresatt att Göteborg erbjuds och accepterar värdskapet för vinterspelen 1984, skall enligt avtalsförslaget upprättas dels en central organisationskommitté (COK), dels till berörda orter knutna lokala organisationskommittéer (LOK). Till följd av statens och kommunernas ekonomiska åtaganden krävs att staten tillförsäkras ett avgörande inflytande i COK medan närmast berörda kommuner ges motsvarande inflytande i LOK.

För att Göteborgs ansökan, som bygger på övriga avtalsparters preliminära utfästelser, skall kunna kvarstå krävs således att detta avtal godkänns av parterna.

Förhandlingar mellan regeringen, Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) och berörda kommuner om tillsättande av organisationskommittéer bör snarast inledas om Göteborg erbjuds och accepterar värdskapet.

Bifogade förslag till avtal mellan staten och berörda kommuner innebär ett lokalt, i princip kommunalt ansvar för tävlingsanläggningar, tävlingsarrangemang och nödvändiga kompletterande lokala arrangemang. Finansieringen av dessa åtaganden sker helt genom intäkter från tävlingarna. De huvudsakliga inkomsterna inflyter genom försäljning av entrébiljetter samt en mindre del genom försäljning av reklamrättigheter, souvenirer och tävlingsprogram.

De lokala organisationskommittéerna skall sinsemellan fördela inkomst-

terna så att varje kommitté erhåller medel i enlighet med budgeterade åtaganden. Kommittéerna ges vidare genom avtalet mellan staten och berörda kommuner ansvaret för att genomföra de lokala arrangemangen. Staten åtar sig inga förpliktelser beträffande eventuella överkostnader i samband härmed.

För att säkerställa finansieringen av de lokala organisationskommittéernas åtaganden anges i avtalsförslaget att varje kommitté garanteras inkomster motsvarande de budgeterade utgifterna. Detta sker i första hand genom fördelning av intäkterna på sätt som kommunerna inbördes överenskommit. Lokal organisationskommitté som uppnår större entréintäkter än de budgeterade behåller 40 % av överskottet och lämnar 60 % till en av den centrala organisationskommittén förvaltda regleringsfond. Medlen i denna fond skall i första hand användas för att uppfylla garantin avseende budgeterade inkomster för lokal kommitté som ej uppnår dessa. Om fondens medel inte räcker för detta, skall staten garantera att medel tillskjuts. Eventuell behållning i fonden sedan garantin uppfyllts skall tillfalla staten.

Beträffande övriga försäljningsinkomster skall COK garantera att varje kommun erhåller den budgeterade intäkten enligt tabellen i avtalets 9 §. Den exakta utformningen av denna garanti bör fastställas genom senare avtal mellan den centrala kommittén, de lokala kommittéerna och Sveriges Olympiska Kommitté.

De kommunala investeringar som krävs för ett OS-arrangemang har beräknats till 10 milj. kr. Då dessa beräkningar inte baserar sig på en detaljprojektering har kommunerna önskat gardera sig mot eventuella kostnadsökningar till följd av oförutsedda detaljförändringar. Om kostnaderna för anläggningarna skulle överstiga budgeterade kostnader utan att anläggningarnas storlek och standard har utökats, skall staten enligt avtal med berörda kommuner tillskjuta totalt högst 5 milj. kr.

Eftersom de lokala kommittéernas inkomster till stor del kommer att inflyta först 1983–84 uppstår ett tillfälligt likviditetsbehov. För att detta skall kunna tillgodoses föreslås att LOK ges en statlig kreditgaranti om totalt 15 milj. kr.

Samtliga här nämnda belopp indexberäknas enligt avtalets 11 § med utgångspunkt i prisläget den 1 juli 1977.

Spelens finansiering och ekonomisk ansvarsfördelning

På basis av den organisationsmodell som föreslås i utredningen kan ett antal ekonomiska ansvarsområden i grova drag avgränsas enligt följande:

Lokala organisationskommittéers åtaganden

Centrala organisationskommittés åtaganden

Direkta kommunala åtaganden

Direkta statliga åtaganden

Sveriges Radios åtaganden

Sveriges Olympiska Kommittés och den svenska idrottsrörelsens åtaganden

Lokala organisationskommittéer. – De lokala organisationskommittéerna skall svara för alla lokala arrangemang som inte är en rent kommunal uppgift. Totalt för samtliga orter har budgeterats (i 1977 års penningvärde) investeringar för 10 milj. kr. och övriga kostnader på 30,4 milj. kr. För att finansiera dessa åtaganden skall de lokala organisationskommittéerna er-

hålla samtliga entréintäkter, inberäknat förköpsavgifter vilka antas uppgå till 33,6 milj. kr. Därtill skall de erhålla 6,8 milj. kr. av försäljning av reklam, souvenirer och tävlingsprogram.

De lokala organisationskommittéerna, där de berörda kommunerna måste ges ett avgörande inflytande, svarar själva för eventuella kostnadsöverskridanden. Såsom framgår av den tidigare redogörelsen finns dock ett undantag från denna huvudregel. Undantaget gäller statens åtagande att täcka överkostnader, dock högst med 5 milj. kr. för vissa kommunala investeringar, vilka budgeterats till 10 milj. kr.

De lokala organisationskommittéerna ges vidare en statlig kreditgaranti på totalt 15 milj. kr. för att likviditetsproblem inte skall uppstå till följd av att utgifterna till stor del kommer före inkomsterna.

Dessutom finns en statlig garanti för entréinkomsterna. Om dessa ej uppgår till budgeterat belopp tillskjuter staten mellanskillnaden. Beträffande övriga lokala inkomster om 6,8 milj. kr. lämnar den centrala organisationskommittén en garanti.

Den centrala organisationskommittén. – Kommittén skall svara för övergripande uppgifter i enlighet med utredningens betänkande.

På grund av att arrangemangen kräver ett omfattande engagemang av statliga verk och myndigheter är det av vikt att staten genom en stark representation i den centrala organisationskommittén får full inblick i och möjlighet att påverka de beslut som måste fattas när de gentemot IOK gjorda åtagandena skall verkställas.

Den centrala organisationskommittén bör därför vara det forum där staten har ett direkt inflytande över arrangemangen kring spelen.

Ett indirekt statligt inflytande har inarbetats redan i förslaget till avtal mellan staten och berörda kommuner. Det indirekta statliga inflytandet bör ytterligare förstärkas med villkor som knyts till de anslag som senare kan komma att beviljas.

För att få så klara ansvarsgränser som möjligt mellan de olika intressenterna föreslås att de intäkter som uppstår genom statliga insatser (frimärksintäkter, myntintäkter, lotteriintäkter) går direkt till statskassan. Resterande finansieringsbehov för COK bör tillgodoses genom direkta statliga bidrag.

En mycket viktig uppgift för COK blir att ansvara för att ett väl fungerande ekonomiskt redovisningssystem upprättas. Det torde vidare vara lämpligt att staten utser revisorer som har att löpande granska de lokala organisationskommittéernas verksamhet.

Direkta kommunala åtaganden. – Kommunernas finansiella åtaganden m. m. har behandlats i den tidigare redogörelsen för de lokala organisationskommittéerna. Härutöver kan framhållas att berörda kommuners turistorgan förutsätts bidra till marknadsföring m. m. av spelen på resp. ort. Vidare skall kommunerna så långt möjligt bidra med upplåtelse av lokaler, transporter, den tidiga administrationen m. m. Rent kommunala uppgifter som renhållning, brandskydd etc. skall handhas av kommunen i vanlig ordning.

Direkta statliga åtaganden. – Staten garanterar att LOK erhåller budgeterade biljettintäkter och staten får del av eventuella överskott på biljettintäkterna. Detta åtagande medför enligt uppgjord budget ingen kostnad för staten.

Såsom redovisats i det föregående garanteras LOK också ett bidrag totalt högst 5 milj. kr. om LOK:s investeringsbudgetar skulle drabbas av

fördyringar (jfr ovan avsnittet om avtal mellan staten och berörda kommuner).

LOK ges vidare en kreditgaranti om 15 milj. kr.

COK föreslås få direkt statligt bidrag på 16 milj. kr. Dessutom föreslås staten bidra med 16,8 milj. kr. för lokala insatser för massmedias behov.

Staten föreslås åta sig finansieringen av SR:s merkostnader liksom finansieringen av televerkets extra kostnader för OS.

Som bidrag till finansieringen av de statliga åtagandena skall inkomsten av försålda TV-rättigheter, sedan IOK erhållit sin andel, tillfalla staten. Denna inkomstpост har av utredningen beräknats till minst 45 milj. kr. Eftersom denna inkomst är helt och hållet beroende av senare förhandlingar har beräkningarna grundats på inkomsterna från OS i Innsbruck 1976. Mycket talar för att denna inkomstpост blir betydligt större 1984. För Lake Placid som anordnar vinterspelen 1980 har nu sålts TV-rättigheter för ca 100 milj. kr. varav ca 65 milj. kr. går till organisationskommittén.

Med utgångspunkt från utredningens allmänna strävan att få klaraste möjliga ansvarsavgränsningar föreslås att de intäkter som är resultatet av statliga insatser går direkt till staten och att staten istället beviljar fastställda bidrag i de fall så behövs, för full täckning av åtaganden i samband med de olympiska vinterspelen.

Följande inkomster föreslås inflyta direkt till staten och bidra till finansieringen av erforderliga anslag till de lokala organisationskommittéerna.

a) Utgivning av frimärken med olympiska motiv. – För att en del av denna inkomst skall kunna användas för finansiering av OS krävs en särskild reglering. I syfte att få största möjliga inkomst bör därvid ytterligare diskuteras med postverket antalet märken, upplagor och utgivnings-tillfällen.

b) Utgivning av mynt med olympiska motiv. – Särskild författning torde krävas för denna speciella myntutgivning. Ytterligare diskussion bör äga rum om antal serier, utgivningstillfällen och upplagor. Den av utredningen budgeterade summan 16 milj. kr. för nettobehållning är enligt myntverket och ekonomidepartementet fullt realistiskt. Kan frågan om en internationell marknadsföring av ett svenskt OS-mynt lösas kan intäkterna bli betydligt större!

c) OS-lotteri. – Det bör utredas om redan etablerad organisation kan utnyttjas. Om detta är möjligt torde lotteriintäkterna eventuellt kunna överstiga beräknade 12 milj. kr.

Sveriges Radio (SR) har utrett kostnaderna för radio/TV-bevakning av den omfattning som är bruklig vid olympiska vinterspel. Den redovisning SR därvid lämnat bygger på vissa av SR gjorda antaganden bl.a. innebärande att inga resurser för ordinarie programverksamhet får tas i anspråk. OS-utredningen har icke ansett sig böra diskutera dessa antaganden då de delvis berör SR:s programpolitik.

För att försöka avgränsa ansvarsområdena i fråga om åtganden för massmedias bevakning av spelen föreslår utredningen att förhandling upp-tas med SR om de villkor som skall gälla för SR:s åtaganden.

SR har en dubbel roll i samband med olympiska vinterspel. Dels måste den centrala organisationskommittén enligt IOK:s regler garantera att TV- och radioutsändning till utlandet kommer till stånd. Detta innebär att SR gentemot organisationskommittén åtar sig dessa uppgifter mot ersättning. Samtidigt skall SR i sin normala roll bevaka tävlingarna för den svenska radio- och TV-publiken.

Sveriges Olympiska Kommitté (SOK). – Olympiska vinterspel i Sverige medför ett betydande ansvar för SOK, liksom för hela den svenska idrottsrörelsen. I de föreslagna organisationskommittéerna skall såväl SOK som berörda specialidrottsförbund aktivt medverka. Utredningen har förutsatt att idrottsrörelsen därvid i hög grad bidrar med såväl sitt kunnande som sina administrativa resurser. Speciellt vid själva genomförandet av spelen har förutsatts avsevärda frivilliga insatser av t.ex. tävlingsfunktionärer. Idrottsrörelsen har ett avgörande inflytande på och ansvar för att de ekonomiska ramarna hålls. Enligt förslaget till avtal åvilar det COK att reglera givna inkomstgarantier gentemot LOK, varvid SOK har en betydande roll i samband med vissa inkomsters förvärvande.

Enligt IOK:s regler skall för varje olympiskt vinterspel komponeras ett speciellt emblem. Detta förvaltas av COK som har rätt att försälja nyttjanderätten till emblemet. Inkomsterna av denna försäljning lämnar enligt erfarenheter från tidigare spel ett betydande bidrag till finansieringen av COK:s åtaganden.

Rätten att använda den allmänna olympiska symbolen (de fem ringarna utan annan utsmyckning) innehas inom varje land av dess nationella olympiska kommittén. SOK har hittills använt inkomsterna av denna rätt till att finansiera svenskt deltagande i spelen. För att undvika konkurrerande försäljning av den allmänna olympiska symbolen och det speciella emblemet för vinterspelen år 1984, föreslås att SOK avstår från marknadsföringen av de olympiska ringarna under perioden 1980–1984. I stället skall SOK medverka till att COK erhåller största möjliga intäkter av det speciella emblemet. Då SOK därmed avhänder sig betydande inkomster bör SOK ges garantier för att av COK erhålla ett belopp motsvarande detta intäktsbortfall.

Bedömning av fördelningen i tiden av statens utgifter och inkomster för spelen

För att ytterligare belysa vad det föreslagna statliga nettoåtagandet på 76,3 milj. kr. innebär, har gjorts en ungefärlig fördelning av beräknade kostnader och intäkter över tiden. Detta har givetvis betydelse för den formella anslagsgivningen. Det föreligger vissa svårigheter att redan nu mer exakt fastställa när utgifter och inkomster uppkommer. Den i tabell redovisade fördelningen av utgifter och inkomster borde ändå – tolkad med viss försiktighet – ge information av betydelse.

Ett medelsbehov uppstår omedelbart – redan budgetåret 1978/79 – om spelen skall arrangeras i Sverige.

Likviditetsplan för statliga åtaganden i milj. kr.

	1978/79 - 1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Totalt under perioden
<i>Utgifter</i>					
Sveriges Radio, investering		21,5	43		64,5
Sveriges Radio, drift			39		39
Televerket, drift och ränta		20	20		40
Bidrag LOK		5	11,8		16,8
Bidrag COK	9	1	5	1	16
Summa	9	47,5	118,8	1	176,3
<i>Intäkter</i>					
Sveriges Radio, försäljning av materiel				25	25
TV-rättigheter	5	10	30		45
Mynt	3	3	8	2	16
Frimärken			1	1	2
Lotteri	6	3	3		12
Summa	14	16	42	28	100
Nettoutgift	-5	31,5	77	-27	76,3

Berörda verk och myndigheter

Ett flertal statliga verk och myndigheter kommer att direkt eller indirekt medverka vid eventuella olympiska vinterspel. För att möjliggöra denna medverkan torde senare krävas särskilda regeringsbeslut inom ramen för de riktlinjer för de fortsatta förberedelserna som riksdagen kan komma att ange.

I skrivelse till statssekreterarna i primärt berörda departement har informerats om frågeställningarna rörande det statliga engagemanget i spelen. Därvid har departementen framfört vissa synpunkter som här i korthet redovisas.

Vid underhandskontakter med *försvarsdepartementet och försvarsstaben* har framkommit att inga formella hinder föreligger för en ganska omfattande militär medverkan för det fall regeringen skulle besluta om en sådan. De militära insatserna bör dock väljas så att de har ett värde ur utbildningssynpunkt. En viss förändring av utbildningens innehåll torde dock därvid få accepteras. En relativt omfattande insats av militärpolis för huvudsakligen trafikdirigering synes önskvärd och möjlig. Även beträffande transporttjänst torde militär medverkan komma ifråga. Det är på detta stadium, sex år före de eventuella spelen knappast möjligt att härutöver närmare precisera behoven av militär medverkan.

Vad gäller *postverkets* medverkan har anmälts att behov av tillfälliga postlokaler kommer att uppstå. Postverket framhåller att den lokala organisationskommittén och berörd kommun måste medverka till att lokaler kan disponeras.

Handelsdepartementet har under hand påtalat att Sveriges turistråd bör ingå i organisationskommittén med tanke på behovet av samordning av marknadsföringen av spelen. Turistrådet bör inom ramen för sin ordinarie

projektverksamhet kunna aktivt marknadsföra Sverige som OS-nation. Vidare påpekas att marknadsföringsposten på 2 milj. kr. kan vara knappt tilltagen. I utredningens förslag finns dock ytterligare medel för marknadsföring i de lokala organisationskommittéernas budgetar.

Vid kontakter med *utbildningsdepartementet* har diskuterats möjligheterna att för berörda orter förlägga skolornas vintersportlov till samma tidsperiod som spelen. I denna fråga ges rekommendationer till landets skolstyrelser men dessa har själva att besluta om tidpunkten. Beträffande möjligheten att förlänga lovet så att skollokaler kan utnyttjas för funktioner i samband med spelen är läget något mer komplicerat. En sådan förlängning medför att den förlorade skoltiden måste läsas in. Detta kan ske på olika sätt, som kan beslutas av resp. skolstyrelse. Därvid måste samråd ske med alla berörda, t. ex. berörda personalorganisationer. Frågor rörande Sveriges Radio behandlas separat i rapportens avsnitt "Spelens finansiering och ekonomisk ansvarsfördelning".

Kommunikationsdepartementet och televerket har kontaktats angående televerkets insatser vid spelen. Därvid har konstaterats att insatserna till stor del är beroende av den ambitionsnivå som slutligen fastställs för Sveriges Radios bevakning av evenemangen. De av televerket presenterade kostnadsberäkningarna måste bl. a. av detta skäl ses över och alla möjligheter till besparingar måste beaktas.

Övriga kontakter har i huvudsak inneburit att vad som redovisats i utredningens betänkande bekräftats. Det har i flera fall framkommit att närmare preciseringar ej går att göra förrän vid en senare tidpunkt.

Vad som redovisats av 1977 års OS-utredning i betänkandet *Förutsättningarna för vinter-OS i Sverige 1984* (Ds Jo 1977:8) och i här föreliggande rapport avser att visa omfattningen av de åtaganden som olympiska vinterspel medför. Vidare har med primärt berörda intressenter diskuterats vissa riktlinjer för hur det fortsatta arbetet skall bedrivas om spelen förläggs till Sverige. I avtalet mellan staten och berörda kommuner har en väsentlig del av de ekonomiska åtagandena vid eventuella spel reglerats.

Bilaga 2:1

Avtal mellan staten, samt Göteborgs, Falu, Åre och Ragunda kommuner om anordnande av de olympiska vinterspelen 1984**Bakgrund och syfte****§ 1**

Från svensk sida har genom Göteborgs kommun den 28 oktober 1977 gjorts en framställning till Internationella olympiska kommittén (IOK) om förläggning till Sverige av de olympiska vinterspelen 1984. En förutsättning för att ansökan skall kvarstå är bl. a. att bindande utfästelser i ekonomiskt och organisatoriskt hänseende föreligger från regering, samtliga värdkommuner, Sveriges olympiska kommitté (SOK) och idrottsorganisationerna. Detta avtal omfattar erforderliga utfästelser från regeringen och värdkommunerna. Avtalet är avsett att ligga till grund för regeringens och kommunernas slutliga ställningstaganden till värdskapet. En förutsättning för avtalet är att de olympiska vinterspelen 1984 förläggs till Sverige. Skulle så inte bli fallet, upphör avtalet automatiskt att gälla. Varje part svarar för sina förberedelsekostnader i samband med tillkomsten av detta avtal.

§ 2

Avtalet syftar i första hand till att ge kommunerna en sådan garanti för inkomster att den i avtalet angivna lokala verksamheten skall kunna genomföras (se bifogade av kommunerna förordad kostnadsfördelning, bilaga).

Parterna ämnar samverka i syfte att söka åstadkomma det totalt sett bästa möjliga ekonomiska utfallet av spelen.

Vissa organisatoriska frågor**§ 3**

Olympiska vinterspel i Sverige förutsätter ett starkt engagemang av alla berörda intressenter, t. ex. SOK samt centrala och lokala idrottsorganisationer. Detta avtal gäller endast statens och värdkommunernas inbördes åtaganden och påverkar inte det ansvar som åvilar andra intressenter. Staten och kommunerna skall samverka i syfte att stimulera övriga intressenter till största möjliga ansvarstagande i ekonomiskt och organisatoriskt avseende.

§ 4

Staten avser att verka i en central organisationskommitté (COK) där även kommunerna är representerade. Varje kommun verkar i en lokal organisationskommitté (LOK).

§ 5

COK svarar i första hand för samordningsfrågor och uppgifter av betydelse för spelen i deras helhet, t. ex. förhandlingar med riksorganisationer och en samordnad marknadsföring. COK svarar även för kostnaderna för dessa verksamheter. LOK svarar för tävlingarnas genomförande och övriga lokala arrangemang samt kostnaderna härför. Parterna avser att sam-

verka så smidigt som möjligt i syfte att på bästa sätt utnyttja tillgängliga resurser.

I COK respektive LOK skall staten respektive kommunerna tillförsäkras ett avgörande inflytande då det gäller statens respektive kommunernas ekonomiska engagemang.

Lokal verksamhet

§ 6

Varje LOK åtar sig att ombesörja den anläggningsverksamhet som redovisas i ovan nämnda bilaga. Av bilagan framgår anläggningarnas omfattning och standard samt beräknad anläggningskostnad. Beskrivningen i bilagan har godkänts av SOK, som också svarar för att de av vinterspelen berörda specialförbunden godkänt densamma.

Parterna skall verka för att den angivna omfattningen och standarden inte överskrids. Skulle detta ändå ske, kan avtalet inte återopas till stöd för ekonomiska yrkanden gentemot någon av parterna.

Såsom framgår av bilagan beräknas den totala kostnaden för dessa anläggningar till 10 milj. kr. Staten är beredd att utöver indextillägg tillskjuta ett belopp om högst 5 milj. kr. för kostnadsfördyringar.

Om statliga bidrag i form av exempelvis arbetsmarknadsmedel kommer att aktualiseras vid finansieringen av investeringarna skall förhandlingar upptas mellan parterna om bidragens eventuella inverkan på denna överenskommelse. Statliga bidrag som minskar behovet att utnyttja den budgeterade ramen för investeringar om 10 milj. kr. för anläggningar skall frånräknas denna.

§ 7

Varje LOK åtar sig att i samband med vinterspelen ombesörja de uppgifter av driftkaraktär som anges i detta avtal jämte bilaga. Beskrivningen har godkänts av SOK som också svarar för att de av vinterspelen berörda specialförbunden godkänt densamma.

Vidare åtar sig varje kommun att ombesörja och bekosta sådan kommunal verksamhet som normalt förekommer i samband med större idrottstävlingar. Ett typiskt exempel på denna verksamhet är den kommunala renhållningen.

Inkomster och deras fördelning

§ 8

Den genomsnittliga entréinkomsten per åskådare beräknas till 42 kr. inklusive förköpsavgift. Beräknat antal åskådare och inkomster framgår av följande tabell:

Kommun/LOK	Beräknat antal åskådare	Beräknad inkomst kr.
Göteborg	455 000	19 110 000
Falun	210 000	8 820 000
Åre	125 000	5 250 000
Ragunda	10 000	420 000
Summa	800 000	33 600 000

Det skall ankomma på COK att administrera och reglera biljettförsäljningen. Administrationen och kostnader för direktförsäljning i samband med tävlingarna åvilar LOK. Samtliga entréinkomster inlevereras utan onödigt dröjsmål till COK.

LOK, vars entréinkomster överstiger de sålunda budgeterade, erhåller 40 % av överskottet och avstår 60 % till en av COK förvaltat regleringsfond. LOK, vars entréinkomster understiger budgeterade inkomster, erhåller täckning av bristen genom medel från fonden så långt dessa medel förslår. Eventuellt kvarvarande brist täcks av statliga medel. Överskott i fonden tillfaller staten.

Härutöver beräknas LOK erhålla vissa inkomster från försäljning av program, souvenirer, reklam och rätten att använda den särskilda OS-symbolen. Dessa inkomster beräknas totalt till 6,8 milj. kr. och garanteras av COK. Parterna skall gemensamt verka för ett maximalt utnyttjande av den rätt att använda den särskilda OS-symbolen, som tillförsäkras COK genom avtal med SOK. Frågan om fördelningen mellan COK och LOK av de i detta stycke avsedda inkomsterna skall lösas i särskilt avtal.

Sammanlagt beräknas LOK:s inkomster till 40,4 milj. kr.

§ 9

Genom garantin av entréintäkter garanterar staten en inkomst av sammanlagt 33,6 milj. kr. Av dessa entréintäkter disponeras 10 milj. kr. för finansiering av investeringar, 4,3 milj. kr. för polisbevakning och oförutsedda utgifter. Resterande 19,3 milj. kr. från entréintäkterna samt 6,8 milj. kr. från försäljning av program m. m. enligt § 8 finansierar den lokala verksamheten i övrigt enligt följande fördelning.

Kommun/LOK	Finansiering		Summa kr.
	entréintäkter kr.	programin- täkter m. m. enl. § 8 kr.	
Göteborg	8 000 000	3 500 000	11 500 000
Falun	5 000 000	1 850 000	6 850 000
Åre	4 400 000	1 200 000	5 600 000
Ragunda	1 900 000	250 000	2 150 000
Summa	19 300 000	6 800 000	26 100 000

Likviditetsfrågor

§ 10

I syfte att möta LOK:s behov av likvida medel för i huvudsak investeringar innan intäkter börjat inflyta är staten beredd lämna statsgaranti för lån till LOK:s förfogande på högst 15 milj. kr. i 1977 års penningvärde. Beloppet regleras enligt SCB:s byggnadsprisindex.

För finansieringen i övrigt av LOK:s medelsbehov skall användas för LOK tillgängliga OS-intäkter, från COK utbetalda medel eller egna likvida tillgångar.

Indexreglering**§ 11**

Samtliga belopp är beräknade i prisläget den 1 juli 1977.

Den statliga garantin för entréinkomster gäller för den budgeterade entréinkomsten, reglerad efter ett speciellt framräknat index. Detta konstrueras genom sammanvägning av SCB:s byggnadsprisindex och konsumentprisindex med vikterna 10 respektive 23,6 dvs. i relation till de budgeterade investerings- respektive driftkostnaderna. Investeringsgarantin för kostnadsfördyringar på högst 5 milj. kr. gäller för detta belopp, reglerat enligt SCB:s byggnadsprisindex.

Force Majeure**§ 12**

Staten påtar sig den ekonomiska risken för händelse som utgör force majeure.

*Av kommunerna förordad fördelning av kostnader**Bilaga till
avtal*

A Anläggningsverksamhet		<i>Anläggnings- kostnad</i>	<i>Kr</i>		
<i>Objekt</i>					
<i>Göteborg</i>	Elektronisk anslagstavla	1 000 000			
	Computer	50 000			
			1 050 000		
<i>Falun</i>	Schakt för publikplats	100 000			
	Stängsel, spårskyltning	100 000			
	Kylvattenanläggning	200 000			
	Intern telekommunikation	40 000			
	Sanitära anordningar	50 000			
			490 000		
	OBS! Tillkommer skid- skytte att täckas av den statliga investe- ringsgarantin				
<i>Åre</i>	Komplettering av sla- lombana	1 435 000			
	Snökanon	1 710 000			
	Störtloppsbanan	4 105 000			
			7 250 000		
<i>Ragunda</i>	Komplettering av rodelbana	1 210 000			
			1 210 000		
	Summa		10 000 000		
B Kostnader för övrig verksamhet (milj. kr.); driftbudget					
	<i>Göteborg</i>	<i>Falun</i>	<i>Åre</i>	<i>Ragunda</i>	<i>Summa</i>
Administration	2,400	2,100	1,470	1,095	7,065
Ceremonier	0,475	0,350	0,330	0,120	1,275
Marknadsföring	0,500	0,400	0,345	0,105	1,350
Information	0,550	0,500	0,390	0,110	1,550
Sjukvård	0,150	0,050	0,080	0,020	0,300
Bevakning	0,150	0,150	0,070	0,030	0,400
Service i					
övrigt	0,100	0,100	0,320	0,030	0,550
Förläggning och be- spisning	0,700	0,700	0,315	0,090	1,805
Tävlingar	6,275	2,300	2,030	0,500	11,105
Massmedia	0,200	0,200	0,250	0,050	0,700
	11,500	6,850	5,600	2,150	26,100

Tillkommer för oförutsedda kostnader 2,6 milj. kr. samt kostnader för polisbevakning 1,7 milj. kr.

Bilaga till
avtal

Av kommunerna förordnad disposition av intäkter

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Disposition av intäkter									
Kommun	Totala entré- intäkter	Program- intäkter m. m.	Summa in- täkter	Drift- budget	Polisbe- vakning (COK)	Öförut- sedda behov (COK)	Driftbi- drag till Ragunda	Bidrag till in- veste- ringar	Summa kostander
Göteborg	19 110 000	3 500 000	22 610 000	11 500 000	1 700 000	1 750 000	1 480 000	6 180 000	22 610 000
Falun	8 820 000	1 850 000	10 670 000	6 850 000				3 820 000	10 670 000
Åre	5 250 000	1 200 000	6 450 000	5 600 000		850 000			6 450 000
Ragunda	420 000	250 000	670 000	2 150 000			-1 480 000		670 000
Summa	33 600 000	6 800 000	40 400 000	26 100 000	1 700 000	2 600 000		10 000 000	40 400 000

Protokoll vid sammanträde 1978-01-13 i Stockholm om anordnande av vinterolympiaden 1984

Närvarande för staten och utredningen (Jo 1977:07) om förutsättningarna att arrangera 1984 års vinterspel i Sverige:

Riksdagsman Rolf Rämgård, Jordbruksdepartementet, ordförande

Departementssekreterare Håkan Boberg, Budgetdepartementet

Departementssekreterare Kjell Nyman, Jordbruksdepartementet, sekreterare

Budgetkamrer Jan Åke Widell, Jordbruksdepartementet

Närvarande för kommunerna:

Kommunalrådet Gunnar Larsson, Göteborg

Evenemangschef Åke Lindegardt, Göteborg

Statssekreterare Leif Morkvist, Göteborg

Kommunalrådet Bertil Helldin, Falun

Kommunalrådet Nils Dahlberg, Falun

Stadssekreterare Stig Aldén, Falun

Kommunalrådet Lars Larsson, Åre

Kanslichef Gunnar Mattson, Åre

Kommunalrådet Lennart Olsson, Ragunda

Turistintendent Sune Nilsson, Ragunda

Direktör Karl Erik Tengroth, Kommunförbundet

Sekreterare Sten Hörngren, Kommunförbundet

Sekreterare Hugo Blom, Kommunförbundet

Sekreterare Hans Göran Dahl, Kommunförbundet

1.

Till ordförande vid dagens förhandlingar utsågs Rolf Rämgård.

Till sekreterare utsågs Kjell Nyman.

2.

Till justeringsman utsågs Gunnar Larsson, Göteborg.

3.

Förelagt förslag till dagordning enligt bilaga godkändes, varvid § 7 av tidsskäl bordlades.

4.

De närvarande partsrepresentanterna enades om bifogade förslag till avtal mellan staten samt Göteborgs, Falu, Åre och Ragunda kommuner om anordnande av de olympiska vinterspelen 1984 och förband sig verka för att det godkännes av parternas beslutande församlingar.

Det anteckandes att avtalsförslaget bygger på innehållet i betänkandet (Ds Jo 1977:8) Förutsättningar för vinter-OS i Sverige 1984.

Dag som ovan

Rolf Rämgård
Ordförande

Kjell Nyman
Sekreterare

Justeras:

Gunnar Larsson

DAGORDNING

- § 1 Ordförande och sekreterare för sammanträdet
- § 2 Justeringsman
- § 3 Godkännande av dagordning
- § 4 Fortsatt handläggning och formaliteter ang. slutande av avtal
- § 5 Genomgång av föreliggande avtalsförslag
- § 6 Avtalsbilagor och deras utformning
- § 7 Redaktionskommittén och övriga förberedelsekostnader fram till beslut om värdskap
- § 8 Eventuella protokollsanteckningar
- § 9 Övriga frågor